

T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLÂM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
KUR'ÂN-I KERÎM OKUMA ve KİRÂAT İLMİ BİLİM DALI

KİRÂAT İMAMLARININ KİRÂATTEKİ USULLERİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Mustafa KUŞÇU

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Cemil KÜÇÜK

VAN - 2019

KABUL VE ONAY SAYFASI

Mustafa KUŞÇU tarafından hazırlanan “Kırâat İmamlarının Kırâatteki Usulleri” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.	
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Cemil KÜÇÜK Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Van YYÜ Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/ ~~onaylamıyorum~~	
Başkan: Prof. Dr. Mehmet ÜNAL İslami İlimler Anabilim Dalı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/ ~~onaylamıyorum~~	
Üye: Doç. Dr. Bayram KANARYA Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Van YYÜ Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/ ~~onaylamıyorum~~	
Yedek Üye: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ALTIN İslami İlimler Anabilim Dalı Eren Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/ ~~onaylamıyorum~~	.....
Yedek Üye: Prof. Dr. Selahattin SÖNMEZSOY Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Van YYÜ Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/ ~~onaylamıyorum~~	.....
Tez Savunma Tarihi:	20/12/2019
Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini ve imzaların sahiplerine ait olduğunu onaylıyorum. Doç. Dr. Bekir KOÇLAR Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü	

ETİK BEYAN SAYFASI

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü **Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;**

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. (20.12.2019)

Mustafa KUŞÇU

(Yüksek Lisans Tezi)

Mustafa KUŞÇU

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Aralık, 2019

(KİRÂAT İMAMLARININ KİRÂATTEKİ USÜLLERİ)

ÖZET

Kırâat ilminin en temel hedeflerinden birisi de sahih kırâat vecihlerini şâz, zayıf hatta mevzu olanlarından ayıklayarak nesilden nesile doğru bir şekilde nakledilmesini sağlamaktır. Her dönemde kırâat ilmiyle meşgul olan âlimler olmuştur. Tâbiin ve Tebeu't-Tâbiin döneminde yaşayan kırâat imamları sayesinde, kırâatler; Allah tarafından Cebrail (a.s.) aracılığıyla Peygamber'e (s.a.v.) indirilen ve her ikisinin okuyuşuna uygun olarak tevâtüren bize kadar ulaştırılmıştır. Tevatür derecesine ulaşan bu kırâatlerin birçoğu dünyada ve ülkemizde ilim meclislerinde, müstakil bir ilim olarak okutulmaktadır. Müslümanlar tarafından okunan ise sadece bir kaçıdır. Kur'ân-ı Kerîm'in hem teleffuzunun tahrif, tağyir ve hatadan korunmak hem de kırâat imamlarından her birinin kırâatini bilmek ve okuyuşlarını birbirinden ayırt etmek ve bu kırâatleri muhafaza etmek gereklidir.

Kırâat imamlarının okuyuşu dikkate alındığında usul farklılıkları dikkat çekmektedir. Bu da şive ve lehçe farklılıklarından dolayıdır. Biz bu çalışmamızda usul farklılıklarından bahsedeceğiz. Manaya etkisi olmayan veya az da olsa etkisi olan bu kelimeleri okuyanlara nisbet ederek anlatmaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Kırâat, Kırâat-i Seb'a, Kırâat-i Aşere, Usul, Şive, Lehçe.

Sayfa Sayısı: IX+130

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi. Cemil KÜÇÜK

(Master of Science Thesis)

Mustafa KUŞÇU

VAN YÜZÜNCÜ YIL UNIVERSITY

INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES

December, 2019

(THE PROCEDURES OF RURAL IMAMS IN RURAL)

ABSTRACT

One of the most fundamental goals of the science of Qur'an is to ensure that the correct aspects of the original Qur'an are separated from the ones that are weak, or even subject matter, and transferred from generation to generation. There were scholars who were busy with the science of Quraat in every period. Tâbiin and Tebeu't-Tâbiin lived in the period thanks to the imams of Kırâat, Kırâat; It has been sent to us by God through the Gabriel (a.s.) to the Prophet (s.a.v.), and according to the readings of both of them. Many of these worlds, which have reached the degree of taurature, are being taught as independent science in scientific assemblies in the world and in our country. Only a few are read by Muslims. It is necessary to protect the recitation of the Qur'an from falsehood, admonition and error, as well as to know the Qur'an of each of the Qur'an imams and to distinguish their reading from each other and to preserve these Qur'an.

Considering the reading of Kırâat imams, differences in procedure are noteworthy. This is due to differences in dialect and dialect. In this study, we will talk about procedural differences. We will try to explain these words, which have little or no effect on mana, relative to those who read them.

Key words: Kırâat, Kırâat-i Seb'a, Kırâat-i Aşere, Method, Accent, Dialect.

Number of pages: IX+130

Thesis Advisor: Dr. Öğr. Üyesi Cemil KÜÇÜK

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	vii
ÖNSÖZ.....	viii
GİRİŞ	1
1. KIRÂAT İLMİ	4
1.1. Kırâat İmamları ve Râvîleri	4
1.2. Kırâat İlminde Kullanılan Bazı Terimler.....	8
2. KIRÂAT İMAMLARININ KIRÂATTEKİ USÛLLERİ.....	14
2.1. İmam Nâfi'nin Kırâatteki Usûlü	14
2.2. İmam İbn Kesîr'in Kırâatteki Usûlü	38
2.3. İmam Ebû Amr'ın Kırâatteki Usûlü	45
2.4. İmam İbn Âmir'in Kırâatteki Usûlü	57
2.5. İmam Âsım'ın Kırâatteki Usûlü	67
2.6. İmam Hamza'nın Kırâatteki Usûlü.....	76
2.7. İmam Kisâi'nin Kırâatteki Usûlü.....	91
2.8. İmam Ebu Câfer'in Kırâatteki Usûlü.....	100
2.9. İmam Yâ'kûb'un Kırâatteki Usûlü	111
2.10. İmam Halef'ul-Âşir'in Kırâatteki Usûlü.....	120
SONUÇ.....	126
KAYNAKLAR	128
ÖZGEÇMİŞ	
LİSANSÜSTÜ TEZ ORJİNALLİK RAPORU	

KISALTMALAR

a.s.	:	Aleyhissellâm
B.b.	:	Bin, İbn
c.c.	:	Celle Celâlûhu
d.	:	Doğumu
DKİ	:	Dâr'u Kütübü'l-İlmiyye
DİB	:	Diyanet İşleri Başkanlığı
H.z.	:	Hazreti
İFÂV	:	Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Çev.	:	Çeviren
r.a.	:	Radiyallâhu anh
Nşr.	:	Neşreden
sav.	:	Sallallahu Aleyhi ve Sellem
Thk.	:	Tahkîk eden
Trs.	:	Baskı tarihi yok
v.	:	Vefatı
v.b.	:	Ve benzeri
y.y.	:	Baskı yeri yok

ÖNSÖZ

Hamd, âlemlerin rabbi olan Allah'a (c.c.), salât ve selâm onun Habîb'i Edîbi olan Hz. Muhammet Mustafa'ya (s.a.v.) olsun.

İnsanların sorunlarının giderek büyüdüğü günümüzde, tazeliğini daima koruyan Kur'ân'ın çağlar ötesi mesajının ulaştırılmasının büyük bir önem arz ettiği bilinen bir gerçektir. Bu mesajın anlaşılması ve açıklanmasında elbette kırâat farklılıklarının yerine göre az ya da çok etkisi olmuştur.

Kırâat ilminin en temel hedeflerinden birisi de sahih kırâat vecihlerini şâz, zayıf hatta mevzu olanlarından ayıklayarak nesilden nesile doğru bir şekilde nakledilmesini sağlamaktır. Her asırda bu işi yapan kârîlerden müteşekkil bir grup hep olagelmıştır. Bu sayede Kur'ân Hz. Peygamberin Cibril ile okuyuşuna uygun bir şekilde bize kadar ulaşmıştır. Kur'ân'a hizmet eden kârîler arasında on kırâat imamının kırâati meşhur olmuştur. Bu imamlardan sadece birine bağlı kalarak yapılan tilavette, kârîlerin birbirine göre ayrıldığı ve ihtilaf ettiği yerler ve yönler ortaya çıkmazken, muhtelif kırâat imamlarının okuyuşları incelendiğinde, onların bazı kelimeleri okumada ihtilaf ettikleri gözlemlenmektedir. Bu farklılıklar, bazı kelimelerin anlamında hiç etki yapmazken diğer bir kısmında ise bir takım değişikliklere neden olabilmektedir. Tefsir bilginleri ve kırâat âlimleri, bu farklılıklara eserlerinde temas etmişlerdir. Dolayısıyla Kur'ân'ı doğru bir şekilde anlayabilmek ve başkalarına da doğru bir şekilde anlatabilmek için Kur'an'daki kırâat farklılıklarını çok iyi bir şekilde bilmek gerekmektedir.

Bu çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kırâat ilmi hakkında bilgi verilecek, kırâat ilminde ve tedrisatında kullanılan kırâat terimlerinin tanımları yapılacaktır. İkinci bölümde ise; kırâat imamlarının ve ravilerinin kırâat usulleri tafsilatlı bir şekilde anlatılacaktır.

Bu çalışmamızın Allah'ın (c.c) rızasına mazhar olmasını temenni eder, eserlerinden yararlandığımız müelliflerimizi rahmet ve minnetle anarız. Bu çalışmanın hazırlanmasında maddî ve manevî desteklerini esirgemeyen aileme, Diyanet İşleri Başkanlığı Van Abdülhâkim Arvasî Eğitim Merkezinde görev yapan

hoca arkadaşlarıma ve özellikle bilgi ve tecrübeleriyle katkıda bulunup yardımlarını esirgemeyen değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Cemil KÜÇÜK Bey'e teşekkürlerimi sunarım.

Mustafa KUŞÇU

VAN-2019

GİRİŞ

Allâh'ü Teâlâ'nın yeryüzündeki sünnetlerinden birisi de, bir topluma peygamber göndereceği zaman; göndereceği peygamberi o toplumun dilinde göndermesidir. Allah (c.c.) *“Biz her peygamberi ancak kendi kavminin diliyle gönderdik ki; onlara (Allah'ın emirlerini) iyice açıklasın. Allah dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola iletir. O, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir”*.¹ Başka bir ayeti kerimede ise şöyle buyurmuştur: *(Ey Muhammed) Biz onu (Kuran'ı) senin dilinde kolaylaştırdık ki, düşünüp öğüt alsınlar”*.²

Kur'ân-ı Kerîm'in kendilerine indirildiği Arap toplumu farklı aksan ve lehçelerde konuşuyorlardı. Bundan dolayı Kur'ân-ı Kerîm'i okumada ve de hüküm çıkarmada zorlanıyorlardı. Allâh'ü Teâlâ bu zorluğu ortadan kaldırmak için Kur'ân-ı Kerîm'i hem dillerine hem de lehçelerine göre göndermiştir. Bundan dolayı Kur'ân-ı Kerîm'i okumada ve ondaki şer'i hükümlerden istifade etmede kolaylık yaşadılar. Çünkü insanın küçüklüğünden beri tabiatı ve de ayrılmaz bir varlığı olan, sürekli onunla konuşmaya alıştığı dilinden dönmesi mümkün değildir.

Allah'ın bu ümmete olan rahmeti ve zorluğu kaldırması adına, kitabının korunmasını kolaylaştırması ve okunup anlaşılmasını, ibadetlerinden anlayarak daha fazla faydalanabilmeleri için Kur'ân-ı Kerîm'i Arapların farklı aksan ve lehçelerinde indirmiştir. Allah rasülü'de, kendilerine kolaylık olsun diye farklı lehçelerde indirilen Kur'ân'ı dillerine ve lehçelerine göre okumuştur. Sahabe de Kur'ân-ı Kerîm'i peygamber efendimizin ağzından işittikleri gibi, hiçbir cümleyi, kelimeyi, harfleri ve hareketlerini hatta okuyuş tarzını dahi gözden kaçırmamışlardır. Kendilerinden sonra da Tâbiin aynı hassasiyet ve titizlikle sahabe efendilerimizden öğrendikleri kırâatleri onlardan rivayet etmişlerdir.

Daha sonra sahabelerden bazıları hayatlarını ve yoğunluklarını öğrenim ve öğretilerini tüm zorluklara rağmen bu ilme adanmışlardır. Lafızların zaptı, kelimelerin tecvidi, okuyuşun düzelmesi ve rivayetin tahkîki üzerine yoğunlaşmışlardır. Bu onların en büyük uğraşı en büyük hedefi haline gelmiştir. Hatta bu konuda

---

¹ İbrahim, 14/4.

² Duhân, 44/58.

kendilerine tâbi olunan sözleri hüccet olarak gören imamlar olmaya başlamışlardır. Daha sonra da kırâatler kendilerine nisbet edilmeye başlanmıştır. Şu filanın, bu da filancanın kırâati denmeye başlanmıştır. Bu ilmin kendilerine nisbet edilmesi bu manada olup kendilerinin keşfettikleri veya ortaya çıkardıkları manasına gelmemelidir.

İşte bu minvalde kendilerini bu ilme adayanlardan bazıları şunlardır: Medine’de Nâfi ve Ebu Cafer, Basra’da Ebu Amr ve Yâ’kûb, Mekke’de İbn Kesîr, Şam’da İbn Âmir, Kûfe’de Âsım, Hamza, Kisâi, Bağdat’da Halef’ul-Âşir’dir. Bunlar aşere kırâat imamları diye meşhur olmuşlardır. Müslümanlar da bu on imamın kırâatinin sahihliğinde icma etmişlerdir. Kendilerinden bu ilmi öğrenenler nesilden nesile; ta ki bize ulaşana dek aktarmışlardır. Günümüzde de bu ilmi öğrenenler aynı gayret ve çaba içerisinde dirler. Allah’u Teâla Kur’ân-ı Kerim’inde: “*Şüphesiz O zikri (Kur’an’ı) biz indirdik biz! Onun koruyucusu da elbette biziz*”³ buyuruyor.

Bu çalışmâımızda İslam dininin temel kaynağı olan Kur’ân-ı Kerim’in anlaşılmasında önemli role sahip olan kırâat farklılıkları ele alınmıştır. Bu sayede Kur’ân-ı Kerim ve kırâat tarihi hakkında ma’lumatlı bilgi sahibi olunacaktır. Her bir kırâat imamının Kur’an okumaya başlarken hangi usulle başlamış, hangi kelimeyi nasıl okumuş: Kelimenin harekesini değiştirerek mi veya noktasını değiştirerek mi ya da imâleli, taklilli, teshilli mi okumuş gibi, kırâatleri hakkında bilgi sahibi olunacaktır. Dolayısıyla da Kur’an okuma adabı hakkında da bilgi sahibi olunacaktır. Kur’an’ın sadece Asım Kırâati Hafs Rivayetinden müteşekkil olmadığı, başka kırâat imamlarının ve râvîlerinin olduğunun farkına varılmaya çalışılacaktır. Kırâat imamları ve râvîlerinin kırâat usûlleri hakkında bilgi sahibi olunacak ve bugün dünyada okunan Nafi, Ebu Amr ve Asım Kırâatlerinin neden daha çok tercih edildiği daha iyi anlaşılacaktır.

Bu çalışma Teysir Tarîki (İstanbul Tarîki) Ahmet es-Sûfi Mesleği bâz alınarak yapılmıştır. Kırâat imamlarının usullerini ayrı ayrı anlattığımız için infirad metodu takib edilmiştir.

---

³ Hicr, 15/9.

Çalışmanın birinci bölümünde Kırâat İlmi ile ilgili genel bilgiler verilerek kırâat imamlarına verilen remizler tablo halinde gösterilmiş, kırâat ilminde ve de çalışmamızda kullanılan kırâat terimlerinin kısaca tarifleri yapılmıştır. İkinci bölümde İmam Nâfi'nin râvileri Kâlun ve Verş'in kırâat usulleri; aralarında çok fark olduğu için ayrı konu başlıkları adı altında anlatılmıştır. Daha sonra ibn Kesîr ve diğer kırâat imamlarının usulleri kırâat imamı başlığı adı altında anlatılarak hangi râvi kanalıyla rivayet olunduğuna değinilmiştir. Kırâat imamlarının usulleri maddeler halinde detaylı bir şekilde anlatılmış ve bir örnekle daha anlaşılır hale getirilmiştir. Usuller bölümünde geçecek olan kırâat terimleri, "Kırâat İlminde Kullanılan Bazı Terimler" başlığı adı altında anlatıldığı için tanımları bir daha verilmemiştir. Çalışmamız on kırâat imamı ve ravilerini kapsadığı için takrib ilminden bahsedilmemiştir. Çalışmamıza elde ettiğimiz bilgilerin yazıldığı sonuç ve kaynakçayla son verilmiştir.

1. KIRÂAT İLMİ

Kırâat kelimesi semâî bir mastar olup, sözlükte mutlak manada okumak ve tilâvet etmek anlamlarına gelir. Kırâat terminolojisinde ise kırâat: Kırâat imamlarından her birinin (rivayet ve tarikler ittifak etmek suretiyle) diğer imamlardan farklı okuyuş şeklidir.⁴ Kırâat ilminin târifi ise: Kur'an-ı Kerîm kelimelerinin mütevâtir kırâat şekillerini ve onlardaki farklılıkları nakledenlerine isnat ederek bilmektir.⁵

Tariftten de anlaşılacağı gibi mütevâtir kırâatleri temsil eden imamların, kendisinde birden fazla okuma şekli bulunan Kur'an kelimelerinde, her imamın okuyuş karakterini oluşturan farklar mevcuttur. İşte imamlar bu okuyuş özellikleriyle birbirinden ayrılır ve bilinirler.

Bütün Kur'an ilimlerinde her bir ilim, Kur'an'ın bir yönünü ele aldığı gibi, kırâat ilmi de teleffuzlarındaki değişim ve edâlarındaki keyfiyyet bakımından Kur'an kelimelerini kendisine konu olarak almıştır.⁶ Kur'an kelimelerini okurken dili hatadan, tahrif ve tağyirden korumak, her bir imamın okuyuş şekillerini birbirinden ayırmak; farklı kırâatlerden farklı mânâlar istinbat elde edilmesini sağlamak, elde edilen farklı manaların devamlılığını sağlamak esastır.⁷

1.1. Kırâat İmamları ve Râvîleri

Kırâat ilminde, kırâat vecihlerinin kendilerine isnat edildiği imamlar ve râvîleri şu kimselerdir:

1. Nâfi (v. 169/785)

a. Kâlûn (v. 220/835) b. Verş (v. 197/812)

⁴ es-Suyûtî, Celâlü'ddin, *el-İtkân fî Ulûmi'l-Kur'ân*, Dârü'l-Fikr, Kahire, 1967, I. 76.

⁵ el-Benna, Ahmet b. Muhammed ed-Dimyati, *İthâf'u Fudalâ'il-Beşar fî'l-Kırâati'l-Erbeati Aşer*, Dâru'l-Kutubi'l-ilmîyye, Beyrut, 2011, 5.

⁶ Dimyati, *İthâf*, 5.

⁷ el-Kâdî, Abdulfettah, *el-Budûru'z-Zâhire fî'l-kırâati'l-Aşereti'l-Mütevâtira*, Dâru'l-Kutubi'l-Arabiyye, Beyrut, 1955, 5.

2. İbn Kesîr (v. 120/738)

a. Bezzî (v. 250/864) b. Kunbûl (v. 291/904)

3. Ebû Amr (v. 154/771)

a. Dûrî (v. 248/862) b. Sûsî (v. 261/874)

4. İbn Âmir (v. 118/736)

a. Hişâm (v. 245/859) b. İbn Zekvân (v. 242/857)

5. Âsım (v. 127/745)

a. Ebû Bekir b. Şu'be (v. 193/809) b. Hafs (v. 180/796)

6. Hamza (v. 156/773)

a. Halef (v. 229/844) b. Hallâd (v. 220/835)

7. Kisâî (v. 189/805)

a. Ebu'l-Hâris (v. 240/854) b. Hafs ed-Dûrî (248/862)

8. Ebû Ca'fer (v. 130/748)

a. İsa b. Verdân (v. 160/776) b. Süleyman b. Cemmâz (v. 170/786)

9. Yâ'kûb (v. 205/821)

a. Ruveys (v. 238/852) b. Ravh (v. 235/849)

10. Halef'ul-Âşir (v. 229/844)

a. İshâk (v. 286/899) b. İdrîs (v. 292/905)

İsmi geçen on imam ve her imamın ikişer ravisinin yerine eğitim-öğretimde kolaylık, tertipte de pratik fayda sağladığı için kırâat ilminde harflerden oluşan remizler kullanılmıştır.

İlk defa ebced tertibinde alınan bu harfler ilk defa İmam eş-Şâtîbî tarafından eş-Şâtîbiyye diye bilinen Hırzû'l-Emânî'de kullanılmış ve daha sonraları beğenilmiş ve kabul görmüştür.⁸

Ebced tertibi yirmi iki harften oluştuğu halde vâv harfi fasıl için istisna edilmiş yedi imam ve ikişer râvisine birer harf tahsis olunmuştur. eş-Şâtîbî'nin Hırzû'l-Emânî'si yedi imam ve râvilerini ihtiva ettiği için geride kalan üç imam ve râvilerin remizleri daha sonradan konulmuştur. Bunlar için de imamların isimlerinin ilk iki harfi, râviler için de yine isimlerinin ilk iki harfi kullanılmıştır. Ravh ve İdris'in remizlerinde ise isimlerindeki birer harf ile sonuna hâ-i sekt (sakin hâ harfi) ilave edilmiştir.⁹

---

⁸ İbnu'l-Cezerî, Ebü'l-Hayr Şemsüddin Muhammed b. Ali, *Ğâyetu'n-Nihâye fî Tabakâti'l-Kurrâ*, Nşr., G. Begstraesser, Kâhire, 1932, I. 285.

Ebcet tertibi şu yirmi iki harften oluşur: (ابجد هوز حطی کلمن صعفض قرست)

⁹ İbnu'l-Cezerî, *Tabakâtu'l-Kurrâ*, I, 154; İbnu'l-Cezerî, *En-Neşr fî'l-Kırâati'l-Aşr*, Daru'l-Fikr, Beyrût, 2014, I, 192.

1.2. İmam ve Râvileri Tablosu

İMAM	RUMUZ	1. RAVİ	RUMUZ	2. RAVİ	RUMUZ
Nâfi'	ا	Kâlûn	ب	Verş	ج
İbnü Kesîr	د	Bezzî	هـ	Kunbül	ز
Ebu Amr	ح	Dûrî	ط	Sûsî	ى
İbnü Âmir	ك	Hişâm	ل	İbnü Zekvân	م
Âsım	ن	Ebu Bekir Şûbe	ص	Hafs	ع
Hamza	ف	Halef	ض	Hallâd	ق
Kisâî	ر	Ebu'l-Hâris	س	ed-Dûrî	ت
Ebu Ca'fer	جـ	Îsâ b. Verdân	عـي	Süleyman b. Cemmaz	جم
yâ'kûb	يـع	Ruveys	يس	Ravh	حـه
Halef'ul-Âşir	خـل	Ebu İshâk	سـح	İdrîsu'l-Haddêd	سـه

1.2. Kırâat İlminde Kullanılan Bazı Terimler

Bu bölümde kırâat ilminin tedrisatında veya tatbikinde kullanılan ve çalışmâımızda da geçen belli başlı kavram ve terimlerden kısaca bahsetmek istiyoruz.

Adem-i Sıla: Sıla okuyuşunu bozup normal okumaktır.¹⁰

Arz: Bir talebenin üstadının huzurunda Kur'ân-ı Kerim'i ona okuyarak ondan kırâat almasına denir.¹¹

Bejne: Elif'i, fetha ile kesra arası bir ses ile okumaktan ibarettir. Buna İmâle-i Suğra (yarım imâle) denir.¹²

Edâ: Kırâati bizzat hocanın ağzından almak ve hocanın ağzından çıktığının akabinde onu hocanın huzurunda tekrar etmektir. Semâ ve arz metodunun bir arada uygulanışdır.¹³

Hazif: Yerine başka bir harf koymaksızın bir harfi geçersiz kılmaktır. Buna ıskat da denir.¹⁴

Hulf: İmam veya ravinin kendi kırâati veya rivayetinin haricinde diğer kırâat ve ravilerle uyuştğu ikinci vechi olarak tabir edilir.¹⁵

İbdâl: Sakin (cezimli) bir hemzeyi makablinin harekesi cinsinden bir harf-i medde çevirmektir. Hareke damme ise hemzeyi ۞ vâv'a, kesreyi ۞ ya 'ya, fethayı ise ۞ elif'e dönüştürmektir.¹⁶

İcâzet: Bir veya daha çok kırâati okutmak için verilen izin belgesidir.¹⁷

¹⁰ Nihat Temel, *Kırâat ve Tecvid Istılahları*, İFAV Yayınları, İstanbul, 2009, 100.

¹¹ ed-Düserî, İbrahim b. Said, *Muhtasaru'l-İbârât li mu'cemi Mustalahâti'l-Kırâât*, Dâru'l-Hadara, Riyad, 83.

¹² ed-Düserî, *Muhtasaru'l İbarat*, 38; Temel, *Kırâat ve Tecvid Istılahları*, 74.

¹³ ed-Düserî, *Muhtasaru'l-İbârât*, 18; Necati Tetik, *Başlangıçtan IX. Hicri Asra Kadar Kırâat İlminin Ta'lîmi*, İşaret Yayınları, İstanbul, 1990, 97.

¹⁴ ed-Düserî, *Muhtasaru'l-İbârât*, 55.

¹⁵ Temel, *Kırâat ve Tecvid Istılahları*, 63.

¹⁶ ed-Düserî, *Muhtasaru'l-İbârât*, 11; Temel, *Kırâat ve Tecvid Istılahları*, 67.

İdğâm: Birinci harfi ikinci harfe katıp, ikinci harfi şeddeli olarak teleffuz etmektir.¹⁸

İhfâ: İzhâr ile idğâm arasında şeddeden uzak ğunneli okuyuşa denir.¹⁹

İhtilâs: Harfin sesinin 1/3'ni yok edip 2/3'sini okumaktır. Damme, fetha ve kesre harekede olur.²⁰

İmâle: Tam bir doyurma ve dönüştürme olmaksızın fethayı kesreye, elif'i ya'ya yaklaştırmaktır.²¹

İşmâm: Dammeye işaret etmek amacıyla sükûndan sonra dudakları ötre pozisyonuna götürmektir.²²

Kârî: Lügatta okuyucu ve okuyan manasına gelir. Üçe ayrılır.²³

1. Mübtedî: 1 ile 3 kırâatı bilen kişiye denir.
2. Mutavassıt: 4 ile 5 kırâatı bilen kişiye denir.
3. Müntehî: Kırâatlerin çoğunu ve meşhur olanlarını bilen kişiye denir.

Kırâat: Hz. Peygamber'in (sav) okunmasına müsaade ettiği Kur'an kelimelerinin farklı okunuş şekilleridir.²⁴

---

¹⁷ ed-Düseri, *Muhtasaru'l-İbârât*, 13.

¹⁸ Mehmet Ünal, *Kur'an'ın Anlaşılmasında Kırâat Farklılıklarının Rölü*, 1. Baskı, Fecr Yayınları, Ankara, 2005,105; ed-Düseri, *Muhtasaru'l-İbârât*, 19; Temel, *Kırâat ve Tecvid Istılahları*, 68.

¹⁹ Ramazan Pakdil, *Ta'lim Tecvid ve Kıraat*, 2. Baskı, İFAV Yayınları, İstanbul, 2013, 165; Abdurrahman Çetin, *Kur'an Okuma Esasları*, 18. Baskı, Emin Yayınları, Bursa, 2013, 163.

²⁰ ed-Düseri, *Muhtasaru'l-İbârât*, 14; Temel, *Kırâat ve Tecvid Istılahları*, 72.

²¹ ed-Düseri, *Muhtasaru'l-İbârât*, 31; Ünal, *Kur'an'ın Anlaşılmasında Kırâat Farklılıklarının Rölü*, 21.

²² ed-Düseri, *Muhtasaru'l-İbârât*, 25.

²³ İbnü'l-Cezerî, *Müncidü'l-Mukriîn ve Mürsidü't-Talibin*, 49; Çetin, *Yedi Harf ve Kırâatler*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2013, 211; Abdulhamit Birışık, *Kırâat İlmî ve Tarihi*, Emin Yayınları, Bursa, 2018, 25.

²⁴ Ma'rafi, Süleyman Sefer, *fî Ulûmi'l-Kur'an (Kur'an İlimleri)*, Çev., Orhan Parlak, Tekin Kitapevi, Konya, 2017, 121; Temel, *Kırâat ve Tecvid Istılahları*, 85.

Kırâat-ı Aşere: On kırâat imamı ve bu imamların ikişer ravisiyle birlikte ifade edilmesi, okunması ve okutulmasıdır.²⁵

Kırâat-ı Seb'a: Yedi kırâat imamı ve bu imamların ikişer râvisiyle ifade edilmesi okunması ve okutulmasıdır.²⁶

Kur'ân-ı Kerim: Yüce Allah tarafından son peygamber Hz. Muhammed'e (sav) indirilen, Mushaflarda yazılı olan, tevatürle nakledilen, tilâvetiyle ibadet edilen, arapça mu'ciz bir kelimadır.²⁷

Kurrâ: Kâri kelimesinin çoğuludur. İstilah da ise yedi ya da on kırâatin kendilerine nispet edildiği imamlara denir. Kur'an'ın tamamını ezberleyen ve ondaki kırâat farklılıklarına vâkıf olan kimselere de kurrâ denilmektedir.²⁸

Med Sıla: Cemî mîm'inin meddinden sonra hemzenin gelmesiyle mîm'i uzatmaya denir.²⁹

Med: Med harflerinden birisini kullanarak harfin sesini uzatmaktır.³⁰

Medd-i Bedel: Hemzeden sonra gelen ve harfi medde çevrilen elifi uzatmaya denir.³¹

²⁵ Ma'rafî, *fi ulûmi'l Kur'ân*, II, 120; ed-Düseri, *Muhtasaru'l-İbârât*, 93.

²⁶ İsmail Karaçam, *Kur'ân-ı Kerim'in Nüzûlü ve Kıraati*, İFAV Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, 2012, 277; Karaçam, *Kur'an Tilavetinin Esasları*, İFAV Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 14; Hasan Tahsin Feyizli, *Kırâati Aşere*, 1. Baskı, DİB Yayınları, Ankara, 2016, 30; Çetin, *Yedi Harf ve Kırâatler*, 224; Birişik, *Kırâat İlmi*, 25, 100; Mustafa Atilla Akdemir, *Kırâat İlmi Eğitim ve Öğretim Metotları*, İFAV Yayınları, İstanbul, 2015, 61, 106.

²⁷ es-Sabûni, Muhammed Ali, *et-Tibyân fi Ulûmi'l-Kur'ân*, Yasin Yayınevi, İstanbul, 2011, 8; Rihab Muhammed Müfid Şakaki, *Hilyetü't-Tilavet*, Çev., Fatma Yasemin Mısırlı, 3. Baskı, Guraba Yayınları, İstanbul, 2018, 19; Karaçam, *Kur'ân Tilâvetinin Esasları*, 19.

²⁸ İbn Manzur, Ebu'l-Fadl Cemâlü'ddin Muhammed b. Mükerrrem b. Ali el-Ensârî, *Lisanü'l-Arap*, Dâru Sâdır, Beyrut, 2004, XII, 51; Karaçam, *Kur'ân-ı Kerim'in Nüzûlü*, 241; Temel, *Kırâat ve Tecvid İstilahları*; Birişik, *Kırâat İlmi*, 26;

²⁹ Mustafa Yıldırım, *Kırâat İlmine Giriş*, Tibyan Yayınları, İzmir, 2013, 24.

³⁰ ed-Düseri, *Muhtasaru'l-İbârât*, 106; Muhammed B. Ebi Bekir el Mar'aşi, *Cühdü'l-Mukîl*, 75; Ali Osman Yüksel, *İbnu'l-Cezeri ve Tayyibetü'n-Neşr*, İFAV Yayınları İstanbul, 2012, 331; Temel, *Kırâat ve Tecvid İstilahları*, 92.

Merâtib-i Erba'a: (Dört mertebeli med usulü) Kırâat İmamları Medd-i Muttasil'ı 2, 3, 4 ve 5 elif uzattıkları için bu isim verilmiştir. Şatibi Tarikinde Fatiha ile Meryem, Teysir Tarikinde ise Fatiha ile Rum sûreleri arasına denir.³²

Mertebeteyn: (İki mertebeli med usulü) Kırâat İmamları Medd-i Munfasılı 3 ve 5 elif uzattıkları için bu isim verilmiştir. Şatibi Tarikinde Meryem sûresinden, Teysir Tarikinde ise Rum sûresinden Nâs sûresine kadar olan bölümdür.³³

Mukri': Nazari bilgilerle beraber Kırâatı müşafehe yoluyla okuyan ve okutan Kırâat âlimine denir. Bir kimse kırâatı, müşâfehe yoluyla almamış ise nazari bilgileri ne ölçüde olursa olsun bu, onun mukri olması için yeterli ve geçerli değildir.³⁴

Mushaf: Kur'an'ın kitap halinde yazılmış, iki kapak arasında toplanmış haline denir.³⁵

Mümâsil: Mahreçleri ve sıfatları aynı olan harflere denir.³⁶

Mütecânis: Mahreçleri aynı sıfatları farklı olan harflere denir.³⁷

Mütekârib: Mahreçlerinde ve sıfatlarında yakınlık olan harflere denir.³⁸

Nakl: Sakin bir harften sonra gelen müteharrik hemzenin harekesini mâkablindeki sakin harfe vermektir.³⁹

Râvi: İmama nispet edilen kırâatı, kırâat imamından doğrudan veya vasıtalı olarak alan kimseye denir.⁴⁰

---

³¹ ed-Düseri, *Muhtasaru'l-İbârât*, 107.

³² Yıldırım, *Kırâat İlmine Giriş*, 20; Akdemir, *Kırâat İlmi*, 107; Yüksel, *İbnu'l-Cezeri ve Tayyibetü'n-Neşr*, 333.

³³ Dimyati, *İthâf*, I, 158; Akdemir, *Kırâat İlmi*, 107; Yüksel, *İbnu'l-Cezeri ve Tayyibetü'n-Neşr*, 333.

³⁴ İbnu'l-Cezeri, *Müncidü'l-Mukriîn*, 49; ed-Düseri, *Muhtasaru'l-İbârât*, 121.

³⁵ Karaçam, *Kur'ân Tilâvetinin Esasları*, 19; Temel, *Kırâat ve Tecvid İstilahları*, 106.

³⁶ Ramazan Pakdil, *Ta'lim Tecvid ve Kıraat*, 2. Baskı, İFAV Yayınları, İstanbul, 183; Çetin, *Kur'ân Okuma Esasları*, 237.

³⁷ Pakdil, *Ta'lim Tecvid ve Kıraat*, 189; Çetin, *Kur'ân Okuma Esasları*, 239.

³⁸ Pakdil, *Ta'lim Tecvid ve Kıraat*, 191; Çetin, *Kur'ân Okuma Esasları*, 241.

³⁹ ed-Düseri, *Muhtasaru'l-İbârât*, 125; Temel, *Kırâat ve Tecvid İstilahları*, 110.

Ravm: Harfin sesinin 2/3'sini yok edip 1/3'ini okumaktır. Damme ve kesre harekede olur. Başka bir tanımla, gizli bir ses ile harekeyi okumaya denir.⁴¹

Resm-i Hat: Hz. Osman mushaflarının yazılmasında esas alınan ve ashabın ittifak ettiği, kırâatte uyulması zaruri olarak kabul edilen imla şeklidir.⁴²

Rivâyet: Kırâat imamlarının ravileri arasındaki farklılıklara denir.⁴³

Sekte: Nefes almaksızın sesi kesmeye denir.⁴⁴

Sem'a: Hocanın okuyup talebenin dinlemesi ile meydana gelen bir tedris metodudur. Buna istima yoluyla kırâat alma da denir.⁴⁵

Sıla: Müfred, müzekker, gaib zamirini mevcut harekesiyle, cemî mîm'inidamme herekeyle med etmeye denir.⁴⁶

Tahkîk: Hemzenin asli suretinde okunmasıdır. İbdâl, teshîl, imâle vs.'nin zıddıdır.⁴⁷

Takrîb: On kırâat imamının kırâatinin, ikişer ravisiyle ve onların her birine ikişer tarik ilave edilerek okunmasıdır.⁴⁸

Tarik: Râvîlerin râvileri arasındaki farklılıklara denir.⁴⁹

---

⁴⁰ Karaçam, *Kur'ân Tilâvetinin Esasları*, 342; Temel, *Kırâat Ve Tecvid Istılahları*, 112; Birişik, *Kırâat İlmî ve Tarihi*, 27.

⁴¹ ed-Düseri, *Muhtasaru'l-İbârât*, 66.

⁴² ed-Düseri, *Muhtasaru'l-İbârât*, 67; Ğanim Kaddûri'el-Hamed, *Muhâdaratü fi Ulûmil-Kur'ân*, Dâru İmâr, Ammar, 2003, 83; Temel, *Kırâat ve Tecvid Istılahları*, 114.

⁴³ Ma'rafî, *fi Ulûmi'l-Kur'ân*, II, 121; ed-Düseri, *Muhtasaru'l-İbârât*, 69.

⁴⁴ ed-Düseri, *Muhtasaru'l-İbârât*, 71.

⁴⁵ Karaçam, *Kur'ân-ı Kerim'in Nüzulü*, 242; Necati Tetik, *Başlangıçtan IX. Hicri Asra Kadar Kırâat İlmînin Ta'lîmi*, 92; Feyizli, *Kırâati Aşere*, 40; Akdemir, *Kırâat İlmî*, 97.

⁴⁶ ed-Düseri, *Muhtasaru'l-İbârât*, 78; Fakri Özcan, *Aşere Kavâidi*, yy, 8.

⁴⁷ ed-Düseri, *Muhtasaru'l-İbârât*, 43.

⁴⁸ Temel, *Kırâat ve Tecvid Istılahları*, 127.

⁴⁹ Ma'rafî, *fi Ulûmi'l-Kur'ân*, II, 121; ed-Düseri, *Muhtasaru'l-İbârât*, 81.

Tayyibe: İbn Cezeri'nin, kırâat ilmi ile ilgili 1015 beytlik manzum eserinin adıdır.⁵⁰

Tefhîm: Bir harfi okurken o harfe “a” sesini vererek harfi kalın okumaktır.⁵¹

Terkîk: Bir harfi okurken o harfe “e” sesini vererek harfi ince okumaktır.⁵²

Teshîl: Hemze'yi hemze ile harekesi cinsinden (dammeyi ۙ, kesreyi ى, fethayı ise ۝ arası) bir harf arasında okumaktır.⁵³

Tilâvet: Her bir kırâatin veya bir rivâyetin tek seferde fasılasız olarak okunmasına denir.⁵⁴

Vecih: İmam, ravi ve ravinin ravisi dışında kârinin tercihine denir. Örneğin medd-i ârızda bütün kırâat âlimleri için tûl, tevassut ve kasr olmak üzere üç türlü (vecih) okumak caizdir. İşte bu okuyuşlardan birini tercih ederek okumasına kârinin tercihi denir. Yoksa olmayan bir vecih okuyucunun tercih etmesi demek değildir.⁵⁵

---

⁵⁰ Akdemir, *Kırâat İlmi*, 105,156.

⁵¹ el-Mar'aşi, Muhammed b. Ebi Bekir, *Cühdü'l-Mukil*, Daru Ammar, Umman, 2008, 77; Temel, *Kırâat ve Tecvid Istılahları*, 131.

⁵² el-Mar'aşi, *Cühdü'l-Mukil*, 77; ed-Düseri, *Muhtasaru'l-İbârât*, 46; Temel, *Kırâat ve Tecvid Istılahları*, 132.

⁵³ ed-Düseri, *Muhtasaru'l- İbarat*, 141; Ünal, *Kur'ân'ın Anlaşılmasında Kırâat Farklılıklarının Rölü*, 106.

⁵⁴ Yüksel, *İbnu'l-Cezeri ve Tayyibetü'n-Neşr*, 41.

⁵⁵ Ma'rafî, *fi Ulûmi'l Kur'ân*, II, 121; ed-Düseri, *Muhtasaru'l-İbârât*, 130.

2. KIRÂAT İMAMLARININ KIRÂATTEKİ USÛLLERİ

Kırâat bilginleri Kur'ân-ı Kerîm'in yedi harf üzere inmesi meselesini ferş ve usul olmak üzere iki başlık adı altında incelemiştir. Ferş: Kelimedede, harf ya da hareke değişikliği ile veya kelimenin yanındakiler ile yer değiştirmesi (takdim-te'hir) şeklinde oluşabilecek farklılıkları ihtiva eder. Usul ise: Her kırâat imamının ve râvilerinin diğerleri ile ittifak veya ihtilaf ettiği teleffuz keyfiyetine dair konulardır. Bir sûreye başlarken veya bir sûreden başka bir sûreye geçiş yaparken nasıl okuduğu, bir kelimeyi idğâmlı, ibdâlli, teshilli, imâleli, işmâmlı, ravmlı, ihtilâslı okuması gibi. tecvid kuralları ve lehçe farklılıkları da bu başlık adı altında detaylandırılır.

2.1. İmam Nâfi'nin Kırâatteki Usûlü

Kırâat imamlarının ilki imam Nâfi'dir. Medîne kırâat imamıdır. Remzi (işareti) elif harfidir. Kırâati, ön plana çıkan iki râvisi tarafından rivayet edilmiştir. İlk râvisi Kâlun, ikinci râvisi Verş'tir.

2.1.1. Kâlun Rivâyetiyle Gelen Kırâatteki Usûlü

1. Bir sûrenin evveline başlarken (Tevbe sûresi hâriç) istiaze ve besmeleyi okumada dört vechi vardır.⁵⁶

a. Vasl-1 küll: İstiaze ve bismelenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ----- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ----- الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
----- صل ----- صل -----

b. Vakf-1 küll: İstiaze ve bismelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ----- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ----- الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
----- قف ----- قف -----

⁵⁶ ed-Dâni, Ebu Amr, *et-Teysîr fî'l-Kirâati's-Seb'a*, Daru ibn Kesir, Beyrut, 2016, 215-216; İbnu'l-Cezerî, *en-Neşr fî'l-Kirâati'l-Aşr*, I, 204; Pâluvi, Abdulfettah, *Zübdetu'l-İrfân*, Asitane Yayınları, İstanbul, trs., 6-7; Molla efendi, Mehmet Emin, *Umdetu'l-Hullân fî İzâhi Zübdeti'l-İrfân*, Asitane Yayınları, İstanbul, trs., 121, 123-124.

c. Vasl-1 evvel vakf-1 sâni: İstiaze'nin sonunda durmayıp bismelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ----- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ----- الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
----- قف ----- صل -----

d. Vakf-1 evvel vasl-1 sâni: İstiazenin sonunda durup bismelenin sonunda durmayarak sûreyi okumaya başlar.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ----- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ----- الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
----- قف ----- صل -----

2. Tevbe sûresinin evveline başlarken (besmele olmadığı için) istiazeyi okumada iki vechi vardır.⁵⁷

a. Vasl bilâ besmele: İstiazenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ----- بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ...
----- صل -----

b. Vakf bilâ besmele: İstiazenin sonunda durup sûreyi okumaya başlar.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ----- بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ...
----- قف -----

3. Bir sûreden başka bir sûreye geçerken (Enfâl ile Tevbe sûreleri hariç) üç vechi vardır.⁵⁸

a. Vasl-1 küll: Sûrenin ve bismelenin sonunda durmayıp diğer sûreyi okumaya başlar.

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ----- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ----- أَلَمْ
----- صل ----- صل -----

b. Vakf-1 küll: Sûrenin ve bismelenin sonunda durarak diğer sûreyi okumaya başlar.

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ----- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ----- أَلَمْ
----- قف ----- قف -----

⁵⁷ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121-122,124.

⁵⁸ ed-Dâni, *et-Teytir*, 215-216; Dimiyati, *İthâf*, 160-161; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7.

c. Vakf-1 evvel vasl-1 sâni: Sûrenin sonunda durup bismelenin sonunda durmayarak sûreyi okumaya başlar.

عَبْرَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ----- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ----- أَلَمْ
----- قَف ----- صَل -----

4. Enfâl sûresinin sonundan Tevbe sûresinin evveline başlamada (Tevbe sûresinin başında besmele olmadığı için) besmelesiz üç vechi vardır.⁵⁹

a. Vasl bilâ besmele: Sûrenin sonunda durmayıp Tevbe sûresinin evveline başlar.

إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ----- بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ
----- صَل -----

b. Sekt bilâ besmele: Sûrenin sonunda sekte yaparak Tevbe sûresinin evveline başlar.

إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ----- بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ
----- سَكَت -----

c. Vakf bilâ besmele: Sûrenin sonunda durarak Tevbe sûresinin evveline başlar.

إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ----- بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ
----- قَف -----

5. Cemî mîm'inden sonra harekeli bir harf gelirse, bu harf ister hemze olsun isterse başka bir harf olsun, cemî mîm'ini hem sakin olarak hem de vâv'a katarak, yani Medd-i Tabîi yaparak okur. Kırâatte cemî mîm'ini medsiz okumaya adem-i sıla, medli okumaya sıla denir. Meratipte sıla mukaddemdir (önceliklidir). Mertebeteyn de adem-i sıla mukaddemdir.⁶⁰

⁵⁹ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 122-124.

⁶⁰ ed-Dâni, *et-Teyisîr*, 219; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 7-8.

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ⁶¹

--- وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ ---

--- وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ ---

6. Sıla vasil halinde gelir; vakıf halinde gelmez.⁶²

حَتَّمَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَعَلَى سَمْعِهِمْ⁶³

--- قُلُوبِهِمْ ---

7. Medd-i Munfasılı, hem kasr miktârı (bir elifle); hem de tevassut miktârı (2 elifle) uzatarak okur. Medd-i Muttasıl'ı ise, sadece tevassut miktârı (2 elifle) uzatarak okur.⁶⁴

7.1. Medd-i Munfasıl olan kelimeye örnek:

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ⁶⁵

--- ١ ---

--- ٢ ---

7.2. Medd-i Muttasıl olan kelimeye örnek:

أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ⁶⁶

--- ٢ ---

8. Sıla (medd-i tabî ile okuma) ile Medd-i Munfasıl cem olursa (bir araya gelirse), bir elifle sıla (medli), iki elifle adem-i sıla(medsiz) okur.⁶⁷

⁶¹ Bakara, 2/3.

⁶² Molla efendi, *Umdetu 'l-Hullân*, 125.

⁶³ Bakara, 2/7.

⁶⁴ ed-Dâni, *et-Teyâr*, 238-239; Pâluvî, *Zübdetu 'l-İrfân*, 8-9; Molla efendi, *Umdetu 'l-Hullân*, 126.

⁶⁵ Bakara, 2/4.

⁶⁶ Bakara, 2/19.

⁶⁷ Molla efendi, *Umdetu 'l-Hullân*, 128.

أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِنْ لَا يَعْلَمُونَ⁶⁸

۱- - إِنَّهُمْ ---

۲- - إِنَّهُمْ ---

9. Bir kelimedede yan yana gelen iki hemzenin arasına med katarak ikinci hemzeyi teshîl ile okur.⁶⁹

9.1. Hemzelerin her ikisinin de harekesi fetha ise; iki hemze arasına med katarak ikinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile elif arasında bir ses) okur.⁷⁰

أَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ⁷¹

۱- -- تسهيل - + مع المد

۲- -- تسهيل - + مع المد

9.2. Birinci hemzenin harekesi fetha ikinci hemzenin harekesi kesre ise; iki hemze arasına med katarak ikinci hemzeyi (hemze ile yâ arasında bir ses) okur.⁷²

إِنِّيْكُمْ لَتَنْتَهِدُونَ اَنْ مَّعَ اللّٰهِ الْهٖةٌ اٰخَرٰى⁷³

تسهيل- مع المد ---

9.2.1. Kâlun Kur'an'daki اٰيْمَةً kelimelerini sadece teshîl ile (hemze ile yâ arasında bir ses) okur.⁷⁴

فَقَاتِلُوا اٰيْمَةَ الْكُفْرِ اِنَّهُمْ لَا اٰيْمَانَ لَّهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ⁷⁵

--- تسهيل ---

⁶⁸ Bakara, 2/13.

⁶⁹ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 16; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 145.

⁷⁰ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 241-242; Hârûf, Muhammed Fehd, *el-Müeysseree fi'l-Kirââti Erbe'a Aşere*, Dâru İbn Kesir, Beyrut, 2006, 3.

⁷¹ Bakara, 2/6.

⁷² ed-Dâni, *et-Teysîr*, 242; Hârûf, *el-Müeyssere*, 130.

⁷³ En'âm, 6/19.

⁷⁴ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 205.

⁷⁵ Tevbe, 9/12.

9.3. Birinci hemzenin harekesi fetha ikinci hemzenin harekesi damme ise; iki hemze arasına med katarak ikinci hemzeyi (hemze ile vâv arasında bir ses) okur.⁷⁶

قُلْ أَوْ نَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذَلِكَ⁷⁷

--- تسهيل - + - مع المد ---

10. İki kelimedede yan yana gelen iki hemzeden birincisi, birinci kelimenin sonunda, ikinci hemze, ikinci kelimenin başında olup harekeleri aynı olursa:

10.1. Her iki hemzenin harekesi fetha olursa; birinci hemzeyi iskat ile (düşürerek) okur.⁷⁸

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ⁷⁹

۱- شَاءَ أَنْشَرَهُ ---

۲- شَاءَ أَنْشَرَهُ ---

10.2. Her iki hemzenin harekesi kesra olursa; birinci hemzeyi teshîl ile (elif ile yâ harfi arasında bir ses) ikinci hemzeyi tahkîk ile (yazıldığı şekliyle) okur.⁸⁰

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ⁸¹

۱- تسهيل ---

۲- تسهيل ---

10.2.1. Kalun Kur'an'daki sadece Yûsuf sûresi 53. ayetteki altı çizili kelimenin birinci hemzesini hem teshîl ile (hemze ile yâ harfi arasında bir ses ile) hem de vâv harfine ibdâl ederek idğâm ile okur.⁸²

⁷⁶ ed-Dâni, *et-Teyisîr*, 242-243; Hârûf, *el-Müeyssere*, 51.

⁷⁷ Al'i İmrân, 3/15.

⁷⁸ ed-Dâni, *et-Teyisîr*, 244-245; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 45.

⁷⁹ Abese, 80/22.

⁸⁰ ed-Dâni, *et-Teyisîr*, 244; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 46; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 251-152.

⁸¹ Nisâ, 4/22.

⁸² Hârûf, Muhammed Fehd, *Teshîlu'l-Kirâetit-Tenzîl*, Daru'l-Beyrûtî, Beyrut, 2008, 242.

Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 74; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 362-363.

إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي⁸³

--- ۱- تسهیل ---

--- ۲- تسهیل ---

--- بالسُّوءِ إِلَّا ---

11. İki kelimedede yan yana gelen iki hemzeden birincisi, birinci kelimenin sonunda, ikinci hemze, ikinci kelimenin başında olup harekeleri farklı olursa:

11.1. Birinci hemzenin harekesi fetha, ikinci hemzenin harekesi kesre ise; ikinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile yâ harfi arasında bir ses) okur.⁸⁴

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتَ إِذْ قَالَ لِأَبْنَيْهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي⁸⁵

--- تسهیل ---

11.2. Birinci hemzenin harekesi fetha, ikinci hemzenin harekesi damme ise; ikinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile vâv harfi arasında bir ses) okur.⁸⁶

كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةٌ رَسُولُهَا كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ آحَادِيثَ⁸⁷

--- تسهیل ---

11.3. Birinci hemzenin harekesi kesre, ikinci hemzenin harekesi fetha ise; ikinci hemzeyi yâ harfine ibdâl ederek okur.⁸⁸

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكُنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ⁸⁹

--- النِّسَاءِ يَوْ - يايه ابدال ---

11.4. Birinci hemzenin harekesi damme, ikinci hemzenin harekesi fetha ise; ikinci hemzeyi vâv harfine ibdâl ederek okur.⁹⁰

⁸³ Yûsuf, 12/53

⁸⁴ ed-Dâni, *et-Teyisîr*, 246; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 176.

⁸⁵ Bakara, 2/133.

⁸⁶ ed-Dâni, *et-Teyisîr*, 246; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 97; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 436.

⁸⁷ Mü'minûn, 23/44.

⁸⁸ ed-Dâni, *et-Teyisîr*, 246; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 184.

⁸⁹ Bakara, 2/235.

⁹⁰ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 60; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 295.

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرْتُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ أَهْلِهَا أَنْ لَوْ نَشَاءُ أَسْبَبْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ⁹¹
--- لَوْ نَشَاءُ وَصَبَبْنَاهُمْ ---

11.5. Birinci hemzenin harekesi damme, ikinci hemzenin harekesi kesre ise; ikinci hemzeyi hem teshîl ile (hemze ile yâ harfi arasında bir ses) hem de vâv harfine ibdâl ederek okur.⁹²

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوٓءَىٰ إِنِّي آلُفِي ٱلْيَٰ كِتَابٍ كَرِيمٍ⁹³
--- تسهيل ---
--- الْمَلَأُوٓءَىٰ ---

12. (أَرَأَيْتُمْ, أَرَأَيْتُمْ, أَرَأَيْتُمْ) kelimelerindeki ikinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile elif arasında bir ses ile) okur.⁹⁴

أَرَأَيْتَ ٱلَّذِي يُكَذِّبُ بِٱلذِّينِ⁹⁵
--- تسهيل ---

13. (و, ف) harflerinden sonra sonra gelen هُوَ zamirinin hâ'sını nerede gelirse gelsin iskân ile okur.⁹⁶ Sadece Kasas sûresi altmış birinci ayette geçen (ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) ayetindeki altı çizili kelimeyi iskân ile okur. Mîm harfinden sonra هُوَ zamirinin geldiği tek örnek budur.⁹⁷

وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ
وَهُوَ ---
ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ⁹⁸
ثُمَّ هُوَ ---

14. (وَٱلنَّبِيِّنَ, وَٱلْأَنْبِيَاءِ) kelimelerindeki yâ harfini hemze'ye ibdâl ederek okur. Bu şekilde okunduğunda bu kelimedede Medd-i Muttasıl oluşur.⁹⁹

⁹¹ A'râf, 7/100.

⁹² Pâluvî, Zübdetu'l-İrfân, 30; Molla efendi, Umdetu'l-Hullân, 176; Hârûf, el-Müeyyessere, 22, 379.

⁹³ Neml, 27/29.

⁹⁴ ed-Dâni, et-Teysîr, 346; Molla efendi, Umdetu'l-Hullân, 276.

⁹⁵ Mâ'ûn, 107/1.

⁹⁶ ed-Dâni, et-Teysîr, 305; Molla efendi, Umdetu'l-Hullân, 154.

⁹⁷ ed-Dâni, et-Teysîr, 305; Pâluvî, Zübdetu'l-İrfân, 107; Molla efendi, Umdetu'l-Hullân, 464.

⁹⁸ Kasas, 28/61.

⁹⁹ ed-Dâni, et-Teysîr, 307; Molla efendi, Umdetu'l-Hullân, 166.

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَابًا¹⁰⁰

--- وَالنَّبِيِّينَ ---

15. Peltek zâl harfini şu kelimelerde (لَاتَّخَذْتُمْ , أَخَذْتُمْ , اتَّخَذْتُمْ) tâ harfine idğâm ederek okur.¹⁰¹

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ¹⁰²

--- ادغام ---

16. Yâsin ve Kalem sûrelerinin birinci ayetinde bulunan Hurûf-u Mukatta'a'nın tenvînini kendinden sonra gelen vâv harfine idğâm etmeden izhâr ile okur.¹⁰³

يٰۤاَيُّهَا الْفٰرٰقَانِ الْحٰكِمِ

--- اظهار ---

نِ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُوْنَ

--- اظهار ---

17. Hûd sûresi kırk ikinci ayette geçen (اِرْكَبْ مَعَنَا) kelimesindeki bâ harfini hem izhâr ile hem de idğâm ile okur. İzhâr mukaddemdir (önceliklidir).¹⁰⁴

يٰۤاَبۡيۡ اِرْكَبۡ مَعَنَا وَلَا تَكُنۡ مَعَ الْكٰفِرِيۡنَ

--- اظهار ---

--- ادغام ---

18. Tevrat (التَّوْرٰتِ) kelimesindeki râ harfini hem tahkîk, hem de taklîl (beyne) ile okur. tahkîk mukaddemdir (önceliklidir).¹⁰⁵

¹⁰⁰ Al'i İmrân, 3/80.

¹⁰¹ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 263; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 194.

¹⁰² Bakara, 2/51.

¹⁰³ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 466; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 114,136; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 488,546; Hârûf, *el-Müeyssere*, 440, 564.

¹⁰⁴ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 284; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 347; Hârûf, *el-Müeyssere*, 226.

¹⁰⁵ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 39; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 230-231.

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ¹⁰⁶

--- فتح ---

--- تقليل ---

19. Tevbe sûresi yüz dokuzuncu ayette geçen (هَارٍ) أم من أسس بُنْيَانَهُ عَلَى شَفَا جُرْفٍ هَارٍ (فَأَنْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ¹⁰⁷) altı çizili kelimedeki hâ harfini imâle ile okur.¹⁰⁷

عَلَى شَفَا جُرْفٍ هَارٍ فَأَنْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ

--- امالة ---

20. İzafet ya'sından (kelimenin sonuna bitişen Mütakellim yâ'sından) sonra fetha, kesre, damme harekeli bir hemze ya da lâm-ı tâ'rîf gelirse; izâfet yâ'sını fetha hareke ile okur.¹⁰⁸

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِإِيمِي وَأَيْمُكَ فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ¹⁰⁹

إِنِّي أُرِيدُ ---

قَالَ لَا يَبَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ¹¹⁰

--- عهدي ---

21. Hûd sûresi yüz beşinci ayette geçen (يَأْتِ لَا تَكَلِّمْ نَفْسٌ إِلَّا بِذَنبِهِ) , Kehf sûresi altmış dördüncü ayette geçen (قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبِغُ¹¹¹ فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا) altı çizili kelimeleri vasıl halinde uzatarak okur.¹¹¹

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبِغُ فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا

--- نبغي ---

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلِّمْ نَفْسٌ إِلَّا بِذَنبِهِ

--- يأتي ---

¹⁰⁶ Mâide, 5/44.

¹⁰⁷ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 371; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 66; Hârûf, *el-Müeyssere*, 204.

¹⁰⁸ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 293-294-295-296-297-298-299; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 50; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 266; Hârûf, *el-Müeyssere*, 112.

¹⁰⁹ Mâide, 5/29.

¹¹⁰ Bakara, 2/124.

¹¹¹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 382, 413; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 71; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 406; Hârûf, *el-Müeyssere*, 301.

2.1.2. Verş Rivâyetiyle Gelen Kırâatteki Usûlü

1. Bir sûrenin evveline başlarken (Tevbe sûresi hâriç) istiâze ve besmeleyi okumada Kâlûn gibi dört vechi vardır.¹¹²

a. Vasl-1 küll: İstiâze ve besmelenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf-1 küll: İstiâze ve besmelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

c. Vasl-1 evvel vakf-1 sâni: İstiâze'nin sonunda durmayıp besmelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

d. Vakf-1 evvel vasl-1 sâni: İstiâzenin sonunda durup besmelenin sonunda durmayarak sûreyi okumaya başlar.

2. Tevbe sûresinin evveline başlamada Kâlun gibi iki vechi vardır.¹¹³

a. Vasl bilâ besmele: İstiâzenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf bilâ besmele: İstiâzenin sonunda durup sûreyi okumaya başlar.

3. Bir sûrenin sonundan başka bir sûrenin evveline geçişte (Enfâl Tevbe sûreleri hariç) beş vechi vardır.¹¹⁴

a. Vasl-1 küll: Sûrenin ve besmelenin sonunda durmayıp diğer sûreyi okumaya başlar.

عَبْرَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ----- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ----- أَلَمْ
----- صل ----- صل -----

b. Vakf-1 küll: Sûrenin ve besmelenin sonunda durarak diğer sûreyi okumaya başlar.

عَبْرَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ----- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ----- أَلَمْ
----- قف ----- قف -----

¹¹² ed-Dâni, *et-Teysîr*, 16-17-18; İbnu'l-Cezerî, *en-Neşr Fi'l-Kıraat'l-Aşr*, I, 204; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121, 123-124.

¹¹³ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121-122,124.

¹¹⁴ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 16-17-18; Dimiyati, *İthâf*, 160-161; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7.

c. Vakf-1 evvel vasl-1 sâni: Sûrenin sonunda durup besmelenin sonunda durmayarak sûreyi okumaya başlar.

عَبْرَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ----- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ----- أَلَمْ
----- قف ----- صل -----

d. Vasl bilâ besmele: Sûrenin sonunda durmayıp besmele okumadan diğer sûrelerin evveline başlar.

عَبْرَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ----- أَلَمْ
----- صل -----

e. Sekt bilâ besmele: Sûrenin sonunda sekte yaparak besmele okumadan diğer sûrenin evveline başlar.

عَبْرَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ----- أَلَمْ
----- سكت -----

4. Enfâl sûresinden Tevbe sûresinin evveline geçişte (besmele olmadığı için) Kâlun gibi üç vechi vardır.¹¹⁵

a. Vasl bilâ besmele: Sûrenin sonunda durmayıp Tevbe sûresinin evveline başlar.

b. Sekt bilâ besmele: Sûrenin sonunda sekte yaparak Tevbe sûresinin evveline başlar.

c. Vakf bilâ besmele: Sûrenin sonunda durarak Tevbe sûresinin evveline başlar.

5. Medd-i Muttasıl ve Medd-i Munfasıl'ı beş elif miktârı uzatarak okur.¹¹⁶

5.1. Medd-i Muttasıl olan kelimeye örnek:

أَوْ كَصَيِّبٍ مِّنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ¹¹⁷

---o---

¹¹⁵ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 122-123-124,204.

¹¹⁶ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 238-239; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 8-9; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 126.

¹¹⁷ Bakara, 2/19.

5.2. Medd-i Munfasıl olan kelimeye örnek:

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكُمْ¹¹⁸

---ه---

6.Tahkîkli, teshîlli, ibdâlli ve hazfedilmiş hemzeden sonra bulunan elifi, makablinin herekesi doğrultusunda tûl, tevassut, kasr miktârı uzatarak okur. Bu şekilde okumaya medd-i bedêl denir.¹¹⁹ Verş'e göre tûl'un miktârı beş, tevassut'un miktârı üç, kasr'ın miktârı bir elif miktârı uzatmadır.¹²⁰

6.1.Tahkîki hemze: hemze'yi olduğu gibi, bir değişiliğe uğratmadan okur.

وَأَذْفُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِالْأَدَمِ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ¹²¹

--- ط ---

--- ت ---

--- ق ---

6.2. Teshîlli hemze: hemze'yi teshîl sesiyle okur.

وَقَالُوا آءِ الْهَيْئَةِ خَيْرٌ أَمْ هُوَ¹²²

--- ط + تسهیل ---

--- ت + تسهیل ---

--- ق + تسهیل ---

6.2.1. Verş yukarıdaki örnekte ikinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile elif arası bir ses) okurken, Medd-i Bedêl yapar.

6.3. İbdâlli hemze: İkinci hemzeyi med harfi elife ibdâl ederek okur. Medd-i tabîi yapar.

¹¹⁸ Bakara, 2/4.

¹¹⁹ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 123; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 133-134.

¹²⁰ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 133.

¹²¹ Bakara, 2/34.

¹²² Zuhruf, 43/58.

فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ¹²³

--- ط ---

--- ت ---

--- ق ---

6.4. Hazfedilmiş hemze: İkinci hemze'yi yâ harfine dönüştürerek okur.

لَوْ كَانَ هُوَ لِآءِ إِلَهَةٍ مَا وَرَدُوهَا¹²⁴

--- ط - + - يايه ابدال ---

--- ت - + - يايه ابدال ---

--- ق - + - يايه ابدال ---

6.5. Verş için şü yerlerde Medd-i Bedel yoktur:¹²⁵

6.5.1. (مَاءٌ, بِنَاءٌ, سَوَاءٌ) gibi mansub tenvîli olan hemzelerde vakıf yapıldığında.

6.5.2. Kelime ortasında sahih sakin bir harften sonra gelen hemzelerde (اِيتِنَّا, اِيذْنُ, اَوْثَمِنَ) gibi.

6.5.3. Vasıl hemzesi ile başlayan kelimelerde. (اِيتِنَّا, اِيذْنُ, اَوْثَمِنَ)

6.5.4. (لَا يُؤَاخِذُكُمْ, لَا تُؤَاخِذْنَا, لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ) gibi kelimelerde.

7. Hemzeden önce gelen harfi linli kelimelerdeki yâ'yı veya vâv'ı (كَهَيْئَةِ,) tûl ve tevassut miktârı uzatarak okur. Hemzenin herekesinin fetha, kesre, damme veya tenvîn olması bu şekilde okumaya engel değildir. Tûl'un miktârı beş, tevassut'un miktârı üç elif miktârı uzatmadır.¹²⁶

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ¹²⁷

--- ط ---

--- ت ---

¹²³ Hicr, 15/61.

¹²⁴ Enbiyâ, 21/99.

¹²⁵ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 134.

¹²⁶ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 304-305; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 144.

¹²⁷ Nahl, 16/73.

يَا بَنِيَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ وَلَا تَأْيَسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ¹²⁸

--- ط ---

--- ت ---

7.1. Ancak Kehf sûresi elli sekizinci ayette geçen (مَوْبِلًا) kelimesi ile Tekvîr sûresi sekizinci ayette geçen (الْمَوْءِدَةُ) kelimesinde tûl ve tevassut miktârı uzatma yoktur.¹²⁹

8. Sakin bir harften sonra hemze-i kat' gelirse ve sakin harf ile hemze-i kat' ayrı ayrı kelimelerde olursa; hemzenin harekesini sakin harfe vererek okur. Kıraatte bu şekilde okumaya nakl denir.¹³⁰

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ¹³¹

--- في الأرض ---

8.1. cemî mîm'inden ve med harflerinden sonra hemze-i kat' gelirse nakl olmaz. Medd-i munfasıl (Med sıla) olur.¹³²

9. Bir kelimedede yan yana gelen iki hemzeyi:

9.1. Eğer birinci hemze meftuh, ikinci hemze de meftuh ise; ikinci hemzeyi hem teshîl ile (hemze ile elif arası bir ses ile) hem de ikinci hemzeyi harfi medde ibdâl ile okur.¹³³

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ¹³⁴

--- تسهيل ---

--- ابدال - (مد لازم) ---

¹²⁸ Yûsuf, 12/87.

¹²⁹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 305; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 144,406.

¹³⁰ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 249-250; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 12; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 132.

¹³¹ Al'i İmrân, 3/5.

¹³² Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 133.

¹³³ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 241; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 16; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 145; Hârûf, *el-Müyessere*, 3.

¹³⁴ Bakara, 2/6.

9.2. Birinci hemze meftuh, ikinci hemze meksur veya madmum ise ikinci hemzeyi sadece teshîl ile (hemze ile yâ harfî arası bir ses veya hemze ile vâv harfî arası bir ses ile) okur.¹³⁵

أَيْنَكُمْ لَتَسْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ إِلَهَةً أُخْرَى¹³⁶
--- تسهيل ---

قُلْ أَرَأَيْتُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذَلِكَ¹³⁷
--- تسهيل ---

10. İki kelimedede yan yana gelen iki hemzeden birincisi, birinci kelimenin sonunda, ikinci hemze, ikinci kelimenin başında olup harekeleri aynı olursa:

10.1. Her iki hemzenin harekesi fetha olursa; ikinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile elif arası bir ses ile) bir de ikinci hemzeyi med harfi elife ibdâl ile okur.¹³⁸

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ¹³⁹
--- تسهيل ---

--- ابدال- (مد لازم) ---

10.2. Her iki hemzenin harekesi kesre olursa; ikinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile yâ harfî arası bir ses ile) bir de ikinci hemzeyi med harfî elife ibdâl ile okur.¹⁴⁰

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ¹⁴¹
--- تسهيل ---

--- ابدال - (مد لازم) ---

11. İki kelimedede yan yana gelen iki hemzeden birincisi, birinci kelimenin sonunda, ikinci hemze, ikinci kelimenin başında olup harekeleri farklı olursa:

11.1. Birinci hemzenin harekesi fetha, ikinci hemzenin harekesi kesre ise; ikinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile yâ harfî arası bir ses ile) okur.¹⁴²

¹³⁵ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 242; Molla efendi, *Umdetu 'l-Hullân*, 276, 456, 534.

¹³⁶ En'âm, 6/19.

¹³⁷ Al'i İmrân, 3/15.

¹³⁸ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 244-245; Pâluvî, *Zübdetu 'l-İrfân*, 45; Molla efendi, *Umdetu 'l-Hullân*, 251.

¹³⁹ Abese, 80/22.

¹⁴⁰ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 244; Pâluvî, *Zübdetu 'l-İrfân*, 46; Molla efendi, *Umdetu 'l-Hullân*, 251-252.

¹⁴¹ Nisâ, 4/22.

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي¹⁴³

--- تسهيل ---

11.2. Birinci hemzenin harekesi fetha, ikinci hemzenin harekesi damme ise; ikinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile vâv harfî arası bir ses ile) okur.¹⁴⁴

كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةٌ رَسُولُهَا كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ¹⁴⁵

--- تسهيل ---

11.3. Birinci hemzenin harekesi kesre, ikinci hemzenin harekesi fetha ise; ikinci hemzeyi yâ harfîne ibdâl ederek okur.¹⁴⁶

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنُتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ¹⁴⁷

--- النِّسَاءِ يَوْ ---

11.4. Birinci hemzenin harekesi damme, ikinci hemzenin harekesi fetha ise; ikinci hemzeyi vâv harfîne ibdâl ederek okur.¹⁴⁸

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ آهْلِهَا أَنْ لَوْ نَشَاءُ أَسْبَبْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ¹⁴⁹

--- لَوْ نَشَاءُ وَصَبَبْنَاهُمْ ---

11.5. Birinci hemzenin harekesi damme, ikinci hemzenin harekesi kesre ise; ikinci hemzeyi hem teshîl ile (hemze ile yâ harfî arası bir ses ile) hem de vâv harfîne ibdâl ederek okur.¹⁵⁰

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ¹⁵¹

--- تسهيل ---

--- الْمَلَأُوْا وَنِي ---

¹⁴² ed-Dâni, *et-Teysîr*, 245-246; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 176.

¹⁴³ Bakara, 2/133.

¹⁴⁴ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 246; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 97; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 436.

¹⁴⁵ Mü'minûn, 23/44.

¹⁴⁶ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 246; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 184.

¹⁴⁷ Bakara, 2/235.

¹⁴⁸ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 246; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 60; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 195.

¹⁴⁹ A'râf, 7/100.

¹⁵⁰ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 246; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 176.

¹⁵¹ Naml, 27/29.

12. (أَرَأَيْتُمْ, أَرَأَيْتَكُمْ, أَرَأَيْتَ, أَرَأَيْتُمْ) gibi kelimelerdeki ikinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile elif arası bir ses ile) bir de med harfî elife ibdâl ile okur.¹⁵²

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالذِّينِ¹⁵³

--- تسهيل

--- ابدال

13. Hemze kelimenin fau'l-fiil'inde sakın olarak gelirse, hemzeyi kendinden önceki harfin harekesi doğrutusunda med harfîne dönüştürerek (ibdâl ile) okur.¹⁵⁴

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ¹⁵⁵

--- يُؤْمِنُونَ ---

13.1. Hemze kelimenin fau'l-fiil'inde değil de aynel-fiil'inde bulunmasına rağmen (بِئْسَ) kelimesindeki hemzeyi kendinden önceki harfin harekesi doğrutusunda med harfîne dönüştürerek (ibdâl ile) okur.¹⁵⁶

14. Ma ba'dinde (sonrasında) hemze-i kat' bulunan cem-î mîm'ini kendinden sonra bir med harfî vâv getirerek okur. Kırâatte buna medd-i sıla denir. Verş için meddî sıla'nın uzatılma miktârı beş eliftir.¹⁵⁷

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ¹⁵⁸

--- عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ ---

15. (وَالنَّبِيِّينَ, وَالنَّبِيَّاتِ, لِلنَّبِيِّ, بُيُوتَ النَّبِيِّ) gibi kelimelerdeki yâ harfîni hemze'ye ibdâl ederek okur.¹⁵⁹

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ¹⁶⁰

--- النَّبِيِّينَ ---

¹⁵² ed-Dâni, *et-Teysîr*, 346; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 53; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 276.

¹⁵³ Mâ'ûn, 107/1.

¹⁵⁴ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 248; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 11; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 131.

¹⁵⁵ Bakara, 2/4.

¹⁵⁶ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 246; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 12; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 131-132.

¹⁵⁷ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 219; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 128.

¹⁵⁸ Bakara, 2/6.

¹⁵⁹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 307; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 166; Hârûf, *el-Müeyssere*, 60.

¹⁶⁰ Al'i İmrân, 3/81.

16. 16. **قَدْ** Kelimesinden sonra (ض ظ) harfleri geldiğinde dâl harfini, bu harflere idğâm ederek okur.¹⁶¹

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالٍ نَعَجَبَكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ¹⁶²

--- ادغام ---

وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ¹⁶³

--- ادغام ---

17. Bazı kelimelerdeki müenneslik tâ'sını zâ (ظ) harfine idğâm ederek okur.¹⁶⁴

وَأَنْعَامٍ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا وَأَنْعَامٍ لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِ¹⁶⁵

--- ادغام ---

18. Kâlûn gibi Peltek zâl harfini şu kelimelerde (لَاتَخَذْتِ , أَخَذْتُمْ , اتَّخَذْتُمْ) tâ harfine idğâm ederek okur.¹⁶⁶

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ¹⁶⁷

--- ادغام ---

19. Yâsîn sûresinin birinci ayetinden ikinci ayetine geçişte idğâm meal ğunne yapar.¹⁶⁸

يَسِّ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ

- ادغام ---

¹⁶¹ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 260-261; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 27-28,37; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 170, 496; Hârûf, *el-Müeyssere*, 454.

¹⁶² Sâd, 38/24.

¹⁶³ Sâffât, 37/71.

¹⁶⁴ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 261; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 261.

¹⁶⁵ En'âm, 6/138.

¹⁶⁶ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 263; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 194.

¹⁶⁷ Bakara, 2/51.

¹⁶⁸ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 466; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 114; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 488; Hârûf, *el-Müeyssere*, 440.

20. Kalem sûresinin birinci ayetindeki tenvîni kendisinden sonraki harf karşısında hem izhâr ile hem de idğâm ile okur. İzhâr vechi mukaddemdir.¹⁶⁹ (önceliklidir)

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ

--- اظهار ---

--- ادغام ---

21. Hûd sûresi kırk ikinci ayette geçen (اِرْكَبْ مَعَنَا) kelimesindeki Bâ harfini izhâr ile okur.¹⁷⁰

يَا بُنَيَّ اِرْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ

--- اظهار ---

22. Zevat-ı ya'lardaki elifleri hem fetih hem de taklîl ile okur. Fetih mukaddemdir.¹⁷¹

أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ¹⁷²

--- فتح ---

--- تقليل ---

22.1. Ancak zevat-ı ya'da bulunan elif, râ harfinden sonra gelirse sadece taklîl ile okur.¹⁷³

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تَهْتَدُوا¹⁷⁴

--- تقليل ---

23. Kelimenin sonunda bulunan, kesre harekeli râ'dan önce gelen elifleri sadece taklîl ile okur.¹⁷⁵

¹⁶⁹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 466; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 136; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 546; Hârûf, *el-Müyessere*, 564.

¹⁷⁰ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 264; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 347; Hârûf, *el-Müyessere*, 226.

¹⁷¹ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 20,23,34,40; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 150,154,162,164.

¹⁷² Bakara, 2/87.

¹⁷³ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 25; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 166.

¹⁷⁴ Bakara, 2/135.

¹⁷⁵ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 19; Hârûf, *el-Müyessere*, 259.

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ¹⁷⁶

--- تَقْلِيل ---

24. رَأَى kelimesini şu durumlarda taklîl ile okur.¹⁷⁷

24.1. رَأَى kelimesinden sonra lâm'ı ta'rifsiz isim gelmesi halinde En'âm sûresi yetmiş altı, Hûd sûresi yetmiş, Yûsuf sûresi yirmi dört, yirmi sekiz, Tâ Hâ sûresi on, Necm sûresi on bir, on sekizinci ayetlerde geçen رَأَى kelimesinin hem ra'sını hem de hemzesini taklîl ile okur.

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا¹⁷⁸

--- بتقليل الراء والهمزة ---

24.2. رَأَى kelimesinden sonra zamir gelmesi halinde Enbiya sûresi otuz altı, Neml sûresi on, kırk, Kasas sûresi otuz bir, Fâtır sûresi sekiz, Sâffât sûresi elli beş, Necm sûresi on üç, Tekvîr sûresi yirmi üç, Alak sûresi yedinci âyetlerde geçen رَأَى kelimesinin hem ra'sını hem de hemzesini taklîl ile okur.

فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ¹⁷⁹

--- بتقليل الراء والهمزة ---

25. On bir sûrede (Tâ Hâ, Necm, Meâric, Kiyâme, Nâziât, Abese, Âlâ, Şems, Lâyil, Duhâ, Alak) bulunan zevat'ı ya'larda vakıf yapıldığında, bu kelimeleri taklîl ile okur. Bu şekilde okunan kelimeler ilk olarak Tâ Hâ sûresinde geçtiği için كَتَشَفَى diye zikredilir.¹⁸⁰

مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشَفَى¹⁸¹

--- تَقْلِيل ---

¹⁷⁶ İbrâhîm, 14/26.

¹⁷⁷ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 277-278-279; Hârûf, *el-Müeyssere*, 137.

¹⁷⁸ En'âm, 6/76.

¹⁷⁹ Neml, 27/10.

¹⁸⁰ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 419; Hârûf, *el-Müeyssere*, 312.

¹⁸¹ Tâ Hâ, 20/2.

25.1. Ancak Nâziat sûresi otuzuncu ayette geçen (دَحِيهَاً), Şems sûresi iki ve altıncı ayetlerde geçen (طَحِيهَا , تَلِيهَا), kelimelerini tahkîk ve taklîl ile okur.¹⁸²

26. Harekesi meftuh ve mazmum olan râ'ları bazı şartlar dâhilinde terkîk ile okur.¹⁸³

26.1. Kesre'i lâzimededen sonra gelen râ harfinin harekesi meftuh ve mazmum ise: terkîk ile okur.

وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ¹⁸⁴

--- ترفيق ---

فَلَمَّا أَصَابَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ¹⁸⁵

--- ترفيق ---

26.2. Sakin yâ harfinden sonra gelen râ harfinin harekesi meftuh ve mazmum ise: terkîk ile okur.

وَالطَّيِّبِينَ مَخْشُورَةً كُلٌّ لَهُ أَوَابٌ¹⁸⁶

- ترفيق -

وَلِلْآخِرَةِ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى¹⁸⁷

--- ترفيق ---

26.3. Kesre'i lazime ile harekesi meftuh ve mazmum olan râ harfi arasına sahih sakin bir harf girer ise: terkîk ile okur.

أَفْسِيحِرْ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ¹⁸⁸

--- ترفيق ---

¹⁸² Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 419; Hârûf, *el-Müeyssere*, 312.

¹⁸³ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 279-280-281-282; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 13; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 134.

¹⁸⁴ Bakara, 2/4.

¹⁸⁵ Bakara, 2/17.

¹⁸⁶ Sâd, 38/19.

¹⁸⁷ Duhâ, 93/4.

¹⁸⁸ Tûr, 52/15.

26.4. Şu gibi durumlarda râ harfini terkîk ile okumaz. Tefhîm ile okur.

26.4.1. râ harfinden sonra isti'lâ harfi gelirse: Tefhîm ile okur.¹⁸⁹

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ¹⁹⁰

- تفخيم ---

26.4.2. Râ harfinden önceki harf kesre'î lazime değil ise: Tefhîm ile okur.¹⁹¹

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ¹⁹²

--- تفخيم ---

26.4.3. Râ harfinden önceki harf kesre'î Muttasıla değil ise: Tefhîm ile okur.¹⁹³

أَجَلٌ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى نِسَائِكُمْ¹⁹⁴

--- تفخيم ---

26.4.4. (ذِكْرًا, وَسِتْرًا, وَإِمْرًا, وَحِجْرًا, وَصِهْرًا, وَوِزْرًا) kelimelerinde terkîk yoktur.¹⁹⁵

26.4.5. (إِسْرَائِيلَ, إِبْرَاهِيمَ, عَمْرُنَ) gibi isimlerde terkîk yoktur.

27. Harekesi meftuh veya sakin olan (ص ط ظ) harflerinden sonra lam harfi gelirse:

27.1. Lâm harfinin harekesi fetha ise, lâm harfini tefhîm ve tağlîz ile okur.¹⁹⁶

فَأَقِمْوَا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ¹⁹⁷

--- تفخيم ---

¹⁸⁹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 280-281; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 135.

¹⁹⁰ Fâtiha, 1/7.

¹⁹¹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 280; ed-Dimyati, *Îthâf*, 125-126.

¹⁹² A'râf, 7/121.

¹⁹³ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 281; ed-Dimyati, *Îthâf*, 125-126

¹⁹⁴ Bakara, 2/187.

¹⁹⁵ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 280; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 135.

¹⁹⁶ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 283; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 135.

¹⁹⁷ Hac, 22/78.

قَالَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَعْفُرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ¹⁹⁸

--- تغليب ---

27.2. Lam harfî sakin veya araya med harfî girmiş ise lâm harfini hem tefhîm hem de terkîk ile okur. tefhîm mukaddemdir.¹⁹⁹

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ²⁰⁰

--- تفخيم ---

--- ترقيق ---

بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ²⁰¹

--- تفخيم ---

--- ترقيق ---

28. İzâfet ya'sından sonra fetha, kesre, damme harekeli bir hemze ya da lâm-ı tâ'rîf gelirse; Kâlûn gibi izâfet yâ'sını fetha hareke ile okur.²⁰²

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِإِيمِي وَأِنَّكَ فَتَكُونُ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ²⁰³

إِنِّي أُرِيدُ ---

29. Hûd ve Kehf sûrelerinde geçen zevat-ı ya'lı kelimeleri vasıl halinde Kâlûn gibi isbât ederek okur.²⁰⁴

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِي فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا²⁰⁵

--- نَبْغِي ---

يَوْمَ يَأْتِي لَا تَكَلِّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ²⁰⁶

--- يَأْتِي ---

¹⁹⁸ A'râf, 7/23.

¹⁹⁹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 283-284; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 132.

²⁰⁰ Ra'd, 13/21.

²⁰¹ Enbiyâ, 21/44.

²⁰² ed-Dâni, *et-Teysîr*, 293-294-295-296; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 50; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 266; Hârûf, *el-Müeyssere*, 112.

²⁰³ Mâide, 5/29.

²⁰⁴ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 382, 413; ed-Dâni, *et-Teysîr*, 2; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 71; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 406.

²⁰⁵ Kehf, 18/64.

²⁰⁶ Hûd, 11/105.

2.2. İmam İbn Kesîr'in Kırâatteki Usûlü

1. Bir sûrenin evveline başlamada (Tevbe sûresi hâriç) istiâze ve besmeleyi okumada Kâlûn gibi dört vechi vardır.²⁰⁷

a. Vasl-1 küll: İstiâze ve besmelenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf-1 küll: İstiâze ve besmelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

c. Vasl-1 evvel vakf-1 sâni: İstiâze'nin sonunda durmayıp besmelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

d. Vakf-1 evvel vasl-1 sâni: İstiâzenin sonunda durup besmelenin sonunda durmayarak sûreyi okumaya başlar.

2. Tevbe sûresinin evveline başlamada (besmele olmadığı için) Kâlun gibi iki vechi vardır.²⁰⁸

a. Vasl bilâ besmele: İstiâzenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf bilâ besmele: İstiâzenin sonunda durup sûreyi okumaya başlar.

3. Bir sûrenin sonundan başka bir sûreye geçerken (Enfâl ile Tevbe sûreleri hariç) Kâlûn gibi üç vechi vardır.²⁰⁹

a. Vasl-1 küll: Sûrenin ve besmelenin sonunda durmayıp diğer sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf-1 küll: Sûrenin ve besmelenin sonunda durarak diğer sûreyi okumaya başlar.

c. Vakf-1 evvel vasl-1 sâni: Sûrenin sonunda durup besmelenin sonunda durmayarak sûreyi okumaya başlar.

²⁰⁷ Ed-Dâni, *et-Teysîr*, 215-216; İbnu'l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 204; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121,123-124.

²⁰⁸ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121-122,124.

²⁰⁹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 215-216; Dimiyati, *İthâf*, 160-161; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7.

4. Enfâl sûresinden Tevbe sûresinin evveline başlamada (besmele olmadığı için) Kâlûn gibi üç vechi vardır.²¹⁰

a. Vasl bilâ besmele: Sûrenin sonunda durmayıp besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

b. Sekt bilâ besmele: Sûrenin sonunda sekte yaparak besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

c. Vakf bilâ besmele: Sûrenin sonunda durarak besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

5. Cemî mîm'inden sonra harekeli bir harf gelirse, bu harf ister hemze olsun isterse başka bir harf olsun cemî mîm'ini vâv'a katarak, yani Medd-i Tabîî yaparak okur.²¹¹

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ²¹²

--- وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ ---

6. (فِيهِ، إِلَيْهِ، لَدَيْهِ، عَلَيْهِ، مِنْهُ) gibi müfred müzekker ğâib damme harekeli olan zamiri, vâv'a katarak (Medd-i Tabîî yaparak) okur. Kesre harekeli olan zamiri ise ya'ya katarak (Medd-i Tabîî yaparak) okur.²¹³

إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ²¹⁴

إِلَيْهِ ---

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ²¹⁵

--- مِنْهُ ---

7. Medd-i Munfasıl'ı bir elif, Medd-i Muttasıl'ı iki elif miktârı uzatarak okur.²¹⁶

²¹⁰ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 215-216; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 122-123-124,204.

²¹¹ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 218-219; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 7-8; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 125.

²¹² Bakara, 2/3.

²¹³ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 236-237; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 130.

²¹⁴ Fussilet, 41/47.

²¹⁵ Al'i İmrân, 3/7.

7.1. Medd-i Munfasıl olan kelimeye örnek:

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ²¹⁷

--- ۱ ---

7.2. Medd-i Muttasıl olan kelimeye örnek:

أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ²¹⁸

--- ۲ ---

8. Bir kelimedede yan yana gelen iki hemzeden ikincisini teshîl ile okur.²¹⁹

8.1. Her iki hemzenin harekesi fetha ise; ikinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile elif arası bir ses) okur.|

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ²²⁰

--- تسهيل ---

8.2. Birinci hemzenin harekesi fetha ikinci hemzenin harekesi kesra ise; ikinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile yâ arası bir ses) okur.|

أَيُّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ إِلَهَةً أُخْرَى²²¹

--- تسهيل ---

8.3. Birinci hemzenin harekesi fetha ikinci hemzenin harekesi damme ise; ikinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile vâv arası bir ses) okur.|

قُلْ أَوْ تَبَيَّنْكُمْ بِحَيْرٍ مِنْ دَلِكُمْ²²²

- تسهيل ---

---

²¹⁶ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 238-239; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 126.

²¹⁷ Bakara, 2/4.

²¹⁸ Bakara, 2/19.

²¹⁹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 241-242-243; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 16,53,64,121; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 276,232,315,506.

²²⁰ Bakara, 2/6.

²²¹ En'âm, 6/19.

²²² Al'i İmrân, 3/15.

9. Bezzî rivayetinde İki kelimedede yan yana gelen iki hemzeden birincisi, birinci kelimenin sonunda, ikinci hemze, ikinci kelimenin başında olup harekeleri aynı olursa; bu tür kelimeleri, ikinci hemzeyi düşürerek, hem bir elif ile hem de iki elif miktârı uzatarak okur.²²³

9.1. Her iki hemzenin harekesi fetha olursa; hem bir elif, hem de iki elif miktârı uzatarak okur.

تُمْ إِذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ²²⁴

--- ١- شَا أَنْشَرَهُ ---

--- ٢- شَا أَنْشَرَهُ ---

9.2. Her iki hemzenin harekesi kesre olursa; hem bir elif, hem de iki elif miktârı uzatarak okur.

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ²²⁵

--- ١- النِّسَاءِ إِلَّا ---

--- ٢- النِّسَاءِ إِلَّا ---

10. Kunbûl rivâyetinde iki kelimedede yan yana gelen iki hemzeden birincisi, birinci kelimenin sonunda, ikinci hemze, ikinci kelimenin başında olup harekeleri aynı olursa:

10.1. Her iki hemzenin harekesi fetha olursa; ikinci hemzeyi hem teshîl ile hem de med harfi elife ibdâl ile okur.²²⁶

تُمْ إِذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ²²⁷

--- تسهیل ---

--- ابدال – (مد لازم) ---

²²³ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 244-245-246; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 45,64; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 251-252.

²²⁴ Abese, 80/22.

²²⁵ Nisâ, 4/22.

²²⁶ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 244-245; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 45; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 252.

²²⁷ Abese, 80/22.

10.2. Her iki hemzenin harekesi kesra olursa; ikinci hemzeyi hem teshîl ile hem de med harfî yâ'ya ibdâl ile okur.²²⁸

وَلَا تَتَكْبَرُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ²²⁹

--- تسهيل ---

--- ابدال - (مد لازم) ---

11. İki kelimedede yan yana gelen iki hemzeden birincisi, birinci kelimenin sonunda, ikinci hemze, ikinci kelimenin başında olup harekeleri farklı olursa:

11.1. Birinci hemzenin harekesi fetha, ikinci hemzenin harekesi kesre ise; ikinci hemzeyi teshîl ile okur.²³⁰

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتَ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِن بَعْدِي²³¹

--- تسهيل ---

11.2. Birinci hemzenin harekesi fetha, ikinci hemzenin harekesi damme ise; ikinci hemzeyi teshîl ile okur.²³²

كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةٌ رَّسُولُهَا كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ آحَادِيثَ²³³

--- تسهيل ---

11.3. Birinci hemzenin harekesi kesre, ikinci hemzenin harekesi fetha ise; ikinci hemzeyi yâ harfine ibdâl ederek okur.²³⁴

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ²³⁵

--- النِّسَاءِ يَو ---

²²⁸ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 244; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 64; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 251-252.

²²⁹ Nisâ, 4/22.

²³⁰ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 246; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 176.

²³¹ Bakara, 2/133.

²³² ed-Dâni, *et-Teysîr*, 246; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 97.

²³³ Mü'minûn, 23/44.

²³⁴ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 246; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 184.

²³⁵ Bakara, 2/235.

11.4. Birinci hemzenin harekesi damme, ikinci hemzenin harekesi fetha ise; ikinci hemzeyi vâv harfine ibdâl ederek okur.²³⁶

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ أَهْلِهَا أَنْ لَوْ نَشَاءُ أَصْبَنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ
--- لَوْ نَشَاءُ وَصَبْنَاهُمْ ---

11.5. Birinci hemzenin harekesi damme, ikinci hemzenin harekesi kesre ise; ikinci hemzeyi hem teshîl ile hem de vâv harfine ibdâl ederek okur.²³⁸

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا إِنِّي أُلْقِي إِلَيْ كِتَابٍ كَرِيمٍ²³⁹
--- تسهيل ---
--- الْمَلَأُوْا وَنِي ---

12. Maba'dinde fetha harekeli hemze-i kat', elif lam takılı veya elif lam takısız hemzeyi vasıl olan izafet ya'larını fetha hareke ile okur.²⁴⁰

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ²⁴¹
--- إِنِّي أُرِيدُ ---

13. Vakıf ve vasıl halinde zâid yâ'ların bir kısmını isbat ederek (meddederek) okur.²⁴²

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبِغُ فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا²⁴³
--- نَبِغِي ---
لَكُمْ دِينِكُمْ وَلِي دِينِ²⁴⁴
--- دِينِي ---

²³⁶ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 245-246; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 60; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 295.

²³⁷ A'râf, 7/100.

²³⁸ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 246; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 60; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 295.

²³⁹ Neml, 27/29.

²⁴⁰ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 293-294-295-296; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 26,50,71; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 347-348.

²⁴¹ Mâide, 5/29 .

²⁴² ed-Dâni, *et-Teysîr*, 382, 413; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 71; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 406.

²⁴³ Kehf, 18/64.

²⁴⁴ Kâfirûn, 109/6.

14. Açık tâ ile yazılan (شَجَرَتٌ, بَيْتٌ, جَنَّتٌ) gibi kelimeler üzerinde vakıf yapıldığı zaman, tâ harfini hâ diye okur.²⁴⁵

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتٌ²⁴⁶

--- وَجَنَّتْ ---

15. Yâsin ve Nûn sûrelerinin birinci ayetinde bulunan hurûfu mukatta'a'nın Tenvînini kendinden sonra gelen vâv harfine idğâm etmeden izhâr ile okur.²⁴⁷

يُسِّ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ

--- اظهار ---

نِ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ

--- اظهار ---

16. Hûd sûresi kırk ikinci ayette geçen (اِرْكَبْ مَعَنَا) kelimesindeki bâ harfini Bezzi rivayetinde izhâr ve idğâm ile okur. İzhâr mukaddemdir. Kunbul rivayetinde ise sadece idğâm ile okur.²⁴⁸

يَا بَنِي اِرْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ

--- اظهار ---

--- ادغام ---

17. (اَلْقُرْآنُ, وَسَلُّوا اللّٰهَ) kelimelerinde bulunan hemzenin harekesini kendinden önceki sakin harfe naklede ve hemzeyi de hazfederek okur.²⁴⁹

يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعَدًّا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ²⁵⁰

--- وَالْقُرْآنِ ---

وَسَلُّوا اللّٰهَ مِنْ فَضْلِهِ²⁵¹

--- وَسَلُّوا اللّٰهَ ---

²⁴⁵ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 388-289; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 229.

²⁴⁶ Vâkı'a, 56/89.

²⁴⁷ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 466; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 114,136; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 488,546.

²⁴⁸ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 364; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 347.

²⁴⁹ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 33,47; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 181-182,252.

²⁵⁰ Tevbe, 9/111.

²⁵¹ Nisâ, 4/32.

2.3. İmam Ebû Amr'ın Kırâatteki Usûlü

1. Bir sûrenin evveline başlamada (Tevbe sûresi hâriç) istiaze ve besmeleyi okumada Kâlûn gibi dört vechi vardır.²⁵²

a. Vasl-1 küll: İstiaze ve bismelenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf-1 küll: İstiaze ve bismelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

c. Vasl-1 evvel vakf-1 sâni: İstiaze'nin sonunda durmayıp bismelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

d. Vakf-1 evvel vasl-1 sâni: İstiazenin sonunda durup bismelenin sonunda durmayarak sûreyi okumaya başlar.

2. Tevbe sûresinin evveline başlamada (besmele olmadığı için) Kâlun gibi iki vechi vardır.²⁵³

a. Vasl bilâ besmele: İstiazenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf bilâ besmele: İstiazenin sonunda durup sûreyi okumaya başlar.

3. Bir sûrenin sonundan başka bir sûreye geçerken (Enfâl ile Tevbe sûreleri hariç) iki vechi vardır.²⁵⁴

a. Vasl bilâ besmele: Sûrenin sonunda durmayıp besmele okumadan diğer sûrenin evveline başlar.

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ----- أَلَمْ

----- صل -----

b. Sekt bilâ besmele: Sûrenin sonunda sekte yaparak besmele okumadan diğer sûrenin evveline başlar.

²⁵² ed-Dâni, *et-Teysîr*, 215-216; İbnu'l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 204; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121,123-124.

²⁵³ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121-122,124.

²⁵⁴ Ed-Dâni, *et-Teysîr*, 16-17-18; Dimyati, *İthâf*, 160-161; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7.

غَيْرِ الْمَعْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ----- ألم
----- سكت -----

4. Enfâl sûresinden Tevbe sûresinin evveline başlamada (besmele olmadığı için) Kâlûn gibi üç vechi vardır.²⁵⁵

a. Vasl bilâ besmele: Sûrenin sonunda durmayıp besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

b. Sekt bilâ besmele: Sûrenin sonunda sekte yaparak besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

c. Vakf bilâ besmele: Sûrenin sonunda durarak besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

5. Medd-i Muttasıl'ı her iki rivayete göre iki elif, Medd-i Munfasıl'ı Dûrî rivayetinde hem bir elif hem de iki elif miktârı uzatarak okur. Sûsi rivayetinde ise sadece bir elif miktârı uzatarak okur.²⁵⁶

5.1. Medd-i Muttasıl olan kelimeye örnek:

أَوْ كَصَيِّبٍ مِّنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ²⁵⁷
--- ٢ ---

5.2. Medd-i Munfasıl olan kelimeye örnek:

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ²⁵⁸
--- ١ ---
--- ٢ ---

6. Bir kelimedede yan yana gelen iki hemzenin arasına med katarak ikinci hemzeyi teshîl ile okur.²⁵⁹

²⁵⁵ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 122-123-124,204.

²⁵⁶ ed-Dâni, *et-Teysîr*,238-239; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 126.

²⁵⁷ Bakara, 2/19.

²⁵⁸ Bakara, 2/4.

²⁵⁹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 241-242; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 16,53,64,121; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 276,232,315,506.

6.1. Hemzelerin her ikisinin de harekesi fetha ise:

أَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ²⁶⁰
--- ءَأَنذَرْتَهُمْ - + تسهيل ---

6.2. Birinci hemzenin harekesi fetha ikinci hemzenin harekesi kesra ise:

أَيْنِكُمْ لَتَسْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ إِلَهَةً أُخْرَى²⁶¹
--- أَيْنِكُمْ - + تسهيل ---

6.2.1. Ebu Amr Kur'an'daki (ائِمَّة) kelimelerini sadece teshîl ile okur.²⁶²
(araya med katmaz)

فَقَاتِلُوا ائِمَّةَ الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ²⁶³
--- تسهيل ---

6.3. Birinci hemzenin harekesi fetha ikinci hemzenin harekesi damme ise:

قُلْ أَوْ تَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذَلِكَ²⁶⁴
--- أَوْ تَبِّئُكُمْ - + تسهيل ---

7. İki kelimedede yan yana gelen iki hemzedden birincisi, birinci kelimenin sonunda, ikinci hemze, ikinci kelimenin başında olup harekeleri aynı olursa, birinci hemzeyi düşürerek hem bir elif hem de iki elif miktârı uzatarak okur.²⁶⁵

7.1. Her ik hemzenin harekesinin fetha olmasına örnek:

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ²⁶⁶
--- ١ - شَأْ أَنْشَرَهُ ---
--- ٢ - شَأْ أَنْشَرَهُ ---

²⁶⁰ Bakara, 2/6.

²⁶¹ En'âm, 6/19.

²⁶² Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 315.

²⁶³ Tevbe, 9/12.

²⁶⁴ Al'i İmrân, 3/15.

²⁶⁵ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 45-46; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 251-252.

²⁶⁶ Abese, 80/22.

7.2. Her iki hemzenin harekesinin kesre olmasına örnek:

وَلَا تَتَّكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ²⁶⁷

--- ١-النِّسَاءِ إِلَّا---

--- ٢-النِّسَاءِ إِلَّا---

8. İki kelimedede yan yana gelen iki hemzeden birincisi, birinci kelimenin sonunda, ikinci hemze, ikinci kelimenin başında olup harekeleri farklı olursa:

8.1. Birinci hemzenin harekesi fetha, ikinci hemzenin harekesi kesre ise; ikinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile yâ harfî arasında bir ses) okur.²⁶⁸

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتَ إِذْ قَالَ لِأَبْنَيْهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي²⁶⁹

--- تسهيل ---

8.2. Birinci hemzenin harekesi fetha, ikinci hemzenin harekesi damme ise; ikinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile vâv harfî arasında bir ses) okur.²⁷⁰

كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةٌ رَسُولُهَا كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَا لَهُمْ آحَادِيثَ²⁷¹

--- تسهيل ---

8.3. Birinci hemzenin harekesi kesre, ikinci hemzenin harekesi fetha ise; ikinci hemzeyi yâ harfine ibdâl ederek okur.²⁷²

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ²⁷³

--- النِّسَاءِ يَوْ ---

8.4. Birinci hemzenin harekesi damme, ikinci hemzenin harekesi fetha ise; ikinci hemzeyi vâv harfine ibdâl ederek okur.²⁷⁴

²⁶⁷ Nisâ, 4/22.

²⁶⁸ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 176.

²⁶⁹ Bakara, 2/133.

²⁷⁰ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 97.

²⁷¹ Mü'minûn, 23/44.

²⁷² Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 184.

²⁷³ Bakara, 2/235.

²⁷⁴ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 60; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 295.

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ أَهْلِهَا أَنْ لَوْ نَشَاءُ أَصَبْنَاَهُمْ بِذُنُوبِهِمْ²⁷⁵
--- لَوْ نَشَاءُ وَصَبْنَاَهُمْ ---

8.5. Birinci hemzenin harekesi damme, ikinci hemzenin harekesi kesre ise; ikinci hemzeyi hem teshîl ile hem de vâv harfine ibdâl ederek okur.²⁷⁶

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ²⁷⁷

--- الْمَلَأُوْا لِي ---

--- الْمَلَأُوْا وِئِي ---

9. Vâv ve fâ harfinden sonra gelen هُوَ zamirinin hâ'sini iskân ile okur.²⁷⁸

وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ²⁷⁹

--- وَهُوَ ---

10. (رُسُلٌ, سُئِلَ) gibi kelimelerdeki sîn harfini şu durumlarda iskân ile okur.²⁸⁰

10.1. Cemî müzekker ğâib zamirine muzaf olur ise:

وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ²⁸¹

--- رُسُلُهُمْ ---

10.2. Nefsi mütekellim me'al-ğayr zamirine muzaf olur ise:

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَهُمْ سُبُلَنَا²⁸²

--- سُبُلَنَا ---

²⁷⁵ A'râf, 7/100.

²⁷⁶ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 176.

²⁷⁷ Naml, 27/29.

²⁷⁸ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 154.

²⁷⁹ Bakara, 2/29.

²⁸⁰ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 51; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 266-267.

²⁸¹ A'râf, 7/101.

²⁸² Ankebuût, 29/69.

10.3. Cemî müzekker muhâtab zamirine muzaf olur ise:

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ²⁸³
--- رُسُلُكُمْ ---

10.4. Bu kelimeler nefsi mütekellim vahdeh zamirine ya da müfred müzekker ğâib zamirine muzaf olur ise (رُسُلِي, رُسُلِهِ) gibi, bu kelimeleri bu durumda iskân ile okumaz.²⁸⁴

11. (يَا مُرْكُم, بَارِكُمْ) gibi kelimeleri Dûrî rivayetinde iskân ve ihtilâs ile, Sûsî rivayetinde sadece iskân ile okur. Sıralama aynen bu şekildedir.²⁸⁵

12. Şu tür kelimelerin hâ'sını ve cemî mîm'ini kesre hareke ile okur.²⁸⁶

12.1. Cemî müzekker ğâib zamirlerinin mâkabli kesre harekeli olup mâbadinde vasıl hemzesi olur ise:

قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأَشْرَبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ²⁸⁷
--- فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ ---

12.2. Cemî müzekker ğâib zamirlerinin mâkabli sakin ya olup mabadinde vasıl hemzesi olur ise:

وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ²⁸⁸
--- عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ ---

12.3. Cemî müzekker ğâib zamirlerinin mâkablinde bulunan ya cezim ve emir sebebiyle düşer ise:

ذَرُّهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ²⁸⁹
--- وَيُلْهِمُ الْأَمَلُ ---

²⁸³ Mu'min, 40/50.

²⁸⁴ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 51; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 266-267.

²⁸⁵ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 24; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 164.

²⁸⁶ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 165; Hârûf, *el-Müyessere*, 64, 118, 354.

²⁸⁷ Bakara, 2/93.

²⁸⁸ Bakara, 2/61.

²⁸⁹ Hicr, 15/3.

13. (اذُ) Kelimesinden sonra (ت ج ذ ز س ص) harfleri gelirse ذ harfini bu harflere idğâm ederek okur.²⁹⁰

وَأَذْ صَرَ فَنَّا إِلَيْكَ نَفْرًا مِنَ الْجِنَّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ²⁹¹

--- ادغام ---

14. (قَدْ) Kelimesinden sonra (ج ذ ز س ش ص ض ظ) harfleri gelirse dâl harfini bu harflere idğâm ederek okur.²⁹²

قَدْ سَعَفَهَا حُبًّا²⁹³

--- ادغام ---

15. Bazı kelimelerdeki müenneslik tâ'sımı (ت ث ز س ص ظ) harflerine idğâm ederek okur.²⁹⁴

فَإِذَا وَجِبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِعُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ²⁹⁵

--- ادغام ---

16. Mülk sûresinin üçüncü ayetindeki (فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ), Hâkka sûresinin sekizinci ayetindeki (فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ) altı çizili kelimenin lââm'ını ت harfine idğâm ederek okur.²⁹⁶

فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ²⁹⁷

--- ادغام ---

17. Mahreç bakımından birbirine yakın olan ب harfini ف harfine; م harfini ب harfine; ت harfini ث harfine; ذ harfini د harfine; ث harfini ت harfine; ن harfini ل harfine; ر harfini ن harfine idğâm ederek okur.²⁹⁸

وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا²⁹⁹

--- ادغام ---

²⁹⁰ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 31; Hârûf, *el-Müyessere*, 521

²⁹¹ Ahkâf, 46/29.

²⁹² Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 27,28; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 170,241,496.

²⁹³ Yûsuf, 12/30.

²⁹⁴ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 261,555.

²⁹⁵ Hac, 22/36.

²⁹⁶ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 136,137; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 546,548.

²⁹⁷ Mülk, 67/3.

²⁹⁸ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 90,241,194,155,293,307,376,450.

²⁹⁹ Nisâ, 4/74.

18. Peltek zâl harfini şu kelimelerde (لَاتَّخَذَتْ , أَخَذْتُمْ , إِتَّخَذْتُمْ) tâ harfine idğâm ederek okur.³⁰⁰

وَأَذُوا وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ³⁰¹

--- ادغام ---

19. Yâsin ve Nûn sûrelerinin birinci ayetinde bulunan hurûfu mukatta'a'nın tenvînini kendinden sonra gelen vâv harfine idğâm etmeden izhâr ile okur.³⁰²

يٰۤسَيِّدُ الْاَلْفُرَّانِ الْاَحْكِيْمِ

--- اظهار ---

نِ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُوْنَ

--- اظهار ---

20. Kelimenin fau'l-fiil'inde bulunan harf fetha (سَلَوٰى) kesre (سِيْمَاهُمْ) damme (مُتَلٰى) harekeli ise, bu kelimelerde zevat'ı yâ'lardaki elifleri taklîl ile okur.³⁰³

اَفْكَلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُوْلٌ بِمَا لَا تَهْوٰى اَنْفُسَكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ³⁰⁴

--- تقليل ---

21. On bir sûrede (Tâ Hâ, Necm, Meâric, Kiyâme, Nâziât, Abese, Âlâ, Şems, Lêyl, Duhâ, Alak) bulunan zevât'ı ya'larda vakıf yapıldığında, bu kelimeleri taklîl ile okur.³⁰⁵ İlk defa Tâ Hâ sûresinde geçtiği için bu kelimeler كَتَّسَفِي diye zikredilir.

مَا اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْفٰى³⁰⁶

--- تقليل ---

22. Fetha harekeli ra'dan sonra gelen (اَللَّصَّارٰى , اَلذَّكْرٰى , اِسْتَرٰى) zevat'ı yâ'lardaki elifleri imâle ile okur.³⁰⁷

³⁰⁰ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 194.

³⁰¹ Bakara, 2/51.

³⁰² Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 114,136; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 488,546.

³⁰³ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 23,74; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 164,362.

³⁰⁴ Bakara, 2/87.

³⁰⁵ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 419; Hârûf, *el-Müeyssere*, 312.

³⁰⁶ Tâ Hâ, 20/2.

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا³⁰⁸

--- امالة ---

23. Kelimenin sonunda bulunan, kesre harekeli râ'dan önce gelen

(مِنْ دِيَارِهِمْ, وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ) elifleri imâle ile okur.³⁰⁹

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ³¹⁰

---امالة---

24. (الْأَبْرَارِ, مِنَ الْأَشْرَارِ) gibi kelimelerdeki birinci ra'dan sonraki elifleri imâle ile okur. Ancak ikinci ra'nın harekesi kesre olmalıdır.³¹¹

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ³¹²

-- امالة --

25. (نَرَى, يَرَى, تَرَى) sonra اللهُ kelimesi gelirse Sûsî rivayetinde bu kelimeleri üç değişik şekilde okur.³¹³ Bu kelimelerden sonra اللهُ Kelimesi gelmez ise iki değişik şekilde okur.³¹⁴ Bu kelimelerin okunuşu şu şekilde formüle edilebilir.

وَسَيَرَى اللهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ³¹⁵

بفتح الراء وتفخيم اللام ---

وبامالة الراء وتفخيم اللام ---

وبامالة الراء وترقيق اللام ---

³⁰⁷ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 25; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 166.

³⁰⁸ Bakara, 2/135.

³⁰⁹ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 18,19; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 151.

³¹⁰ Bakara, 2/20.

³¹¹ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 35; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 241,379.

³¹² İbrâhîm, 14/26.

³¹³ Dimyati, *İthâf*, 54-55,212; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 24; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 164-165,322.

³¹⁴ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 164-165.

³¹⁵ Tevbe, 9/94.

26. رَأَى kelimesini şu durumlarda imâle ile okur.³¹⁶

26.1. رَأَى kelimesinden sonra lââm'ı ta'rifsiz isim gelmesi halinde En'âm sûresi yetmiş altı, Hûd sûresi yetmiş, Yûsuf sûresi yirmi dört, yirmi sekiz, Tâ Hâ sûresi on, Necm sûresi on bir, on sekizinci ayetlerde geçen رَأَى kelimesinin hemzesini imâle ile okur.

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا³¹⁷

--- بامالة الهمزة ---

26.2. رَأَى kelimesinden sonra zamir gelmesi halinde Enbiya sûresi otuz altı, Neml sûresi on, kırk, Kasas sûresi otuz bir, Fâtır sûresi sekiz, Sâffât sûresi elli beş, Necm sûresi on üç, Tekîir sûresi yirmi üç, Alak sûresi yedinci âyetlerde geçen رَأَى kelimesinin hemzesini imâle ile okur.

فَلَمَّا رَأَىٰهَا تَهَنَّتْ كَانَتْهَا جَانٌّ وَلَىٰ مُدَبِّرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ³¹⁸

--- بامالة الهمزة ---

27. Mecrûr olan (النَّاسِ) kelimesindeki nûn harfini Dûrî rivayetinde imâle ile okur.³¹⁹

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ³²⁰

--- امالة ---

28. Mümâsil, mütecânis, mütekârib olan bazı harfleri, bazı şartlar dâhilinde idğâm ederek okur.

28.1. Mümâsil olup da ayrı kelimelerde olmak kaydıyla birbirine idğâm edilen ki (ب ت ث ح ر س ع غ ف ق ك ل م ن و ه ي) harflerin adedi on yedidir. Aynı kelimedede olup da birbirine idğâm edilen sadece şu iki kelimedir. (مَنَاسِكُكُمْ, مَاسَلِكُكُمْ)³²¹

³¹⁶ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 277-278-279; Hârûf, *el-Müeyssere*, 137.

³¹⁷ En'âm, 6/76.

³¹⁸ Neml, 27/10.

³¹⁹ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 16-17; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 148; Hârûf, *el-Müeyssere*, 606.

³²⁰ Nâs, 114/1.

³²¹ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 10-11; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 129,130.

مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ³²²

--- ادغام ---

28.2. Mütecânis ve mütekârib olup da ayrı kelimelerde olmak kaydıyla birbirinine idğâm edilen ki (ب ت ث ح د ذ ر ز س ش ض ق ك ل م ن) harflerin adedi on altıdır. Ancak bir kelimedede olduğu halde şu kelimeleri (خَلَقَكُمْ, رَزَقَكُمْ, وَاتَّقَكُمْ) birbirine idğâm ederek okur.³²³

فَيَعْفُرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ³²⁴

--- ادغام ---

29. Sûsî rivayetinde kelimenin faû'l, aynu'l ve lâmu'l fiilinde bulunan sakin hemzeyi kendinden önceki harfin harekesi doğrultusunda med harfine ibdâl ederek okur.³²⁵

29.1. Sakin hemze kelimenin faû'l fiilinde gelirse:

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ³²⁶

--- يُؤْمِنُونَ ---

29.2. Sakin hemze kelimenin aynu'l fiilinde gelirse:

وَكَأْسًا دِهَاقًا³²⁷

--- وكأسا ---

29.3. Sakin hemze kelimenin lamu'l fiilinde gelirse:

وَأَذَقْتُمُ النَّفْسَ فَادْرَأْتُمْ فِيهَا³²⁸

--- فَادْرَأْتُمْ ---

30. Her ne kadar kural gereği bazı kelimelerde ibdâl etmesi gerekse de, rivayet gereği şu kelimeleri (انبئهم, نبئهم, ورءيا, رءياى) ibdâl ile okumaz.³²⁹

³²² Bakara, 2/255.

³²³ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 130,153-154,168,190.

³²⁴ Bakara, 2/284.

³²⁵ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 11; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 131.

³²⁶ Bakara, 2/4.

³²⁷ Meryem, 19/62.

³²⁸ Bakara, 2/72.

³²⁹ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 131-132.

31. Mushaflarda açık tâ ile yazılan şu kelimelerde (شَجَرَتٌ, بَوَيْتٌ, جَنَّتٌ) vakıf yapıldığında tâ harfini hâ harfine ibdâl ederek okur.³³⁰

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتٌ³³¹

--- وَجَنَّتْ ---

32. İzâfet ya'sından sonra fetha, kesre, damme harekeli bir hemze ya da Lâm-ı Tâ'rîf gelirse; izâfet yâ'sını fetha hareke ile okur.³³²

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ³³³

إِنِّي أُرِيدُ ---

قَالَ لَا يَنْالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ³³⁴

--- عَهْدِي ---

33. Vasıl halinde bir kısım zâid ya'ları isbat ederek (med ederek) okur.³³⁵

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا³³⁶

--- نَبْغِي ---

³³⁰ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 229.

³³¹ Vâkıa, 56/89.

³³² Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 50; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 266; Hârûf, *el-Müeyssere*, 112.

³³³ Mâide, 5/29.

³³⁴ Bakara, 2/124.

³³⁵ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 71; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 406.

³³⁶ Hûd, 11/105.

2.4. İmam İbn Âmir'in Kırâatteki Usûlü

1. Bir sûrenin evveline başlamada (Tevbe sûresi hâriç) istiaze ve besmeleyi okumada Kâlûn gibi dört vechi vardır.³³⁷

a. Vasl-1 küll: İstiaze ve besmelenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf-1 küll: İstiaze ve besmelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

c. Vasl-1 evvel vakf-1 sâni: İstiaze'nin sonunda durmayıp besmelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

d. Vakf-1 evvel vasl-1 sâni: İstiazenin sonunda durup besmelenin sonunda durmayarak sûreyi okumaya başlar.

2. Tevbe sûresinin evveline başlamada (besmele olmadığı için) Kâlun gibi iki vechi vardır.³³⁸

a. Vasl bilâ besmele: İstiazenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf bilâ besmele: İstiazenin sonunda durup sûreyi okumaya başlar.

3. Bir sûrenin sonundan başka bir sûreye geçerken (Enfâl ile Tevbe sûreleri hariç) Ebu Amr gibi iki vechi vardır.³³⁹

a. Vasl bilâ besmele: Sûrenin sonunda durmayıp besmele okumadan diğer sûrenin evveline başlar.

b. Sekt bilâ besmele: Sûrenin sonunda sekte yaparak besmele okumadan diğer sûrenin evveline başlar.

---

³³⁷ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 215-216; İbnu'l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 204; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121,123-124.

³³⁸ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121-122,124.

³³⁹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 16-17-18; Dimyati, *İthâf*, 160-161; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7.

4. Enfâl sûresinden Tevbe sûresinin evveline başlamada (besmele olmadığı için) Kâlûn gibi üç vechi vardır.³⁴⁰

a. Vasl bilâ besmele: Sûrenin sonunda durmayıp besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

b. Sekt bilâ besmele: Sûrenin sonunda sekte yaparak besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

c. Vakf bilâ besmele: Sûrenin sonunda durarak besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

5. Medd-i Munfasıl ve Medd-i Muttasıl'ı üç elif miktârı uzatarak okur.³⁴¹

5.1. Medd-i Munfasıl olan kelimeye örnek:

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ³⁴²
--- ٣ ---

5.2. Medd-i Muttasıl olan kelimeye örnek:

أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ³⁴³
--- ٣ ---

6. Hişam rivayetinde bir kelimeye yan yana gelen iki hemzeyi şu şekilde okur:

6.1. Eğer birinci hemze meftuh, ikinci hemze de meftuh ise; iki hemze arasına med katarak ikinci hemzeyi hem tahkîk ile hem de teshîl ile okur.³⁴⁴

أَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ³⁴⁵
--- ءَأَنذَرْتَهُمْ ---

--- ءَأَنذَرْتَهُمْ --- مع التسهيل ---

³⁴⁰ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 122-123-124,204.

³⁴¹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 238-239; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 126.

³⁴² Bakara, 2/4.

³⁴³ Bakara, 2/19.

³⁴⁴ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 241; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 16; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 145.

³⁴⁵ Bakara, 2/6.

6.1.1. Ancak Fussilet sûresi kırk dördüncü ayetteki (أءَعْجَمِيٌّ وَعَرَبِيٌّ) altı çizili kelimedeki ikinci hemzeyi Hişâm rivayetinde med harfi elife ibdâl ederek, ibn Zekvân rivayetinde ikinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile elif arası bir ses), Zuhurf sûresi elli sekizinci ayetteki (وَقَالُوا ٱلْهُتَنَاتُ خَيْرٌ أَمْ هُوَ) altı çizili kelimedeki ikinci hemzeyi her iki rivayete göre teshîl ile (hemze ile elif arası bir ses) okur.³⁴⁶

6.2. Birinci hemzenin harekesi meftuh, ikinci hemzenin harekesi meksur ise iki hemze arasına hem med katarak hem de meddi terk ederek okur.³⁴⁷

أَيْنَكُمْ لَتَسْتَهْدُونَ أَنَّ مَعَ ٱللَّهِ ٱلْهَيْهَةَ ٱخْرَىٰ³⁴⁸

--- أَيْنَكُمْ ---

--- أَيْنَكُمْ ---

6.2.1. Ancak Şuara sûresi kırk birinci ayetteki (قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَئِنَّا لَنَأَجْرًا ٱلْأَعْرَابِ) Meryem sûresi altmış altıncı ayetteki (نَحْنُ ٱلْغَالِبِينَ) altı çizili kelimelerdeki hemzeleri sadece araya med katarak okur.³⁴⁹

6.3. Birinci hemzenin harekesi meftuh, ikinci hemzenin harekesi madmum ise iki hemze arasına hem med katarak hem de meddi terk ederek okur.³⁵⁰

قُلْ أُو۟سُّبِنُكُمْ بِخَيْرٍ مِّنْ دَلِكُمْ³⁵¹

--- أُو۟سُّبِنُكُمْ ---

--- أُو۟سُّبِنُكُمْ ---

6.3.1. Ancak Sâd sûresi sekizinci ayetteki (ءَأَنزَلَ عَلَيْهِ ٱلذِّكْرُ مِّنْ بَيْنِنَا) Kamer sûresi yirmi beşinci ayetteki (ءَأَلْقَى ٱلذِّكْرُ عَلَيْهِ مِّنْ بَيْنِنَا) altı çizili kelimeleri, iki hemze arasına med katarak ikinci hemzeyi hem teshîl ile hem de tahkîk ile okur.³⁵²

³⁴⁶ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 121-122; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 506,512.

³⁴⁷ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 242; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 53; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 276.

³⁴⁸ En'âm, 6/19.

³⁴⁹ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 89, 102; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 415,450.

³⁵⁰ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 242-243; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 232.

³⁵¹ Al'i İmrân, 3/15.

³⁵² Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 117,123; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 494,511,532.

7. Hişam rivayetinde hemze kelimenin sonunda olup bu tür kelimelerde vakıf yapıldığında bir takım vecihler vardır.

7.1. Hemzenin harekesi tenvinsiz fetha olursa hemzeye ibdâl ederek, bu kelimeyi tûl tevassut kasr miktârı uzatarak okur.³⁵³

قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ³⁵⁴

--- ط - ۳ - ابدال ---

--- ت - ۲ - ابدال ---

--- ق - ۱ - ابدال ---

7.2. Hemzenin harekesi kesre olursa hemzeye ibdâl ederek bu kelimeyi tûl tevassut kasr miktârı uzatarak, bir de tûl ve kasr miktârı uzatarak teshîl mearravm, ya'ya doğru (Bu okuyuş ancak bir hoca nezaretinde yapılabilir.) yaparak okur.³⁵⁵ Bu tür kelimelerin okunuşu şu şekilde formüle edilebilir.

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ³⁵⁶

--- ط - ۳ - ابدال ---

--- ت - ۲ - ابدال ---

--- ق - ۱ - ابدال ---

--- ط - ۳ - تسهيل مع الروم ---

--- ق - ۱ - تسهيل مع الروم ---

7.3. Hemzenin harekesi damme olursa hemzeye ibdâl ederek bu kelimeyi tûl tevassut kasr miktârı uzatarak, bir de tûl ve kasr miktârı uzatarak teshîl mearravm, vâv'a doğru (Bu okuyuş ancak bir hoca nezaretinde yapılabilir.) yaparak okur.³⁵⁷ Bu tür kelimelerin okunuşu şu şekilde formüle edilebilir.

³⁵³ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 254-255; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 155.

³⁵⁴ Bakara, 2/30.

³⁵⁵ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 254-255; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 30; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 177.

³⁵⁶ Bakara, 2/144.

³⁵⁷ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 17; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 149.

قَالُوا أَنْتُمْ مِنْ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ³⁵⁸

--- ط - ۳ - ابدال ---

--- ت - ۲ - ابدال ---

--- ق - ۱ - ابدال ---

--- ط - ۳ - تسهيل مع الروم ---

--- ق - ۱ - تسهيل مع الروم ---

7.4. Hemze kelimenin sonunda ve harekesi ötre olup vâv kürsüsünde yazılmışsa Hişam rivayetinde on iki vechi vardır.³⁵⁹ Hişâm'ın tûl'ü üç elif, tevassut'u iki elif, kasr'ı bir elif miktârıdır Kur'an'da bu şekilde vakıf halinde sadece üç kelime vardır. Bunlar en'âm sûresi doksan dördüncü ayet (وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ رَعِمْتُمْ) (أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ), Hûd sûresi seksen yedinci ayet (أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ), Fatır sûresi yirmi sekizinci ayetlerdeki altı çizili kelimelerdir. (إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ) (Bu okuyuşlar ancak bir hoca nezaretinde yapılabilir.) Bu kelimelerin okunuşu şu şekilde formüle edilebilir.

إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ³⁶⁰

--- ط - ۳ - الْعُلَمَاءُ ---

--- ت - ۲ - الْعُلَمَاءُ ---

--- ق - ۱ - الْعُلَمَاءُ ---

--- ط - ۳ - تسهيل مع الروم ---

--- ق - ۱ - تسهيل مع الروم ---

--- ط - ۳ - اسكان الواو مع حذف الهمزة مع الاشمام ---

--- ت - ۲ - اسكان الواو مع حذف الهمزة مع الاشمام ---

--- ق - ۱ - اسكان الواو مع حذف الهمزة مع الاشمام ---

--- ط - ۳ - اسكان الواو مع حذف الهمزة ---

--- ت - ۲ - اسكان الواو مع حذف الهمزة ---

--- ق - ۱ - اسكان الواو مع حذف الهمزة ---

--- ق - ۱ - ابدال الهمزة واوا ساكنة مع الروم ---

³⁵⁸ Bakara, 2/13.

³⁵⁹ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 213,280; Hârûf, *el-Müeyssere*, 139.

³⁶⁰ Fâtır, 35/28.

8. Bakara, Nisa, En'âm, Tevbe, İbrâhim, Nahl, Meryem, Ankebut, Şûra, Zâriyât, Necm, Hadîd, Mümtahine sûrelerinde geçen اِبْرَاهِيمَ kelimesini Hişam rivayetinde اِبْرَاهَامَ şeklinde okur. İbn. Zekvan rivayetinde Sadece Bakara sûresinde geçen اِبْرَاهِيمَ kelimesini اِبْرَاهَامَ şeklinde okur³⁶¹

وَإِذْ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ³⁶²
--- اِبْرَاهَامَ ---

9. اذ Kelimesinden sonra (ت ج ذ ز س ص) harfleri gelirse Hişam rivayetinde ذ harfini bu harflere idğâm ederek okur. İbn Zekvan rivayetinde ise د harfini sadece د harfine idğâm ederek okur³⁶³

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفْرًا مِنَ الْجِنَّ يَسْتَمْعُونَ الْقُرْ
- ادغام ---

10. قَدْ Kelimesinden sonra (ج ذ ز س ش ص ض ظ) harfleri gelirse Hişam rivayetinde Dâl harfini bu harflere idğâm ederek okur.³⁶⁴ Ancak Sâd sûresi yirmi dördüncü ayette bulunan (قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالٍ نَعَجَبْتَ إِلَىٰ نِعَاجَةٍ) altı çizili kelimeyi idğâm ile okumaz.³⁶⁵ İbn Zekvan rivayetinde ise: قَدْ kelimesinden sonra (ذ ز ض ظ) harfleri gelirse dâl harfini bu harflere idğâm ederek okur.³⁶⁶

قَدْ نَسَغَفَهَا حُبًّا³⁶⁷
--- ادغام ---

11. Bazı kelimelerdeki ث müenneslik Tâ'sını Hişam rivayetinde (ث ص ظ) harflerine idğâm ederek okur. İbn. Zekvan rivayetinde ise (ص , ظ) harflerine idğâm ederek okur.³⁶⁸

³⁶¹ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 310-311; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 29-30; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 175-176.

³⁶² Bakara, 2/124.

³⁶³ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 260; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 31; Hârûf, *el-Müeyssere*, 521

³⁶⁴ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 260-261; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 27,28; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 170.

³⁶⁵ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 261; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 37; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 170-496.

³⁶⁶ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 260-261; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 27,28; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 170.

³⁶⁷ Yûsuf, 12/30.

³⁶⁸ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 261; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 261.

وَأَنْعَامٍ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا وَأَنْعَامٍ لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِ³⁶⁹

--- ادغام ---

12. Hişam rivayetinde هَلْ kelimesini (ث, ت) harflerine, بَلْ kelimesini (ز س ط) harflerine idğâm ederek okur.³⁷⁰

فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ³⁷¹

--- ادغام ---

13. Peltek zâl harfini şu kelimelerde (لَا تَخَذْتِ , أَخَذْتُمْ , اِتَّخَذْتُمْ) tâ harfine idğâm ederek okur.³⁷²

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ³⁷³

--- ادغام ---

14. Hişam rivayetinde (قِيلَ, غِيضَ, جِيءَ, سَبِقَ, حِيلَ, سِيءَ) kelimelerinin ilk harfini İşmâm ile okur.³⁷⁴

15. Yâsîn ve Kalem sûrelerindeki hurufu mukattaaların tenvînini kendinden sonra gelen vâv harfine idğâm ederek okur.³⁷⁵

يٰٓسٖنَ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ

--- ادغام ---

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ

--- ادغام ---

16. İbn Zekvân rivayetinde جَاءَ ve شَاءَ kelimeleri nerede ve nasıl gelirse gelsin imâle ile okur. Bakara sûresinde geçen رَادْ kelimesini sadece imâle ile okurken diğer

³⁶⁹ En'âm, 6/138.

³⁷⁰ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 261-262; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 264,546,548.

³⁷¹ Mülk, 67/3.

³⁷² ed-Dâni, *et-Teysîr*, 263; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 194.

³⁷³ Bakara, 2/51.

³⁷⁴ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 303-304; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 39,40,113,136; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 148,149,148,359,527.

³⁷⁵ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 466; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 114,136; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 488,546.

sûrelerde geçen رَادَ kelimesini hem tahkîk hem de imâle ile okur. İmâle mukaddemdir.³⁷⁶

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ³⁷⁷

--- امالة ---

17. Ahzâb sûresi elli üçüncü ayetteki (إِلَى طَعَامٍ غَيْرٍ نَاطِرِينَ إِنِّيهِ), Yâsin sûresi yetmiş üçüncü ayetteki (وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعٌ وَمَشَارِبٌ), Ğâşiye sûresi beşinci ayetteki (تُسْفَى) (مِنْ عَيْنٍ أَنِيَّةً), Kâfirun sûresinde geçen (عَابِدُونَ عَابِدٌ) altı çizili kelimelerdeki elifleri Hişam rivayetinde imâle ile okur.³⁷⁸

وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ³⁷⁹

--- امالة ---

18. Kur'ân-ı Kerîm'de geçen (حِمَارِكَ, الْمِحْرَابِ, إِكْرَاهِينَ, كَمَثَلِ الْحِمَارِ, وَالْإِكْرَامِ) (عِمْرَانَ) kelimelerindeki elifleri imâle ile okur.³⁸⁰

فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ³⁸¹

--- امالة ---

19.İbn Zekvan rivayetinde رَاى kelimesini şu durumlarda imâle ile okur.³⁸²

19.1. رَاى kelimesinden sonra lââm'ı ta'rifsiz isim gelmesi halinde En'âm sûresi yetmiş altı, Hûd sûresi yetmiş, Yûsuf sûresi yirmi dört, yirmi sekiz, Tâ Hâ sûresi on, Necm sûresi on bir, on sekizinci ayetlerde geçen رَاى kelimesinin hem ra'sını hem de hemzesini imâle ile okur.

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَا كَوْكَبًا³⁸³

--- بامالتهما ---

³⁷⁶ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 262; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*,18; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 148.

³⁷⁷ Bakara, 2/20.

³⁷⁸ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 275; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 99,115,144,148.

³⁷⁹ Kâfirûn, 109/5.

³⁸⁰ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 274-275; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*,37,40,88,99; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 186,234,414,440.

³⁸¹ Al'i İmrân, 3/39.

³⁸² ed-Dâni, *et-Teysîr*, 348; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*,277-278-279.

³⁸³ En'âm, 6/76.

19.2. رَأَى kelimesinden sonra zamir gelmesi halinde Enbiya sûresi otuz altı, Neml sûresi on, kırk, Kasas sûresi otuz bir, Fâtır sûresi sekiz, Sâffât sûresi elli beş, Necm sûresi on üç, Tekîir sûresi yirmi üç, Alak sûresi yedinci âyetlerde geçen رَأَى kelimesinin hem ra'sını hem de hemzesini imâle ile okur.

فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ³⁸⁴

--- بامالتهما ---

20. (شَيْءٌ, شَيْءٌ) Kelimelerinde ve benzerlerinde vakıf yapılacak olursa; Hişam için bir takım vechiler vardır.³⁸⁵ (Bu okuyuşlar ancak bir hoca nezaretinde yapılabilir.)

20.1. شَيْءٌ Kelimesinde vakıf yapıldığında dört vechi vardır.

مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ³⁸⁶

--- اسكان محض مع التخفيف ---

--- روم مع التخفيف ---

--- اسكان محض مع التشديد ---

--- روم مع التشديد ---

20.2. شَيْءٌ Kelimesinde vakıf yapıldığında altı vechi vardır.

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ³⁸⁷

--- اسكان محض مع التخفيف ---

--- اشمام محض مع التخفيف ---

--- روم مع التخفيف ---

--- اسكان محض مع التشديد ---

--- اشمام محض مع التشديد ---

--- روم مع التشديد ---

³⁸⁴ Neml, 27/10.

³⁸⁵ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 254; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 144-145-146,211.

³⁸⁶ Yûsuf, 12/38.

³⁸⁷ Şûra, 42/11.

21. Sâffât sûresi yüz yirmi üçüncü ayette geçen (وَإِنَّ الْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ) altı çizili kelimedeki hemzeyi İbn Zekvân rivayetinde hem düşürerek hem de düşürmeyerek okur.³⁸⁸

وَإِنَّ الْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

وَإِنَّ الْيَاسَ---

وَإِنَّ يَاسَ---

³⁸⁸ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 470; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 117; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 492.

2.5. İmam Âsım'ın Kırâatteki Usûlü

1. Bir sûrenin evveline başlamada (Tevbe sûresi hâriç) istiâze ve besmeleyi okumada Kâlûn gibi dört vechi vardır.³⁸⁹

a. Vasl-1 küll: İstiâze ve besmelenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf-1 küll: İstiâze ve besmelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

c. Vasl-1 evvel vakf-1 sâni: İstiâze'nin sonunda durmayıp besmelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

d. Vakf-1 evvel vasl-1 sâni: İstiâzenin sonunda durup besmelenin sonunda durmayarak sûreyi okumaya başlar.

2. Tevbe sûresinin evveline başlamada (besmele olmadığı için) Kâlun gibi iki vechi vardır.³⁹⁰

a. Vasl bilâ besmele: İstiâzenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf bilâ besmele: İstiâzenin sonunda durup sûreyi okumaya başlar.

3. Bir sûrenin sonundan başka bir sûreye geçerken (Enfâl ile Tevbe sûreleri hariç) Kâlûn gibi üç vechi vardır.³⁹¹

a. Vasl-1 küll: Sûrenin ve besmelenin sonunda durmayıp diğer sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf-1 küll: Sûrenin ve besmelenin sonunda durarak diğer sûreyi okumaya başlar.

c. Vakf-1 evvel vasl-1 sâni: Sûrenin sonunda durup besmelenin sonunda durmayarak sûreyi okumaya başlar.

³⁸⁹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 215-216; İbnu'l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 204; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121,123-124.

³⁹⁰ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121-122,124.

³⁹¹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 16-17-18; Dimyati, *İthâf*, 160-161; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7.

4. Enfâl sûresinden Tevbe sûresinin evveline başlamada (besmele olmadığı için) Kâlûn gibi üç vechi vardır.³⁹²

a. Vasl bilâ besmele: Sûrenin sonunda durmayıp besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

b. Sekt bilâ besmele: Sûrenin sonunda sekte yaparak besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

c. Vakf bilâ besmele: Sûrenin sonunda durarak besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

5. Medd-i Munfasıl ve Medd-i Muttasıl'ı dört elif miktârı uzatarak okur.³⁹³

5.1. Medd-i Munfasıl olan kelimeye örnek:

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ³⁹⁴

--- ٤ ---

5.2. Medd-i Muttasıl olan kelimeye örnek:

أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ³⁹⁵

--- ٤ ---

6. Ebu Bekir Şûbe rivayetinde peltek zâl harfîni şu kelimelerde (اَحَدْتُمْ , اِتَّخَذْتُمْ) , (لَاتَّخَذْتُمْ) tâ harfîne idğâm ederek okur.³⁹⁶

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ³⁹⁷

--- ادغام ---

³⁹² Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 122-123-124,204.

³⁹³ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 238-239; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 126.

³⁹⁴ Bakara, 2/4.

³⁹⁵ Bakara, 2/19.

³⁹⁶ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 263; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 194.

³⁹⁷ Bakara, 2/51.

7. Ebu Bekir Şûbe rivayetinde Yâsîn ve Kalem sûrelerinin haruf'u mukattaalardaki tenvîni kendinden sonra gelen vâv harfine idğâm ederek okur.³⁹⁸ Hafs rivayetinde ise idğâm etmeden izhâr ile okur.³⁹⁹

يَسِّ وَالْقُرْآنَ الْحَكِيمِ

ادغام--- شعبة

اظهار---- حفص

رِنَ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ

ادغام --- شعبة

اظهار --- حفص

8. Hûd sûresi kırk ikinci ayette geçen (اِرْكَبْ مَعَنَا) kelimesindeki bâ harfini mîm harfine her iki rivayette idğâm ederek okur.⁴⁰⁰

يَا بُنَيَّ اِرْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ

--- ادغام ---

9. Ebu Bekir Şûbe rivayetinde Neml sûresi otuz altıncı ayette geçen (فَمَا آتَيْنِي) (اللهُ خَيْرٌ مِّمَّا آتَيْتُكُمْ) altı çizili kelimedeki yâ harfini vakıf ve vasıl helinde düşürerek okur.⁴⁰¹

فَمَا آتَيْنِي اللهُ خَيْرٌ مِّمَّا آتَيْتُكُمْ

--- آتَيْن اللهُ ---

10. Ebu Bekir Şûbe rivayetinde رَأَى kelimesini şu durumlarda imâle ile okur.⁴⁰²

10.1. رَأَى kelimesinden sonra lââm'ı ta'rifsiz isim gelmesi halinde En'âm sûresi yetmiş altı, Hûd sûresi yetmiş, Yûsuf sûresi yirmi dört, yirmi sekiz, Tâ Hâ sûresi on, Necm sûresi on bir, on sekizinci ayetlerde geçen رَأَى kelimesinin hem ra'sını hem de hemzesini imâle ile okur.

³⁹⁸ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 114,136; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 488,546.

³⁹⁹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 466; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 114,136; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 488,546.

⁴⁰⁰ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 284; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 347.

⁴⁰¹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 301; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 456.

⁴⁰² ed-Dâni, *et-Teysîr*, 348; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*,277-278-279.

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا⁴⁰³

--- بامالتهما ---

10.2. رَأَى kelimesinden sonra zamir gelmesi halinde Enbiya sûresi otuz altı, Naml sûresi on, kırk, Kasas sûresi otuz bir, Fâtır sûresi sekiz, Sâffât sûresi elli beş, Necm sûresi on üç, Tekvîr sûresi yirmi üç, Alak sûresi yedinci âyetlerde geçen رَأَى kelimesinin hem ra'sını hem de hemzesini imâle ile okur.

فَلَمَّا رَأَاهَا تَهَنَّتْ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَى مُدَبِّرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ⁴⁰⁴

- بامالتهما -

10.3. رَأَى kelimesinden sonra lââm'ı ta'rifli isim gelmesi halinde En'âm sûresi yetmiş yedi, yetmiş sekiz, Nahl sûresi seksen, beş seksen altı, Kehf sûresi elli üç, Ahzâb sûresi yirmi ikinci âyetlerde geçen رَأَى kelimesinin sadece ra'sını imâle ile okur.

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي⁴⁰⁵

--- امالة الرءاء ---

11. Ebu Bekir Şûbe rivayetinde Enfâl sûresi on yedinci ayette geçen (وَمَا رَمَيْتَ) (إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَى), Tevbe sûresi yüz dokuzuncu ayette geçen (أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى) (وَمَنْ كَانَ فِي) (شَقَا جُرْفٍ هَارٍ فَأَنْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ), İsrâ sûresi yetmiş ikinci ayette geçen (وَإِذَا) (هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى وَأَضَلُّ سَبِيلًا), İsrâ sûresi seksen üçüncü ayette geçen (كَلَّا بَلْ-) (أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَى بِجَانِبِهِ), Mutaffifin sûresi on dördüncü ayette geçen (رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ⁴⁰⁶), altı çizili kelimelerdeki elifleri imâle ile okur.

⁴⁰³ En'âm, 6/76.

⁴⁰⁴ Naml, 27/10.

⁴⁰⁵ En'âm, 6/77.

⁴⁰⁶ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 266-276; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 63,66,83,143; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 199,316,398,558.

12. Zümer sûresi yedinci ayette geçen (وَأَنْ تَشْكُرُوا يَرْضَاهُ لَكُمْ) altı çizili kelimeyi ihtilas ile okur.⁴⁰⁷

13. Ebu Bekir Şûbe rivayetinde Fussilet sûresi kırk dördüncü ayette geçen (ءَأَعْجَبِي وَعَرَبِي) altı çizili kelimenin ikinci hemzesini tahkîk ile (Teshîlsiz) okurken; Hafs rivayetinde ikinci hemzeyi teshîl ile (Hemze ile elif arası bir ses) okur.⁴⁰⁸

ءَأَعْجَبِي وَعَرَبِي

تحقيق ---

تسهيل ---

14. Yusuf sûresi on birinci ayette bulunan (لَا تَأْمَنَّا) kelimesini, Ebu Cafer hariç diğer kırâat imamları gibi İshmâm ve ravm yaparak okur. İshmâm vechi mukaddemdir⁴⁰⁹

قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ عَلَى لَا تَأْمَنَّا يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ

--- اشمام مع الادغام ---

--- روم ---

15. Kur'ân-ı Kerîmde bazı kelimeler sâd harfîyle yazılır; ancak sîn harfîyle okunur. Bazı kelimeler de sâd harfîyle yazılır; sâd veya sîn harfîyle okunur. Bu kelimeler şunlardır:

15.1. Bakara sûresi iki yüz kırk beşinci ayetteki (وَيَبْصُطُ) kelimesidir. Sâd harfîyle yazılmıştır; Ebu Bekir Şûbe rivayetinde sâd harfîyle, Hafs rivayetinde sîn harfîyle okunur.⁴¹⁰

وَاللَّهُ يَبْضُضُ وَيَبْصُطُ

--- ويبيض ---

--- ويبسط ---

⁴⁰⁷ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 474; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 118; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 498.

⁴⁰⁸ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 480-481; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 121,122.

⁴⁰⁹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 383-384; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 72; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 359.

⁴¹⁰ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 317; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 36; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 185.

15.2. A'râf sûresi altmış dokuzuncu ayette geçen (بَصْطَةً) kelimesidir. Sâd harfiyle yazılmıştır; Ebu Bekir Şûbe rivayetinde sâd harfiyle, Hafs rivayetinde sîn harfiyle okunur.⁴¹¹

وَرَأَدَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَصْطَةً

--- بصطة --- شعبة

--- بسطة --- حفص

15.3. Tûr sûresi otuz yedinci ayette geçen (الْمُصْطِطُونَ) kelimesidir. Sâd harfiyle yazılmıştır. Ebu Bekir Şûbe rivayetinde sâd harfiyle, Hafs rivayetinde hem sâd hem de sîn harfiyle okunur.⁴¹² Sâd harfiyle okumak mukaddemdir.

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصْطِطُونَ

--- المصيطرون ---

--- المسيطرون ---

15.4. Gâşiye sûresi yirmi ikinci ayette geçen (بِمُصْطِطٍ) kelimesidir. Sâd harfiyle yazılmıştır ve sadece sâd harfiyle okunur.⁴¹³

لَسْتُ عَلَيْهِمْ بِمُصْطِطٍ

--- بمصيطر ---

16. Hafs rivayetinde Rûm sûresi elli dördüncü ayette bulunan (اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ) ض ض ض ض ض ض (ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً) altı çizili kelimelerdeki ض harfini hem fetha hem de damme hareke ile okur. Fetha hareke ile okumak mukaddemdir.⁴¹⁴

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً

--- ضَعْفٍ --- --- ضَعْفٍ --- --- ضَعْفًا

--- ضَعْفٍ --- --- ضَعْفٍ --- --- ضَعْفًا

⁴¹¹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 317; Pâluvî, *Zübdetu 'l-İrfân*, 60.

⁴¹² ed-Dâni, *et-Teysîr*, 500; Pâluvî, *Zübdetu 'l-İrfân*, 129; Molla efendi, *Umdetu 'l-Hullân*, 527.

⁴¹³ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 538; Pâluvî, *Zübdetu 'l-İrfân*, 144; Molla efendi, *Umdetu 'l-Hullân*, 560.

⁴¹⁴ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 452-453.

17. Ebu Bekir Şûbe rivayetinde Hûd sûresi kırk birinci ayette geçen (وَقَالَ) (اَرْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللّٰهِ مَجْرِيَهَا وَمُرْسِيَهَا) altı çizili kelimedeki mîm harfini ötre hareke ile râ harfini de İmâle yapmadan okurken; Hafs rivayetinde bu kelimeyi hareke değişikliği yapmadan sadece imâle ile okur.⁴¹⁵

وَقَالَ اَرْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللّٰهِ مَجْرِيَهَا وَمُرْسِيَهَا

--- مُجْرِيَهَا ---

--- امالة ---

18. Hafs rivayetinde Kehf sûresi altmış üçüncü ayette geçen (وَمَا اَنْسَانِيَهُ اِلَّا) (وَمَنْ اَوْفَىٰ بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللّٰهُ فَمِئُوتٍ يَّتِيهِ) (الشَّيْطَانُ اَنْ اَذْكُرَهُ) (اَجْرًا عَظِيْمًا) altı çizili kelimelerdeki müfred müzekker ğaib zamirini ötre hareke ile okur.⁴¹⁶

19. Ebu Bekir Şûbe rivayetinde Saff sûresi altıncı ayette geçen (وَمُبْتِئًا بِرَسُوْلٍ) (يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ اَحْمَدٌ) altı çizili kelimenin İzâfet yâ'sını fetha hareke ile okur.⁴¹⁷

وَمُبْتِئًا بِرَسُوْلٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ اَحْمَدٌ

--- مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ ---

20. En'âm sûresi yüz kırk üç, yüz kırk dördüncü ayetlerde geçen (فُلٌ اَلْدَكْرَيْنِ) (فُلٌ اَللّٰهُ , اَللَّنَّ وَقَدْ) (اَللّٰهُ خَيْرٌ) altı çizili kelimelerdeki istifham hemzesini diğer kurra gibi hem ibdâl ile hem de teshîl ile okur. ibdâl vechi mukaddemdir.⁴¹⁸

اَللَّنَّ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِيْنَ

ابدال- (مد لازم)

تسهيل---

⁴¹⁵ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 379-380; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 347.

⁴¹⁶ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 409; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 85,127.

⁴¹⁷ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 513; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 134; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 542

⁴¹⁸ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 57,68-69,104;Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 282,326.

21. Hafs rivayetinde Kehf sûresi birinci ayette geçen (عَوَجًا - قَيِّمًا) ,Yâsîn sûresi elli ikinci ayette geçen (لِيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا), Kiyame sûresi yirmi yedinci ayette geçen (وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ), Mutaffifin sûresi on dördüncü ayette geçen (كَلَّا بَلْ- رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) altı çizili kelimelerde vakıf yapılmayıp vasıl yapılacak olursa, buraları sekte yaparak okur.⁴¹⁹

22. Bir şeyden bedel olmayarak bazı kelimelerin sonuna elif ilhak olmuştur. Bu kelimeler Kur'an'ın tamamında geçen أَنَا, Kehf sûresi otuz sekizinci ayette geçen الرَّسُولَا, Ahzâb sûresi onuncu ayette geçen الظُّنُونَا, altmış altıncı ayette geçen السَّبِيلَا, on beşinci ayette geçen قَوَارِيرَا kelimeleridir.

22.1. (أَنَا, لَكِنَّا) bu kelimeleri her iki rivayete göre vakıf halinde medli, vasıl halinde meddi terk ile okur.⁴²⁰

22.2. (السَّبِيلَا, الظُّنُونَا, الرَّسُولَا) bu kelimeleri vakıf ve vasıl halinde Ebu Bekir Şûbe rivayetinde med, Hafs rivayetinde vakıf halinde med ile vasıl halinde meddi Terk ile okur.⁴²¹

22.3. . Ebu Bekir Şûbe rivayetinde (سَلَسِيلَا) kelimesinde vakıf yapıldığında med ile vasıl halinde tenvîn ile Hafs rivayetinde vakıf halinde hem med ile hem de sükûn ile vasıl halinde meddi Terk ile okur.⁴²²

22.4. (قَوَارِيرَا) kelimesini vakıf halinde her iki rivayete göre med ile vasıl halinde Ebu Bekir Şûbe rivayetinde tenvîn ile Hafs rivayetinde meddi terk ile okur.⁴²³

23. Ebu Bekir Şûbe rivayetinde Mâide sûresi yüz on altıncı ayette geçen (وَأَمِّي) , Nûh sûresi yirmi (وَجْهِي لِلَّهِ) , Âli imrân ve En'âm sûresinde geçen (الْهَيْبِينَ مِنْ دُونِ اللَّهِ)

⁴¹⁹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 406; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 83,115,139,143;Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 408,490,553,558.

⁴²⁰ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 408; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 84-85,140.

⁴²¹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 457-458; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 111-112.

⁴²² ed-Dâni, *et-Teysîr*, 530; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 139.

⁴²³ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 530; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 140.

sekizinci ayette geçen (وَلَمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) , Kâfirun sûresi altıncı ayette geçen (أَجْرِي إِلَّا) , neredede gelirse gelsin (لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ) , altı çizili kelimelerdeki izâfet ya'larını sakın kılarak okur⁴²⁴

وَلَمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
--- بَيْتِي مُؤْمِنًا ---

24. Ebu Bekir Şûbe rivayetinde Kehf sûresi ikinci ayette geçen (قِيمًا لِيُنذَرَ بَأْسًا) (شَدِيدًا مِنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ) altı çizili kelimedeki dâl harfini sakın, nûn ve hâ harfini kesre hareke ile okur. Dâl harfini sakın okurken bir de işmâm yapar.⁴²⁵

قِيمًا لِيُنذَرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ
--- مِنْ لَدُنْهِ -- مَعَ الْإِشْمَامِ ---

25. Hafs rivayetinde Furkân sûresi altmış dokuzuncu ayette geçen (يُضَاعَفْ لَهُ) (الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدُ فِيهِ مُهَانًا) altı çizili kelimedeki zamir'i vasıl halinde meddederek okur.⁴²⁶

يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدُ فِيهِ مُهَانًا
--- فِيهِ ---

⁴²⁴ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 40,53,138,148,102.

⁴²⁵ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 406; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 84; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 405.

⁴²⁶ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 436.

2.6. İmam Hamza'nın Kırâatteki Usûlü

1. Bir sûrenin evveline başlamada (Tevbe sûresi hâriç) istiaze ve besmeleyi okumada Kâlûn gibi dört vechi vardır.⁴²⁷

a. Vasl-1 küll: İstiaze ve bismelenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf-1 küll: İstiaze ve bismelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

c. Vasl-1 evvel vakf-1 sâni: İstiaze'nin sonunda durmayıp bismelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

d. Vakf-1 evvel vasl-1 sâni: İstiazenin sonunda durup bismelenin sonunda durmayarak sûreyi okumaya başlar.

2. Tevbe sûresinin evveline başlamada (besmele olmadığı için) Kâlun gibi iki vechi vardır.⁴²⁸

a. Vasl bilâ besmele: İstiazenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf bilâ besmele: İstiazenin sonunda durup sûreyi okumaya başlar.

3. Bir sûrenin sonundan başka bir sûreye geçerken (Enfâl ile Tevbe sûreleri hariç) bir vechi vardır.⁴²⁹

a. Vasl bilâ besmele: Sûrenin sonunda durmayıp besmele okumadan diğer sûrenin evveline başlar.

عَیْرَ الْمَعْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ----- الْمَّ

----- صل -----

⁴²⁷ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 215-216; İbnu'l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 204; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121,123-124.

⁴²⁸ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121-122,124.

⁴²⁹ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 16-17-18; Dimyati, *İthâf*, 160-161; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7.

4. Enfâl sûresinden Tevbe sûresinin evveline başlamada (besmele olmadığı için) Kâlûn gibi üç vechi vardır.⁴³⁰

a. Vasl bilâ besmele: Sûrenin sonunda durmayıp besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

b. Sekt bilâ besmele: Sûrenin sonunda sekte yaparak besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

c. Vakf bilâ besmele: Sûrenin sonunda durarak besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

5. Medd-i Muttasıl ve Medd-i Munfasıl'ı beş elif miktârı uzatarak okur.⁴³¹

5.1. Medd-i Muttasıl olan kelimeye örnek:

أَوْ كَصَيْبٍ مِّنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ⁴³²

---o---

5.2. Medd-i Munfasıl olan kelimeye örnek:

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ⁴³³

---o---

6. (عَلَيْهِمْ, إِلَيْهِمْ, لَدَيْهِمْ) Kelimelerinin hâ'sını vasıl ve vakıf fark etmeksizin damme hareke ile okur.⁴³⁴

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ⁴³⁵

--- عَلَيْهِمْ ---

7. (يُؤَدُّهُ إِلَيْكَ, نُؤَلِّهِ مَا تَوَلَّى, وَنُصَلِّهِ جَهَنَّمَ, نُؤْتِيهِ مِنْهَا) Kelimelerinin sonunda bulunan hâ'ları sakın kılarak okur.⁴³⁶

وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصَلِّهِ جَهَنَّمَ⁴³⁷

--- نُؤَلِّهِ --- --- وَنُصَلِّهِ ---

⁴³⁰ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 122-123-124,204.

⁴³¹ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 238-239; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 126.

⁴³² Bakara, 2/19.

⁴³³ Bakara, 2/4.

⁴³⁴ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 218; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 31; Hârûf, *el-Müeyssere*, 521

⁴³⁵ Fâtiha, 1/7.

⁴³⁶ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 42-43; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 238,240.

⁴³⁷ Nisâ, 4/115.

8. Halef rivayetinde tenvîn veya sakin nûn'dan ve cemi mîm'inden sonra gelen katı hemzelerini sekit ve tahkîk olmak üzere iki vecih ile okur.⁴³⁸ Lâm'ı Ta'rif ve شَيْء gibi kelimelerden sonra gelen katı hemzesini sadece sekit ile okur.⁴³⁹ Hallâd rivayetinde ise: Tenvîn veya sakin nun'dan, cemî mîm'inden sonra gelen katı Hemzelerini tahkîk olmak üzere bir vecih ile okur.⁴⁴⁰ Lâm'ı Ta'rif ve شَيْء gibi kelimelerden sonra gelen katı hemzesini sekit ve tahkîk ile okur. Vakıf esnasında bu vecihler değişebilir.⁴⁴¹

8.1. Hemzeyi mûnekkerenin vasıl halinde sekt ve tahkîk vecihleri vardır.

وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ⁴⁴²

--- سكت ---

--- تحقيق ---

8.2. Hemzeyi mûnekkerenin vakıf halinde sekt, tahkik, nakl vecihleri vardır.

وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ⁴⁴³

--- سكت ---

--- تحقيق ---

--- نقل ---

8.3. Cemî mîm'inin vasıl halinde sekt ve tahkîk vecihleri vardır.

سَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِنُغْرَضُوا عَنْهُمْ⁴⁴⁴

--- سكت --- سكت ---

--- تحقيق --- تحقيق ---

⁴³⁸ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 292; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 136-137.

⁴³⁹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 292; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 136.

⁴⁴⁰ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 292; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 136-137.

⁴⁴¹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 292; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 136.

⁴⁴² Bakara, 2/10.

⁴⁴³ Bakara, 2/174.

⁴⁴⁴ Tevbe, 9/95.

8.4. Cemî mîm'inin vakıf halinde sekt ve tahkîk vecihleri vardır.

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ⁴⁴⁵

--- سكت --- سكت ---

--- تحقيق --- تحقيق ---

8.5. Lâm-ı ta'rif'in vasıl halinde sekt ve tahkîk vecihleri vardır.

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذَلُولَ تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ⁴⁴⁶

--- سكت ---

--- تحقيق ---

8.6. Lâm-ı ta'rif'in vakıf halinde sekt ve nakl vecihleri vardır.

وَأَنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ⁴⁴⁷

--- سكت ---

--- نقل ---

9. Halef rivayetinde اذُ Kelimesinden sonra (د, ت) harfleri gelirse ذ harfini bu harflere idğâm ederek okur.⁴⁴⁸ Hallâd rivayetinde ise: اذُ kelimesinden sonra (ت, د) harfleri gelirse ذ harfini bu harflere idğâm ederek okur.⁴⁴⁹

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا⁴⁵⁰

--- ادغام ---

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا⁴⁵¹

--- ادغام ---

⁴⁴⁵ Tevbe, 9/94.

⁴⁴⁶ Bakara, 2/71.

⁴⁴⁷ Bakara, 2/74.

⁴⁴⁸ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 260; Pâluvî, *Zübdetu 'l-İrfân*, 31; Hârûf, *el-Müeyssere*, 521

⁴⁴⁹ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 260; Pâluvî, *Zübdetu 'l-İrfân*, 31; Hârûf, *el-Müeyssere*, 521

⁴⁵⁰ Hicr, 15/52.

⁴⁵¹ İsrâ, 17/41.

10. (قَدْ) Kelimesinden sonra (ج ذ ز س ش ص ض ظ) harfleri gelirse د harfini bu harflere idğâm ederek okur.⁴⁵²

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالٍ نَعَجَبَكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ⁴⁵³

--- ادغام ---

11. Bazı kelimelerdeki müenneslik tâ'sını (ث ج ز س ص ض ظ) harflerine idğâm ederek okur.⁴⁵⁴

كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا⁴⁵⁵

--- ادغام ---

12. (هَلْ) kelimesinin Lâm'ını (ت ث) harflerine (بَلْ) kelimesinin Lâm'ını (س) harfine idğâm ederek okur.⁴⁵⁶

فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَىٰ مِنْ فُطُورٍ⁴⁵⁷

--- ادغام ---

قَالَ يَا سَؤْلَاتُ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا⁴⁵⁸

--- ادغام ---

13. Peltek zâl harfini şu kelimelerde اِتَّخَذْتُمْ , اِخَذْتُمْ , اِتَّخَذْتُ tâ harfine idğâm ederek okur.⁴⁵⁹

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ⁴⁶⁰

--- ادغام ---

⁴⁵² ed-Dâni, *et-Teysîr*, 260-261; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 27,28; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 170.

⁴⁵³ Sâd, 38/24.

⁴⁵⁴ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 261; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 261.

⁴⁵⁵ İsrâ, 17/97.

⁴⁵⁶ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 261-262; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 264,546,548.

⁴⁵⁷ Mülk, 67/3.

⁴⁵⁸ Yûsuf, 12/18.

⁴⁵⁹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 263; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 194.

⁴⁶⁰ Bakara, 2/51.

14. Yâsîn ve Kalem sûrelerinin birinci ayetindeki huruf'u mukattaaların tenvînini kendinden sonra gelen vâv harfine idğâm etmeyerek izhâr ile okur.⁴⁶¹

يَسِّ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ

- اظهار ---

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ

- اظهار ---

15. Şuarâ ve Kasas sûrelerinin baş kısmında bulunan huruf'u mukattalardaki sin harfini, kendinden sonra gelen mîm harfine idğâm etmeden izhâr ile okur.⁴⁶²

طَسَمَ

- اظهار ---

16. Hûd sûresi kırk ikinci ayette geçen (اِرْكَبْ مَعَنَا) kelimesindeki Bâ harfini idğâm etmeyerek izhâr ile okur.⁴⁶³

يَا بُنَيَّ اِرْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ

--- اظهار ---

17. Bâzı zevât-ı yâ ve zevât-ı ra'lı olan elifleri imâle ile okur.⁴⁶⁴

أَفَكَلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ⁴⁶⁵

--- امالة ---

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تَهْتَدُوا⁴⁶⁶

--- امالة ---

⁴⁶¹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 466; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 114,136; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 488,546.

⁴⁶² ed-Dâni, *et-Teysîr*, 438; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 450.

⁴⁶³ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 284; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 347.

⁴⁶⁴ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 266-276; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 18,23,25,34; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 150,164,166,183.

⁴⁶⁵ Bakara, 2/87.

⁴⁶⁶ Bakara, 2/135.

18. Kelimenin sonunda bulunan kesre harekeli râ'dan önce gelen elifleri (iki râ arasında olmak şartıyla) beyne ile okur.⁴⁶⁷

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ⁴⁶⁸
--- امالة ---

19. رَأَى kelimesini şu durumlarda imâle ile okur.⁴⁶⁹

19.1. رَأَى kelimesinden sonra lââm'ı ta'rifsiz isim gelmesi halinde En'âm sûresi yetmiş altı, Hûd sûresi yetmiş, Yûsuf sûresi yirmi dört, yirmi sekiz, Tâ Hâ sûresi on, Necm sûresi on bir, on sekizinci âyetlerde geçen رَأَى kelimesinin hem ra'sını hem de hemzesini imâle ile okur.

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا⁴⁷⁰
--- بامالتهما ---

19.2. رَأَى kelimesinden sonra zamir gelmesi halinde Enbiya sûresi otuz altı, Naml sûresi on, kırk, Kasas sûresi otuz bir, Fâtır sûresi sekiz, Sâffât sûresi elli beş, Necm sûresi on üç, Tekvîr sûresi yirmi üç, Alak sûresi yedinci âyetlerde geçen رَأَى kelimesinin hem ra'sını hem de hemzesini imâle ile okur.

فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَتَتْ كَأَنَّهُهَا جَانٌّ وَلِي مُدِيرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ⁴⁷¹
--- بامالتهما ---

19.3. رَأَى kelimesinden sonra lââm'ı ta'rifli isim gelmesi halinde En'âm sûresi yetmiş yedi, yetmiş sekiz, Nahl sûresi seksen beş, seksen altı, Kehf sûresi elli üç, Ahzâb sûresi yirmi ikinci âyetlerde geçen رَأَى kelimesinin sadece ra'sını imâle ile okur.

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي⁴⁷²
--- امالة الراء ---

⁴⁶⁷ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 273; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 35; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 241; Hârûf, el-Müyessere, 259.

⁴⁶⁸ İbrâhîm, 14/26.

⁴⁶⁹ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 347-348; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 277-278-279.

⁴⁷⁰ En'âm, 6/76.

⁴⁷¹ Naml, 27/10.

⁴⁷² En'âm, 6/77.

20. Kur'ân-ı Kerîmde geçen şu kelimeleri (رَادَ, شَاءَ, جَاءَ, رَانَ, حَاقَ, خَافَ, خَابَ,)⁴⁷³ imâle ile okur. (طَابَ, ضَاقَ, زَاغَ

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ⁴⁷⁴

--- امالة ---

20.1. Ancak Ahzâb sûresi onuncu ayette geçen (وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ) , Sâd sûresi altmış üçüncü ayette geçen (أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ) altı çizili kelimeleri imâle ile okumaz.⁴⁷⁵

21. On bir sûrede (Tâ Hâ, Necm, Meâric, Kiyâme, Nâziât, Abese, Âlâ, Şems, Lêyl, Duhâ, Alak) bulunan zevat'ı ya'larda vakıf yapıldığında, bu kelimeleri imâle ile okur.⁴⁷⁶ İlk defa Tâ Hâ sûresinde geçtiği için bu kelimeler كُنْتُقِي diye zikredilir.

مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْفَى⁴⁷⁷

--- امالة ---

21.1. Ancak Nâziat sûresi otuzuncu ayette geçen (نَحِيهَا) , Şems sûresi iki ve altıncı ayetlerde geçen (طَحِيهَا , تَلِيهَا) , Duha sûresi ikinci ayette geçen (سَجَى) kelimelerinde imâle ile okumaz.⁴⁷⁸

22. Halef rivayetinde sakin nûn ve tenvînden sonra vâv ve yâ harfleri gelirse, bu tür yerleri idğâm bila ğunne ile (tam idğâm) okur.⁴⁷⁹

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَيَالْيَوْمَ الْآخِرِ⁴⁸⁰

--- ادغام بلا غنة ---

⁴⁷³ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 272; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 17; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 148.

⁴⁷⁴ Nahl, 15/34.

⁴⁷⁵ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 148,

⁴⁷⁶ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 23,74; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 164,362

⁴⁷⁷ Tâ Hâ, 20/2.

⁴⁷⁸ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 164,362

⁴⁷⁹ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 17; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 148.

⁴⁸⁰ Bakara, 2/8.

23. Kelimenin fau'l, aynu'l ve lamel fiilinde bulunan sakin hemzeli kelimelerde vakıf yapılacak olursa sakin hemzeyi, önceki harfin harekesi doğrultusunda med harfine ibdâl ederek okur.⁴⁸¹

وَالَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنَ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ⁴⁸²

--- ابدال ---

24. hemze kelimenin sonunda olup bu tür kelimelerde vakıf yapıldığında:

24.1. hemzenin harekesi tenvinsiz fetha olursa; hemzeyi ibdâl ederek bu kelimeyi tûl tevassut kasr miktârı uzatarak okur. Hamza'nın tûl'ü beş elif, tevassut'u üç elif, kasr'ı bir elif miktârıdır⁴⁸³

قَالُوا أَنْجَعِلْ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ⁴⁸⁴

---- ط - ابدال ---

--- ت - ابدال ---

--- ق - ابدال ---

24.2. hemzenin harekesi kesre olursa hemzeyi ibdâl ederek bu kelimeyi tûl tevassut kasr yaparak bir de tûl ve kasr miktârı uzatarak teshîl mearravm, ya'ya doğru (Bu okuyuş ancak bir hoca nezaretinde yapılabilir.) yaparak okur.⁴⁸⁵

فَدَرَى تَقَلَّبَ وَجْهَكَ فِي السَّمَاءِ⁴⁸⁶

--- ط - ابدال ---

--- ت - ابدال ---

--- ق - ابدال ---

--- ط - تسهيل مع الروم ---

--- ق - تسهيل مع الروم ---

24.3. hemzenin harekesi damme olursa hemzeyi ibdâl ederek bu kelimeyi tûl tevassut kasr miktârı bir de tûl ve kasr miktârı uzatarak teshîl mearravm, vâv'a doğru (Bu okuyuş ancak bir hoca nezaretinde yapılabilir.) yaparak okur.⁴⁸⁷

⁴⁸¹ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 11; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 131.

⁴⁸² Ra'd, 13/1.

⁴⁸³ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 21.

⁴⁸⁴ Bakara, 2/30.

⁴⁸⁵ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 177.

⁴⁸⁶ Bakara, 2/144.

قَالُوا أَنْتُمْ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ⁴⁸⁸

--- ط - ابدال ---

--- ت - ابدال ---

--- ق - ابدال ---

--- ط - تسهيل مع الروم ---

--- ق - تسهيل مع الروم ---

24.4. Hemze kelimenin sonunda ve harekesi ötre olup vâv kürsüsünde yazılmışsa, Hamza bu tür kelimeleri Hişâm gibi okur.⁴⁸⁹ Ancak Hamza'nın tûl'ü beş elif, tevassut'u üç elif, kasr'ı bir elif miktârıdır. Kur'an'da bu şekilde vakıf halinde sadece üç kelime vardır. Bunlar enâm sûresi doksan dördüncü ayet (وَمَا نَرَى مَعَكُمْ) أو أن نفعل في أموالنا (شفعاءكم الذين زعمتم أنهم فيكم شركوا), Hûd sûresi seksen yedinci ayet (إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ), Fatır sûresi yirmi sekizinci ayetlerdir. (مَا نَشْرُوا)

25. Hemze ister kelimenin başında, ister kelimenin sonunda olsun vakıf esnasında farklı vecihler vardır.⁴⁹⁰

25.1. Hemze atıf harflerinden (و, ف) sonra bir kelimedede gelirse; hemzeyi tahkîk ve teshîl ile (hemze ile elif arası bir ses) okur.

رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا⁴⁹¹

--- تحقيق ---

--- تسهيل ---

25.2. Hemze harfî cerlerden (ب, ل, ك) sonra bir kelimedede gelirse; Hemzeyi tahkîk ve yâ harfine ibdâl ile okur.

وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَالنُّجُومِ مُسَخَّرَ بِأَمْرِهِ⁴⁹²

--- تحقيق ---

--- يابه ابدال ---

⁴⁸⁷ Pâluvî, Zübdetu'l-İrfân, 17; Molla efendi, Umdetu'l-Hullân, 149.

⁴⁸⁸ Bakara, 2/13.

⁴⁸⁹ Molla efendi, Umdetu'l-Hullân, 213,223,280

⁴⁹⁰ Pâluvî, Zübdetu'l-İrfân, 19; Molla efendi, Umdetu'l-Hullân, 151-152.

⁴⁹¹ Al'i İmrân, 3/193.

⁴⁹² Â'râf, 7/54.

25.3. Hemze hemze-i istifhamdan sonra bir kelimedede gelirse; Hemzeyi tahkîk ve teshîl ile (hemze ile elif arası bir ses) okur.

وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأَمِّيِّينَ ءَأَسْلَمْتُمْ⁴⁹³

--- تحقيق ---

--- تسهيل ---

25.4. Hemze (س) harfinden sonra bir kelimedede gelirse; hemzeyi tahkîk ve teshîl ile (hemze ile elif arası bir ses) okur.

وَأَتِيكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ⁴⁹⁴

--- تحقيق ---

--- تسهيل ---

25.5. Hemze ibtida lâm'ından sonra bir kelimedede gelirse; hemzeyi tahkîk ve yâ'ya ibdâl ile okur.

فَأَنفِقُوا لِلَّهِ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنفِقُوا خَيْرًا لِأَنفُسِكُمْ⁴⁹⁵

--- تحقيق ---

--- يايه ابدال ---

25.6. Hemze kelimenin ortasında olup Medd-i Muttasıl oluşursa; Medd-i Muttasıl'ı beş ve bir elif miktârı uzatarak sondaki hemzeyi teshîl ile (hemze ile yâ harfî arası bir ses veya hemze ile vâv harfî arası bir ses) okur. Bir de kelimenin başındaki hemze harfî cerlerden sonra gelmişse hemzeyi yâ harfine ibdâl ile okur. Kelimenin başındaki hemze atıf harflerinden sonra gelmişse hemzeyi teshîl ile (hemze ile elif arası bir ses) okur. (Bu okuyuş ancak bir hoca nezaretinde yapılabilir.)

قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ⁴⁹⁶

--- ط - تسهيل ---

--- ق - تسهيل ---

--- يايه ابدال - ط - تسهيل ---

--- يايه ابدال - ق - تسهيل ---

⁴⁹³ Al'i İmrân, 3/20.

⁴⁹⁴ İbrâhîm, 14/34.

⁴⁹⁵ Teğâbun, 64/16.

⁴⁹⁶ Bakara, 2/33.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ⁴⁹⁷

--- ط - تسهیل ---

--- ق - تسهیل ---

--- تسهیل - ط - تسهیل ---

--- تسهیل - ق - تسهیل ---

26. (شَنَّأَ, شَيَّءَ, شَيْءٌ) Kelimelerinde vakıf yapılacak olursa:

26.1. شَنَّأَ Kelimesinde vakıf yapıldığında nakl ve nakille beraber idğâm olmak üzere iki vechi vardır.⁴⁹⁸

إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا⁴⁹⁹

--- شَيًّا ---

--- شَيًّا ---

26.2. شَيَّءَ Kelimesinde vakıf yapıldığında dört vechi vardır.⁵⁰⁰

مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ⁵⁰¹

--- اسكان محض مع التخفيف ---

--- روم مع التخفيف ---

--- اسكان محض مع التشديد ---

--- روم مع التشديد ---

⁴⁹⁷ Mâide, 5/18.

⁴⁹⁸ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 143.

⁴⁹⁹ Câsiye, 45/19.

⁵⁰⁰ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 254; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 143-144.

⁵⁰¹ Yûsuf, 12/38.

26.3. ۛۛۛۛۛ Kelimesinde vakıf yapıldığında altı vechi vardır.⁵⁰²

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ⁵⁰³

--- اسكان محض مع التخفيف ---

--- اشمام محض مع التخفيف ---

--- روم مع التخفيف ---

--- اسكان محض مع التشديد ---

--- اشمام محض مع التشديد ---

--- روم مع التشديد ---

27. Şu tür kelimelerin cemî mîm'ini ve hâ'sını damme hareke ile okur.⁵⁰⁴

27.1. Cemî müzekker ğaib zamirlerinin makabli kesre harekeli olup mâ badinde vasıl hemzesi olur ise:

قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأَشْرَبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ⁵⁰⁵

--- فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْل ---

27.2. Cemî müzekker ğaib zamirlerinin mâkabli sakin yâ olup mâbadinde vasıl hemzesi olur ise:

وَضَرَبْتَ عَلَيْهِمُ الدِّلَّةَ وَالْمَسْكَنَةَ وَبَاؤُ بِغَضَبِ مِنَ اللَّهِ⁵⁰⁶

--- عَلَيْهِمُ الدِّلَّة ---

27.3. Cemî müzekker ğaib zamirlerinin makablinde bulunan ya cezim ve emir sebebiyle düşer ise:

ذَرُّهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ⁵⁰⁷

--- وَيُلْهِمُ الْأَمَل ---

⁵⁰² ed-Dâni, *et-Teyisîr*, 254; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 144-145,211.

⁵⁰³ Şûra, 42/11.

⁵⁰⁴ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 165-166.

⁵⁰⁵ Bakara, 2/93.

⁵⁰⁶ Bakara, 2/61.

⁵⁰⁷ Hicr, 15/3.

28. (الإخَانِيفِينَ, مُسْتَهْزُونَ, خَاسِيِينَ) gibi kelimelerde vakıf yapıldığında Hamza için teshîl, yâ harfine ibdâl ve hazf olmak üzere birtakım vecihler vardır.⁵⁰⁸

أُولَئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَاسِيِينَ⁵⁰⁹

--- ط - تسهيل ---

--- ق - تسهيل ---

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِيِينَ⁵¹⁰

--- تسهيل ---

--- حذف ---

وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزُونَ⁵¹¹

--- تسهيل ---

--- ابدال الياء ---

--- حذف ---

29. İbrahim sûresi otuz birinci ayetteki (قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا) , Zümer sûresi elli üçüncü ayetteki (قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا) altı çizili kelimelerin izafet yâ'larını vasıl halinde ıskât ederek (düşürerek) okur.⁵¹²

قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ⁵¹³

--- لِعِبَادِ الَّذِينَ ---

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ⁵¹⁴

--- عِبَادِ الَّذِينَ ---

⁵⁰⁸ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 18,25; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 149,167,175.

⁵⁰⁹ Bakara, 2/114.

⁵¹⁰ Â'râf, 7/166.

⁵¹¹ Bakara, 2/14.

⁵¹² ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 296-297; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 77,119.

⁵¹³ İbrâhîm, 14/31.

⁵¹⁴ Zümer, 39/53.

30. Neml sûresi otuz altıncı ayetteki (فَلَمَّا جَاءَ سُؤْلُهُمْ قَالَ أَتُؤْمِنُونَ بِمَالٍ) , İbrahim sûresi kırkıncı ayetteki (وَتَقَبَّلْ دُعَاءَ رَبِّنَا اغْفُرْ لِي) altı çizili kelimeleri vasıl halinde isbat ederek (Medd-i Tabîi yaparak) okur.⁵¹⁵

فَلَمَّا جَاءَ سُؤْلُهُمْ قَالَ أَتُؤْمِنُونَ بِمَالٍ
--- اَتْمُدُونِي ---

رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءَ رَبِّنَا اغْفُرْ لِي
--- دُعَائِي ---

⁵¹⁵ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 301; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 356,

2.7. İmam Kisâi'nin Kırâatteki Usûlü

1. Bir sûrenin evveline başlamada (Tevbe sûresi hâriç) istiâze ve besmeleyi okumada Kâlûn gibi dört vechi vardır.⁵¹⁶

a. Vasl-1 küll: İstiâze ve besmelenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf-1 küll: İstiâze ve besmelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

c. Vasl-1 evvel vakf-1 sâni: İstiâze'nin sonunda durmayıp besmelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

d. Vakf-1 evvel vasl-1 sâni: İstiâzenin sonunda durup besmelenin sonunda durmayarak sûreyi okumaya başlar.

2. Tevbe sûresinin evveline başlamada (besmele olmadığı için) Kâlun gibi iki vechi vardır.⁵¹⁷

a. Vasl bilâ besmele: İstiâzenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf bilâ besmele: İstiâzenin sonunda durup sûreyi okumaya başlar.

3. Bir sûrenin sonundan başka bir sûreye geçerken (Enfâl ile Tevbe sûreleri hariç) Kâlûn gibi üç vechi vardır.⁵¹⁸

a. Vasl-1 küll: Sûrenin ve besmelenin sonunda durmayıp diğer sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf-1 küll: Sûrenin ve besmelenin sonunda durarak diğer sûreyi okumaya başlar.

c. Vakf-1 evvel vasl-1 sâni: Sûrenin sonunda durup besmelenin sonunda durmayarak sûreyi okumaya başlar.

⁵¹⁶ ed-Dâni, *et-Teyisîr*, 215-216; İbnu'l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 204; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121,123-124.

⁵¹⁷ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121-122,124.

⁵¹⁸ ed-Dâni, *et-Teyisîr*, 16-17-18; Dimyati, *İthâf*, 160-161; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7.

4. Enfâl sûresinden Tevbe sûresinin evveline başlamada (besmele olmadığı için) Kâlûn gibi üç vechi vardır.⁵¹⁹

a. Vasl bilâ besmele: Sûrenin sonunda durmayıp besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

b. Sekt bilâ besmele: Sûrenin sonunda sekte yaparak besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

c. Vakf bilâ besmele: Sûrenin sonunda durarak besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

5. Medd-i Munfasıl ve Medd-i Muttasıl'ı üç elif miktârı uzatarak okur.⁵²⁰

5.1. Medd-i Munfasıl olan kelimeye örnek:

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ⁵²¹

--- ۳ ---

5.2. Medd-i Muttasıl olan kelimeye örnek:

أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ⁵²²

--- ۳ ---

6. (اذُ) Kelimesinden sonra (ت, د, ز, س, ص) harfleri gelirse ذ harfini bu harflere idğâm ederek okur.⁵²³

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفْرًا مِنَ الْجِنَّ يَشْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ⁵²⁴

ادغام ---

7. (قَدْ) Kelimesinden sonra (ج ذ ز س ش ص ض ظ) harfleri gelirse د harfini bu harflere idğâm ederek okur.⁵²⁵

⁵¹⁹ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 122-123-124,204.

⁵²⁰ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 238-239; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 126.

⁵²¹ Bakara, 2/4.

⁵²² Bakara, 2/19.

⁵²³ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 260; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 31; Hârûf, *el-Müeyssere*, 521.

⁵²⁴ Ahkâf, 46/29.

⁵²⁵ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 260-261; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 27,28; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 170.

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجْتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ⁵²⁶

--- ادغام ---

8. Bazı kelimelerdeki müenneslik tâ'sını (ث ج ز س ص ظ) harflerine idğâm ederek okur.⁵²⁷

وَأَنْعَامٍ حُرِّمَتْ ظُهُورُهُمْ وَأَنْعَامٍ لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءٌ عَلَيْهِ⁵²⁸

--- ادغام ---

9. هَلْ kelimesini (ت ث ن) harflerine بَلْ kelimesini (ز ض ط ظ س) harfine idğâm ederek okur.⁵²⁹

فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَىٰ مِنْ فُطُورٍ⁵³⁰

--- ادغام ---

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا⁵³¹

--- ادغام ---

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ⁵³²

--- ادغام ---

10. Peltek zâl harfîni şu kelimelerde (لَاتَّخَذَتْ , أَخَذْتُمْ , اِتَّخَذْتُمْ) tâ harfine idğâm ederek okur.⁵³³

وَأَذِ وَاغْدَنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ⁵³⁴

--- ادغام ---

11. Yâsîn ve Kalem sûrelerinin birinci ayetindeki hurufu mukattaaların tenvînini kendinden sonra gelen vâv harfine idğâm ederek okur.⁵³⁵

⁵²⁶ Sâd, 38/24.

⁵²⁷ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 261; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 261

⁵²⁸ En'âm, 6/138.

⁵²⁹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 261-262; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 264,546,548.

⁵³⁰ Mülk, 67/3.

⁵³¹ Yûsuf, 12/18.

⁵³² Enbiyâ, 21/18.

⁵³³ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 263; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 194.

⁵³⁴ Bakara, 2/51.

⁵³⁵ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 466; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 114,136; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 488,546

يُسِّرُ وَالْفُرَّانِ الْحَكِيمِ

--- ادغام ---

نِ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ

--- ادغام ---

12. Mahrec bakımından birbirine yakın olan ب harfini ف harfine; م harfini ب harfine; ت harfini ذ harfine; ذ harfini ت harfine; د harfini ث harfine; ث harfini د harfine; ن harfini م harfine, Ebu'l-Hâris rivayetinde ل harfini ذ harfine idğâm ederek okur.⁵³⁶

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَّاءُكُمْ جَزَاءً مَوْفُورًا⁵³⁷

--- ادغام ---

13. Zevat-ı yâ ve zevat-ı râ'lardaki elifleri imâle ile okur.⁵³⁸

تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِغْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا⁵³⁹

--- امالة ---

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا⁵⁴⁰

--- امالة ---

14. Kelimenin sonunda bulunan kesre harekeli râ'dan önce gelen elifleri (iki râ arasında olmak şartıyla) beyne ile okur.⁵⁴¹

⁵³⁶ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 262-263; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 376,90,293,307,241,194,155,450.

⁵³⁷ İsrâ, 17/63.

⁵³⁸ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 266-276; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 18,23,25,34; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 150,164,166,183.

⁵³⁹ Kehf, 18/28.

⁵⁴⁰ Bakara, 2/135.

⁵⁴¹ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 273; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 35; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 241; Hârûf, *el-Müyessere*, 259.

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رَجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ⁵⁴²
--- امالة ---

15. رَأَى kelimesini şu durumlarda imâle ile okur.⁵⁴³

15.1. رَأَى kelimesinden sonra lâm'ı ta'rifsiz isim gelmesi halinde En'âm sûresi yetmiş altı, Hûd sûresi yetmiş, Yûsuf sûresi yirmi dört, yirmi sekiz, Tâ Hâ sûresi on, Necm sûresi on bir, on sekizinci ayetlerde geçen رَأَى kelimesinin hem ra'sını hem de hemzesini imâle ile okur.

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا⁵⁴⁴
--- بامالتهما ---

15.2. رَأَى kelimesinden sonra zamir gelmesi halinde Enbiya sûresi otuz altı, Neml sûresi on, kırk, Kasas sûresi otuz bir, Fâtır sûresi sekiz, Sâffât sûresi elli beş, Necm sûresi on üç, Tekîir sûresi yirmi üç, Alak sûresi yedinci âyetlerde geçen رَأَى kelimesinin hem ra'sını hem de hemzesini imâle ile okur.

فَلَمَّا رَأَاهَا تَهَيَّأَتْ كَأَنَّهُمَا جَانٌّ وَوَلِيٌّ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ⁵⁴⁵
--- بامالتهما ---

16. On bir sûrede (Tâ Hâ, Necm, Meâric, Kiyâme, Nâziât, Abese, Âlâ, Şems, Lâyil, Duhâ, Alak) bulunan zevat'ı ya'larda vakıf yapıldığında, bu kelimeleri imâle ile okur.⁵⁴⁶ İlk defa Tâ Hâ sûresinde geçtiği için bu kelimeler كَتَشَقَّى diye zikredilir.

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ⁵⁴⁷
--- امالة ---   --- امالة ---   --- امالة ---

⁵⁴² Sâd, 38/62.

⁵⁴³ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 347-348; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 277-278-279.

⁵⁴⁴ En'âm, 6/76.

⁵⁴⁵ Neml, 27/10.

⁵⁴⁶ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 23,74; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 164,362

⁵⁴⁷ Necm, 53/1-3.

17. Şu tür kelimelerin cemî mîm'inive hâ'sını damme hareke ile okur.⁵⁴⁸

17.1. Cemî müzekker ğaib zamirlerinin makabli kesre harekeli olup mâbadinde vasıl hemzesi olur ise:

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّيَهُمْ عَن قِبَلَتِهِمْ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا⁵⁴⁹
--- عَن قِبَلَتِهِمْ الَّتِي ---

17.2. Cemî müzekker ğaib zamirlerinin makabli sakin yâ olup mabadinde vasıl hemzesi olur ise:

وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الدِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ⁵⁵⁰
--- عَلَيْهِمُ الدِّلَّةُ ---

17.3. Cemî müzekker ğaib zamirlerinin makablinde bulunan yâ cezim ve emir sebebiyle düşer ise:

إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ⁵⁵¹
--- وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ ---

18. İbrahim sûresi otuz birinci ayetteki (قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا), Zümer sûresi elli üç, Ankebut sûresi elli altıncı ayetlerdeki (يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ) altı çizili kelimelerin izafet yâ'larını vasıl halinde sakin kılarak okur.⁵⁵²

قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ⁵⁵³
-- لِعِبَادِ الَّذِينَ ---

يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإَيَّيَّ فَعْبُدُونِ⁵⁵⁴
- عِبَادِ الَّذِينَ ---

⁵⁴⁸ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 219-220; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 165; Hârûf, *el-Müeyssere*, 64, 118, 354.

⁵⁴⁹ Bakara, 2/142.

⁵⁵⁰ Bakara, 2/61.

⁵⁵¹ Mu'min, 40/9.

⁵⁵² ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 296-297; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 77,119.

⁵⁵³ İbrâhîm, 14/31.

⁵⁵⁴ Zümer, 39/53.

19. Hûd sûresi yüz beşinci ayette geçen (يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلِّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ) Kehf sûresi altmış dördüncü ayette geçen (قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبِغُ فَارْتَدَّ عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا) altı çizili kelimeleri vasıl halinde isbâd ederek (med yaparak) okur.⁵⁵⁵

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبِغُ فَارْتَدَّ عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا

--- نَبِغِي ---

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلِّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ

--- يَأْتِي ---

20. Tevbe sûresi yüz dokuzuncu ayette geçen (أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى شَقَا جُرْفٍ) (هَارٍ فَأَنْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ) altı çizili kelimeyi imâle ile okur.⁵⁵⁶

عَلَى شَقَا جُرْفٍ هَارٍ فَأَنْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ

--- امالة ---

21. (ب ت ث ج د ذ ز س ش ف ل م ن و ي) harflerinden sonra ha' i te' nis gelir ise vakıf esnasında bu harfleri imâle ile okur.⁵⁵⁷

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَأِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً⁵⁵⁸

--- امالة ---

تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ⁵⁵⁹

--- امالة ---

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً⁵⁶⁰

--- امالة ---

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ⁵⁶¹

--- امالة ---

⁵⁵⁵ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 301; Pâluvî, *Zübdetu 'l-İrfân*, 71; Molla efendi, *Umdetu 'l-Hullân*, 406.

⁵⁵⁶ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 371; Pâluvî, *Zübdetu 'l-İrfân*, 66.

⁵⁵⁷ ed-Dâni, *et-Teysîr*, 377; Pâluvî, *Zübdetu 'l-İrfân*, 16; Molla efendi, *Umdetu 'l-Hullân*, 145-146-147.

⁵⁵⁸ Bakara, 2/30.

⁵⁵⁹ Bakara, 2/196.

⁵⁶⁰ Tâ Hâ, 20/124.

⁵⁶¹ Bakara, 2/82.

21.1. (أَكْهَرُ) harflerinden sonra ha' i te' nis gelir ise bu harfleri vakıf esnasında şu şartlar dâhilinde imâle ile okur.⁵⁶²

21.1.1. (أَكْهَرُ) harfleri kesre' i muttasıladan sonra gelirse:

فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ⁵⁶³

--- امالة ---

21.1.2. (أَكْهَرُ) harfleri kesre' i munfasıldan sonra gelirse:

بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ⁵⁶⁴

--- امالة ---

21.1.3. (أَكْهَرُ) harfleri sakin yâ harfinden sonra gelirse:

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً⁵⁶⁵

--- امالة ---

21.2. (أَكْهَرُ) harflerinden sonra ha-i te' nis gelir ise bu harfleri şu durumlarda imâle ile okumaz.

21.2.1. (أَكْهَرُ) harflerinin mâ' kabli fetha harekeli olur ise:

أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرَةُ الْفَجْرَةُ⁵⁶⁶

21.2.2. (أَكْهَرُ) harflerinin mâ' kabli damme harekeli olur ise:

وَأَنْفَعُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ⁵⁶⁷

21.2.3. (أَكْهَرُ) harflerinin mâ' kabli sakin olup, bu sakin harf den önceki harfin harekesi fetha harekeli olur ise:

⁵⁶² ed-Dâni, *et-Teysîr*, 371-372; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 16; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 145-146-147.

⁵⁶³ Al' i İmrân, 3/22.

⁵⁶⁴ Kiyâme, 75/14.

⁵⁶⁵ Nisâ, 4/112.

⁵⁶⁶ Beled, 80/42.

⁵⁶⁷ Bakara, 2/195.

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ⁵⁶⁸

21.2.4. (أَكْهَرُ) harflerinin mâ'kabli sakin olup, bu sakin harf'den önceki harfin harekesi damme harekeli olur ise:

وَأْتِمُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ⁵⁶⁹

21.3. (ح خ ص ض ط ظ ع غ ق) harflerinden sonra ha'i te'nis gelir ise bu harfleri imâle ile okumaz.

رُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِصَّةِ⁵⁷⁰

22. (و, ف) harfinden sonra sonra gelen هُوَ zamirinin hâ'sını nerede gelirse gelsin iskân ile okur.⁵⁷¹ Kasas sûresi altmış birinci ayette geçen (ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ) (الْمُحْضَرِينَ) altı çizili kelimeyi iskân ile okur.

فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ⁵⁷²

--- فَهُوَ ---

ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ

ثُمَّ هُوَ ---

23. (أَرَأَيْتُمْ, أَرَأَيْتُمْ, أَرَأَيْتُمْ) kelimelerindeki ikinci hemzeyi ıskat ile okur.⁵⁷³

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا⁵⁷⁴

-- أَرَأَيْتُمْ ---

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْإِيمَانِ⁵⁷⁵

--- أَرَأَيْتَ ---

⁵⁶⁸ Bakara, 2/24.

⁵⁶⁹ Bakara, 2/196.

⁵⁷⁰ Al'i İmrân, 3/14.

⁵⁷¹ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 305; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 107; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 464.

⁵⁷² Bakara, 2/184.

⁵⁷³ ed-Dâni, *et-Teyssîr*, 346; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 276.

⁵⁷⁴ Yûnus, 10/59.

⁵⁷⁵ Mâûn, 107/1.

2.8. İmam Ebu Câfer'in Kırâatteki Usûlü

1. Bir sûrenin evveline başlamada (Tevbe sûresi hâriç) istiâze ve besmeleyi okumada Kâlûn gibi dört vechi vardır.⁵⁷⁶

a. Vasl-1 küll: İstiâze ve besmelenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf-1 küll: İstiâze ve besmelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

c. Vasl-1 evvel vakf-1 sâni: İstiâze'nin sonunda durmayıp besmelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

d. Vakf-1 evvel vasl-1 sâni: İstiâzenin sonunda durup besmelenin sonunda durmayarak sûreyi okumaya başlar.

2. Tevbe sûresinin evveline başlamada (besmele olmadığı için) Kâlun gibi iki vechi vardır.⁵⁷⁷

a. Vasl bilâ besmele: İstiâzenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf bilâ besmele: İstiâzenin sonunda durup sûreyi okumaya başlar.

3. Bir sûrenin sonundan başka bir sûreye geçerken (Enfâl ile Tevbe sûreleri hariç) Kâlûn gibi üç vechi vardır.⁵⁷⁸

a. Vasl-1 küll: Sûrenin ve besmelenin sonunda durmayıp diğer sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf-1 küll: Sûrenin ve besmelenin sonunda durarak diğer sûreyi okumaya başlar.

c. Vakf-1 evvel vasl-1 sâni: Sûrenin sonunda durup besmelenin sonunda durmayarak sûreyi okumaya başlar.

⁵⁷⁶ İbnu'l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 204; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121,123-124.

⁵⁷⁷ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121-122,124.

⁵⁷⁸ Dimiyati, *İthâf*, 160-161; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7.

4. Enfâl sûresinden Tevbe sûresinin evveline başlamada (besmele olmadığı için) Kâlûn gibi üç vechi vardır.⁵⁷⁹

a. Vasl bilâ besmele: Sûrenin sonunda durmayıp besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

b. Sekt bilâ besmele: Sûrenin sonunda sekte yaparak besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

c. Vakf bilâ besmele: Sûrenin sonunda durarak besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

5. Medd-i Munfasıl'ı bir elif Medd-i Muttasıl'ı iki elif miktârı uzatarak okur.⁵⁸⁰

5.1. Medd-i Munfasıl olan kelimeye örnek:

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ⁵⁸¹

--- ١ ---

5.2. Medd-i Muttasıl olan kelimeye örnek:

أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ⁵⁸²

--- ٢ ---

6. Cemî mîm'inden sonra harekeli bir harf gelirse, bu harf ister hemze olsun isterse başka bir harf olsun cemî mîm'ini vâv'a katarak, yani Medd-i Tabiî yaparak okur.⁵⁸³

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً⁵⁸⁴

--- يَأْمُرُكُمْ ---

⁵⁷⁹ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 122-123-124,204.

⁵⁸⁰ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 126.

⁵⁸¹ Bakara, 2/4.

⁵⁸² Bakara, 2/19.

⁵⁸³ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 122-123-124,204.

⁵⁸⁴ Bakara, 2/67.

7. (يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ، نُؤَلِّهِ مَا تَوَلَّى، وَنُصَلِّهِ جَهَنَّمَ، نُؤْتِيهِ مِنْهَا) Kelimelerinin sonunda bulunan hâ'ları sakın kılarak okur.⁵⁸⁵

وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا⁵⁸⁶

--- نُؤْتِيهِ ---

8. Bir kelimedede yan yana gelen hemzelerin her ikisinin de harekesi fetha ise: iki hemzenin arasına med katarak ikinci hemzeyi teshîl İle (hemze ile elif arası bir ses) okur.⁵⁸⁷

أَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ⁵⁸⁸

--- ءَأَنذَرْتَهُمْ - + - تسهيل ---

8.1. Birinci hemzenin harekesi fetha ikinci hemzenin harekesi kesra ise: iki hemzenin arasına med katarak ikinci hemzeyi teshîl İle (hemze ile yâ arası bir ses) okur.⁵⁸⁹

إِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ إِلَهَةً أُخْرَى⁵⁹⁰

إِنَّكُمْ - + - تسهيل ---

8.1.1. Yâsin sûresi on dokuzuncu ayette geçen (أَيْنَ دُكِّرْتُمْ) kelimesinin ikinci hemzesini araya med katarak teshîl ile (hemze ile elif arası bir ses) okurken, ilaveten ikinci hemzeyi fetha hareke ile okur.⁵⁹¹ Yusuf sûresi doksanıncı ayette geçen (قَالُوا ءَأَتَتْكَ إِسْتِفْ) kelimesinin birinci hemzesini ıskat ile (düşürerek) okur.⁵⁹²

أَيْنَ دُكِّرْتُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ⁵⁹³

أَيْنَ - + - تسهيل ---

⁵⁸⁵ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 42-43; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 238,240; Hâruf, *Tenzîl*, 68.

⁵⁸⁶ Âl-i İmrân, 3/145.

⁵⁸⁷ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 16; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 145; Hâruf, *Tenzîl*, 3.

⁵⁸⁸ Bakara, 2/6.

⁵⁸⁹ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 16; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 145.

⁵⁹⁰ En'âm, 6/19.

⁵⁹¹ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 115; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 488; Hâruf, *Tenzîl*, 441.

⁵⁹² Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 75; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 365; Hâruf, *Tenzîl*, 246.

⁵⁹³ Yâsîn, 36/19.

قَالُوا إِنَّكَ لَأَنْتَ يُوسُفُ⁵⁹⁴
--- إِنَّكَ ---

8.2. Birinci hemzenin harekesi fetha ikinci hemzenin harekesi damme ise: iki hemzenin arasına med katarak ikinci hemzeyi teshîl ile okur.⁵⁹⁵

قُلْ أَوْ نَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذَلِكَ⁵⁹⁶
-- أَوْ نَبِّئُكُمْ - + - تسهيل ---

9. İki kelimedede yan yana gelen iki hemzeden birincisi, birinci kelimenin sonunda, ikinci hemze, ikinci kelimenin başında olup harekeleri aynı olursa; ikinci hemzeyi teshîl ile okur.⁵⁹⁷

9.1. Her iki hemzenin harekesi fetha olursa: İkinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile elif arası bir ses) okur

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا⁵⁹⁸
--- تسهيل ---

9.2. Her iki hemzenin harekesi kesra olursa: İkinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile yâ arası bir ses) okur.

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ أَبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ⁵⁹⁹
--- تسهيل ---

10. İki kelimedede yan yana gelen iki hemzeden birincisi, birinci kelimenin sonunda, ikinci hemze, ikinci kelimenin başında olup harekeleri farklı olursa:

10.1. Birinci hemzenin harekesi fetha, ikinci hemzenin harekesi kesre ise; ikinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile yâ arası bir ses) okur.⁶⁰⁰

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتَ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي⁶⁰¹
--- تسهيل ---

⁵⁹⁴ Yûsuf, 12/90.

⁵⁹⁵ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 16; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 145.

⁵⁹⁶ Al'i İmrân, 3/15.

⁵⁹⁷ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 45-46; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 251-252; Hâruf, *Tenzil*, 77,81.

⁵⁹⁸ Nisâ, 4/5.

⁵⁹⁹ Nisâ, 4/22.

⁶⁰⁰ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 176; Hâruf, *Tenzil*, 20.

⁶⁰¹ Bakara, 2/133.

10.2. Birinci hemzenin harekesi fetha, ikinci hemzenin harekesi damme ise; ikinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile vâv arası bir ses) okur.⁶⁰²

كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةٌ رَسُولُهَا كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَا لَهُمْ آحَادِيثَ⁶⁰³

--- تسهيل ---

10.3. Birinci hemzenin harekesi kesre, ikinci hemzenin harekesi fetha ise; ikinci hemzeyi yâ harfine ibdâl ederek okur.⁶⁰⁴

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْتَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ⁶⁰⁵

--- النِّسَاءِ يَوْ ---

10.4. Birinci hemzenin harekesi damme, ikinci hemzenin harekesi fetha ise; ikinci hemzeyi vâv harfine ibdâl ederek okur.⁶⁰⁶

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ أَهْلِهَا أَنْ لَوْ نَشَاءُ أَسْبَبْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ⁶⁰⁷

-- لَوْ نَشَاءُ وَصَبَبْنَاهُمْ ---

10.5. Birinci hemzenin harekesi damme, ikinci hemzenin harekesi kesre ise; ikinci hemzeyi hem teshîl ile (hemze ile yâ arası bir ses) hem de vâv harfine ibdâl ederek okur.⁶⁰⁸

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيْ كِتَابٍ كَرِيمٍ⁶⁰⁹

--- تسهيل ---

--- وئني ---

⁶⁰² Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 97; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 436.

⁶⁰³ Mü'minûn, 23/44.

⁶⁰⁴ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 184.

⁶⁰⁵ Bakara, 2/235.

⁶⁰⁶ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 60; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 295.

⁶⁰⁷ A'râf, 7/100.

⁶⁰⁸ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 30; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 176; Hârûf, *el-Müyessere*, 22, 379.

⁶⁰⁹ Naml, 27/29.

11. Kelimenin fau'l, aynu'l ve lamu'l fiilinde bulunan sakin hemzeyi kendinden önceki harfin harekesi doğrultusunda med harfine ibdâl ederek okur.⁶¹⁰

11.1. Sakin hemze kelimenin fau'l fiilinde gelirse:

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ⁶¹¹
--- يُؤْمِنُونَ ---

11.2. Sakin hemze kelimenin aynu'l fiilinde gelirse:

وَكَأَسَىٰ دِهَاقًا⁶¹²
--- وكأسًا ---

11.3. Sakin hemze kelimenin lamu'l fiilinde gelirse:

وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادْرَأْتُمْ فِيهَا⁶¹³
--- فَادْرَأْتُمْ ---

11.4. Her ne kadar kural gereği bazı kelimelerde ibdâl etmesi gerekse de, rivayet gereği şu kelimeleri (انبئهم, نبئهم, ورعيا, رعيای) ibdâl ile okumaz. Ebu Câfer (ورعيا, رعيای) bu iki kelimedede hemzeyi yâ harfine idğâm ile okur.⁶¹⁴

قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا⁶¹⁵
--- رِيَاكَ ---

12. (لَاتَّخَذَتْ , آخَذْتُمْ , لَاتَّخَذْتُمْ , لَبِئْتُمْ , وَلَبِئْتِ , عُدْتُ) gibi kelimelerdeki peltek harfleri, kendinden sonra gelen harflere idğâm ederek okur.⁶¹⁶

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَظُنُّونَ إِن لَّبِئْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا⁶¹⁷
--- ادغام ---

⁶¹⁰ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 11; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 131.

⁶¹¹ Bakara, 2/4.

⁶¹² Nebe, 78/34.

⁶¹³ Bakara, 2/72.

⁶¹⁴ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 131-132; Hâruf, *Tenzil*, 236.

⁶¹⁵ Yûsuf, 12/6.

⁶¹⁶ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 186,193,423; Hâruf, *Tenzil*, 8.

⁶¹⁷ İsrâ, 17/52.

13. Hurûf'u mukattaaları birbirinden ayırarak sekte ile okur.⁶¹⁸

الْمَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ⁶¹⁹

س-س-س---

14. Sakin nun ve tenvînden sonra (غ, خ) harfleri gelirse, sakin nun ve tenvîni ihfa ile okur.⁶²⁰

الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ⁶²¹

--- اخفاء ---

14.1. Şu üç kelimedede (اِنْ يَكُنْ غَنِيًّا, وَالْمُنْحَنِقَةُ, فَسَيُغْضُونَ) ihfa yoktur. Bu kelimeleri izhâr ile okur.⁶²²

15. (و, ف, ل) harflerinden sonra gelen هُوَ zamirinin hê'sini nerede gelirse gelsin iskân ile okur.⁶²³ Mîm harfinden sonra هُوَ zamiri gelecek olursa sadece Kasas sûresi altmış birinci ayette geçen (ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ) altı çizili kelimeyi iskân ile okur.

فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ⁶²⁴

--- فَهُوَ ---

ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ

ثُمَّ هُوَ ---

16. (اَرَأَيْتُمْ, اَرَأَيْتُمْ, اَرَأَيْتُمْ) kelimelerindeki ikinci hemzeyi teshîl ile (hemze ile elif arası bir ses) okur.⁶²⁵

قَالَ اَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ⁶²⁶

---- تسهيل ---

⁶¹⁸ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 39; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 231; Hâruf, *Tenzîl*, 2.

⁶¹⁹ Al'i İmrân, 3/1-2.

⁶²⁰ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 165; Hârûf, *el-Müeyssere*, 64, 118, 354.

⁶²¹ Kurâş, 106/4.

⁶²² Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 24; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 165,263,401; Hâruf, *Tenzîl*, 107.

⁶²³ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 107; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 464; Hâruf, *Tenzîl*, 5.

⁶²⁴ Bakara, 2/184.

⁶²⁵ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 276; Hâruf, *Tenzîl*, 370.

⁶²⁶ Şu'arâ, 26/75.

17. Yâsîn ve Kalem sûrelerindeki tenvîni, harufu mukattaaları sekte ile okuduğu için kendinden sonra gelen vâv harfine idğâm etmeyerek izhâr ile okur.⁶²⁷

يَسْ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ

--- س - س ---

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ

--- س - س ---

18. Kesre harekeden sonra gelip mabâ'dinde sakin vâv bulunan damme harekeli hemzeleri hazf edip harekesini kendinden önceki harfe naklederek okur.⁶²⁸ (الْمُنشُونَ) kelimesinde Süleyman b. Cemmaz rivayetinde hazf yoktur. İsa b. Verdan rivayetinde hem hazf hem de tahkîk vardır. Hazf mukaddemdir.⁶²⁹

وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزُونَ⁶³⁰

--- مُسْتَهْزُونَ ---

18.1. Fetha harekeden sonra gelip mabâ'dinde sakin vâv bulunan damme harekeli hemzeleri hazf edip vâv'ı sakin kılarak okur.⁶³¹

وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطُونُ مَوْطِنًا⁶³²

--- يَطُونُ ---

18.2. Kesre harekeli hemzeden sonra sakin yâ harfi gelir ise kesre harekeli hemzeyi hazfederek okur. (خَاسِيَيْنَ) kelimesinde hazf yoktur.⁶³³

مُنَكِّبِينَ عَلَىٰ فُرُشٍ بَطَّائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ⁶³⁴

--- مُنَكِّبِينَ ---

⁶²⁷ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 114,136; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 488,546; Hâruf, *Tenzil*, 440,564.

⁶²⁸ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 149; Hârûf, *el-Müyessere*, 3.

⁶²⁹ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 536; Hâruf, *Tenzil*, 3.

⁶³⁰ Bakara, 2/14.

⁶³¹ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 149; Hâruf, *Tenzil*, 206.

⁶³² Tevbe, 9/120.

⁶³³ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 114; Hârûf, *el-Müyessere*, 534.

⁶³⁴ Rahmân, 55/54.

18.3. Kesre harekeden sonra fetha harekeli hemze gelirse, bu hemzeyi fetha harekeli yâ harfine ibdâl ederek okur. Tevbe sûresi yüz yirminci ayette geçen (مَوْطِنًا) kelimesinde hem tahkîk hem de hazf vardır. Tahkîk mukaddemdir.⁶³⁵

وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطُؤْنَ مَوْطِنًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ⁶³⁶

--- تحقيق ---

--- مَوْطِنًا ---

19. Yusuf sûresi on birinci ayette geçen (لِاتَّامِنًا) kelimesinde diğer kırâat imamları gibi İşmâm ve ravm yapmaz. Bu kelimeyi yazıldığı gibi okur. Ancak hemzeyi ibdâl ederek okur.⁶³⁷

20. İzâfet ya'sından sonra fetha, kesre, damme harekeli bir hemze ya da Lâm-ı Tâ'rîf gelirse izâfet yâ'sını fetha hareke ile okur.⁶³⁸

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ⁶³⁹

إِنِّي أُرِيدُ ---

قَالَ لَا يَنْالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ

--- عَهْدِي ---

21. Hûd sûresi yüz beşinci ayette geçen (يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلِّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ) Kehf sûresi altmış dördüncü ayette geçen (قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبِغُ فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا) altı çizili kelimeleri vasıl halinde isbâd ederek (med yaparak) okur.⁶⁴⁰

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبِغُ فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا

--- نَبِغِي ---

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلِّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ

--- يَأْتِي ---

⁶³⁵ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 67; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 323; Hâruf, *Tenzîl*, 206.

⁶³⁶ Tevbe, 9/120.

⁶³⁷ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 72; Hâruf, *Tenzîl*, 236.

⁶³⁸ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 26,71; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 347-348; Hâruf, *Tenzîl*, 112.

⁶³⁹ Mâide, 5/29.

⁶⁴⁰ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 71; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 406.

22. (وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ) altı çizili kelimeyi nerede gelirse gelsin, bu kelimenin sonundaki müenneslik tâ'sını ötre hareke ile okur.⁶⁴¹

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ⁶⁴²
--- لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا ---

23. İsrâ sûresi on üçüncü ayette geçen (وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنْشُورًا) altı çizili kelimenin nûn'unu yâ'ya döşüştürüp râ harfini fetha hareke ile okur.⁶⁴³

وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنْشُورًا
وَيُخْرِجُ ---

24. Nûr sûresi yirmi ikinci ayette geçen (وَلَا يَأْتَلِ أُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ) altı çizili kelimeyi hemzeden önce fetha harekeli bir tâ getirir, sakın olan hemzeyi fetha harekeye dönüştürür, lâm harfini şeddeleyip fethalayarak okur.⁶⁴⁴

وَلَا يَأْتَلِ أُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ
-- وَلَا يَأْتَلُ ---

25. Mu'minûn sûresi yirmi birinci ayette geçen (نُسْفِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهَا), Nahl sûresi altmış yedinci ayette geçen (نُسْفِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ) altı çizili kelimelerin nûn harfini tâ harfine dönüştürüp fetha hareke ile okur.⁶⁴⁵

نُسْفِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهَا
نَسْفِيكُمْ ---

26. Tâ Hâ sûresi otuz dokuzuncu ayette geçen (وَلِلصَّنْعِ عَلَى عَيْنِي) altı çizili kelimedeki lâm ve ayn harflerini sakın kılarak okur.⁶⁴⁶

⁶⁴¹ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 72; Hâruf, *Tenzîl*, 320.

⁶⁴² Tâ Hâ, 20/116.

⁶⁴³ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 396; Hâruf, *Tenzîl*, 283.

⁶⁴⁴ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 98-99; Hâruf, *Tenzîl*, 352.

⁶⁴⁵ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 436; Hâruf, *Tenzîl*, 343.

⁶⁴⁶ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 90; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 421; Hâruf, *Tenzîl*, 314.

وَلِصَنَعِ عَلَىٰ عَيْنِي
وَأُصْنَعُ ---

27. Sâffêr sûresi yüz elli üçüncü ayette geçen (أَصْطَفَىٰ النَّبَاتِ عَلَىٰ الْبَيْنِ) altı çizili kelimedeki hemzeyi kesre hareke ile okur.⁶⁴⁷ (Kelimenin aslındaki istifham hemzesini düşürüp vasıl hemzesiyle ibtida eder. Çünkü kelimenin aslı (أَصْطَفَىٰ)'dir.

أَصْطَفَىٰ النَّبَاتِ عَلَىٰ الْبَيْنِ
أُصْطَفَىٰ ---

⁶⁴⁷ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 117; Hâruf, *Tenzil*, 451.

2.9. İmam Yâ'kûb'un Kırâatteki Usûlü

1. Bir sûrenin evveline başlamada (Tevbe sûresi hâriç) istiaze ve besmeleyi okumada Kâlûn gibi dört vechi vardır.⁶⁴⁸

a. Vasl-1 küll: İstiaze ve besmelenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf-1 küll: İstiaze ve besmelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

c. Vasl-1 evvel vakf-1 sâni: İstiaze'nin sonunda durmayıp besmelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

d. Vakf-1 evvel vasl-1 sâni: İstiazenin sonunda durup besmelenin sonunda durmayarak sûreyi okumaya başlar.

2. Tevbe sûresinin evveline başlamada (besmele olmadığı için) Kâlun gibi iki vechi vardır.⁶⁴⁹

a. Vasl bilâ besmele: İstiazenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf bilâ besmele: İstiazenin sonunda durup sûreyi okumaya başlar.

3. Bir sûrenin sonundan başka bir sûreye geçerken (Enfâl ile Tevbe sûreleri hariç) Ebu Amr gibi iki vechi vardır.⁶⁵⁰

a. Vasl bilâ besmele: Sûrenin sonunda durmayıp besmele okumadan diğer sûrenin evveline başlar.

b. Sekt bilâ besmele: Sûrenin sonunda sekte yaparak besmele okumadan diğer sûrenin evveline başlar.

4. Enfâl sûresinden Tevbe sûresinin evveline başlamada (besmele olmadığı için) Kâlûn gibi üç vechi vardır.⁶⁵¹

⁶⁴⁸ İbnu'l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 204; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121,123-124.

⁶⁴⁹ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121-122,124.

⁶⁵⁰ Dimyati, *İthâf*, 160-161; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7.

⁶⁵¹ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 122-123-124,204.

a. Vasl bilâ besmele: Sûrenin sonunda durmayıp besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

b. Sekt bilâ besmele: Sûrenin sonunda sekte yaparak besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

c. Vakf bilâ besmele: Sûrenin sonunda durarak besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

5. Medd-i Munfasıl'ı bir elif, Medd-i Muttasıl'ı ise iki elif miktârı uzatarak okur.⁶⁵²

5.1. Medd-i Munfasıl olan kelimeye örnek:

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ⁶⁵³

--- ۱ ---

5.2. Medd-i Muttasıl olan kelimeye örnek:

أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ⁶⁵⁴

--- ۲ ---

6. Ruveys rivayetinde bir kelimedede yan yana gelen iki hemzeden ikincisini teshîl ile okur.⁶⁵⁵

6.1. Hemzelerin her ikisinin de harekesi fetha ise: İki hemzeden ikincisini teshîl ile (hemze ile elif arası bir ses) okur.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ⁶⁵⁶

--- تسهيل ---

⁶⁵² Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 126.

⁶⁵³ Bakara, 2/4.

⁶⁵⁴ Bakara, 2/19.

⁶⁵⁵ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 16, 53, 64, 121; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 276, 232, 315, 506; Hâruf, *Tenzil*, 3.

⁶⁵⁶ Bakara, 2/6.

6.2. Birinci hemzenin harekesi fetha ikinci hemzenin harekesi kesra ise: İki hemzeden ikincisini teshîl İle (hemze ile yâ arası bir ses) okur.

اِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ اَنَّ مَعَ اللّٰهِ اِلَهًا اٰخَرًا⁶⁵⁷

--- تسهيل ---

6.3. Birinci hemzenin harekesi fetha ikinci hemzenin harekesi damme ise: İki hemzeden ikincisini teshîl İle (hemze ile vâv arası bir ses) okur.

قُلْ اَوْ نَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذٰلِكُمْ⁶⁵⁸

--- تسهيل ---

7. Ruveys rivayetinde iki kelimedede yan yana gelen iki hemzeden birincisi, birinci kelimenin sonunda, ikinci hemze, ikinci kelimenin başında olup harekeleri aynı olursa; İkinci hemzeyi teshîl ile okur.⁶⁵⁹

7.1. Her iki hemzenin harekesi fetha olursa; ikincisi hemzeyi teshîl İle (hemze ile elif arası bir ses) okur.

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ اَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللّٰهُ لَكُمْ قِيَامًا وَاَرْزُقُوهُمْ فِيْهَا⁶⁶⁰

--- تسهيل ---

7.2. Her iki hemzenin harekesi kesra olursa; ikincisi hemzeyi teshîl İle (hemze ile yâ arası bir ses) okur.

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ اٰبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ اِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ⁶⁶¹

--- تسهيل ---

8. Ruveys rivayetinde iki kelimedede yan yana gelen iki hemzeden birincisi, birinci kelimenin sonunda; ikinci hemze, ikinci kelimenin başında olup harekeleri farklı olursa:

⁶⁵⁷ En'âm, 6/19.

⁶⁵⁸ Al'i İmrân, 3/15.

⁶⁵⁹ Pâluvî, Zübdetu 'l-İrfân, 45-46; Molla efendi, Umdetu 'l-Hullân, 251-252; Hâruf, Tenzil, 77,81.

⁶⁶⁰ Nisâ, 4/5.

⁶⁶¹ Nisâ, 4/22.

8.1. Birinci hemzenin harekesi fetha, ikinci hemzenin harekesi kesre ise; ikincisi hemzeyi teshîl İle (hemze ile yâ arası bir ses) okur.⁶⁶²

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي⁶⁶³
--- تسهيل ---

8.2. Birinci hemzenin harekesi fetha, ikinci hemzenin harekesi damme ise; ikincisi hemzeyi teshîl İle (hemze ile vâv arası bir ses) okur.⁶⁶⁴

كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةٌ رَسُولُهَا كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَا لَهُمْ آحَادِيثَ⁶⁶⁵
--- تسهيل ---

8.3. Birinci hemzenin harekesi kesre, ikinci hemzenin harekesi fetha ise; ikincisi hemzeyi yâ harfine ibdâl ederek okur.⁶⁶⁶

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْتَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ⁶⁶⁷
--- النِّسَاءِ يَوْ ---

8.4. Birinci hemzenin harekesi damme, ikinci hemzenin harekesi fetha ise; ikincisi hemzeyi vâv harfine ibdâl ederek okur.⁶⁶⁸

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ أَهْلِهَا أَنْ لَوْ نَشَاءُ أَصْبَبْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ⁶⁶⁹
--- لَوْ نَشَاءُ وَصَبَبْنَاهُمْ ---

8.5. Birinci hemzenin harekesi damme, ikinci hemzenin harekesi kesre ise; ikincisi hemzeyi hem teshîl ile (hemze ile yâ arası bir ses) hem de vâv harfine ibdâl ederek okur.⁶⁷⁰

⁶⁶² Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 176; Hâruf, *Tenzîl*, 21.

⁶⁶³ Bakara, 2/133.

⁶⁶⁴ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 97; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 436; Hâruf, *Tenzîl*, 38.

⁶⁶⁵ Mü'minûn, 23/44.

⁶⁶⁶ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 184; Hâruf, *Tenzîl*, 38.

⁶⁶⁷ Bakara, 2/235.

⁶⁶⁸ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 60; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 295.

⁶⁶⁹ Â'râf, 7/100.

⁶⁷⁰ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 30; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 176; Hârûf, *el-Müeyssere*, 22, 379.

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيْ كِتَابٍ كَرِيمٍ⁶⁷¹

--- تسهيل ---

--- الْمَلَأُوْا وِئِي ---

9. (عَلَيْهِمْ, إِلَيْهِمْ, لَدَيْهِمْ) Kelimelerinin hâ'sını vasıl ve vakıf fark etmeksizin damme hareke ile okur.⁶⁷²

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ⁶⁷³

--- عَلَيْهِمْ ---

وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ⁶⁷⁴

--- لَدَيْهِمْ ---

10. Şu tür kelimelerin cemî mîm'ini kesre veya damme hareke ile okur.⁶⁷⁵

10.1. Cemî müzekker ğaib zamirlerinin makabli kesre harekeli olup mâbadinde vasıl hemzesi var ise; hâ ve mîm harflerini kesre hareke ile okur.

قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأَنْشَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ⁶⁷⁶

--- فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ ---

10.2. Cemî müzekker ğaib zamirlerinin makabli sakin ya olup mabadinde vasıl hemzesi var ise; hâ ve mîm harflerini ötre hareke ile okur.

وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَاءُوا بِغَضَبِ مِنَ اللَّهِ⁶⁷⁷

--- عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ ---

10.3. Cemî müzekker ğaib zamirlerinin makablinde bulunan ya cezim ve emir sebebiyle düşer ise; Ruveys rivayetinde he ve mîm harflerini damme hareke ile okurken; Ravh rivayetinde he ve mîm harflerini kesre hareke ile okur.

⁶⁷¹ Neml, 27/29.

⁶⁷² Pâluvî, Zübdetu'l-İrfân, 31; Hârûf, el-Müeyssere, 521

⁶⁷³ Fâtiha, 1/7.

⁶⁷⁴ Al'i İmrân, 3/44.

⁶⁷⁵ Molla efendi, Umdetu'l-Hullân, 165; Hârûf, el-Müeyssere, 64, 118, 354.

⁶⁷⁶ Bakara, 2/93.

⁶⁷⁷ Bakara, 2/61.

ذَرُّهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهَهُمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ⁶⁷⁸

--- وَيُلْهَهُمُ الْأَمَلُ ---

--- وَيُلْهَهُمُ الْأَمَلُ ---

11. Zamir hâ'sını şu durumlarda damme hareke ile okur.⁶⁷⁹

11.1. Sakin yâ'dan sonra gelen bütün cemî müzekker zamirlerinin hâ'sını damme hareke ile okur.

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ⁶⁸⁰

--- فَيُوَفِّيهِمْ ---

11.2. Sakin yâ'dan sonra gelen bütün cemî müennes zamirlerinin hâ'sını damme hareke ile okur.

وَالَّتِي يَأْتِيَنَّ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ⁶⁸¹

--- عَلَيْهِنَّ ---

11.3. Sakin yâ'dan sonra gelen bütün tesniye zamirlerinin hâ'sını damme hareke ile okur.

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا مِنْ دَابَّةٍ⁶⁸²

--- فُهِمَا ---

11.4. Sakin yâ'dan sonra gelip de yâ'nın hazf olduğu kelimelerin hâ'sını damme hareke ile okur.

أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَى عَلَيْهِمْ⁶⁸³

--- يَكْفِهِمْ ---

⁶⁷⁸ Hicr, 15/3.

⁶⁷⁹ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 125-126.

⁶⁸⁰ Al'i İmrân, 3/57.

⁶⁸¹ Nisâ, 4/15.

⁶⁸² Şûrâ, 42/29.

⁶⁸³ Ankebût, 29/51.

12. Mümâsil olan bazı harfleri; ب harfini ب harfine; ل harfini ل harfine gibi, birbirine idğâm ederek okur.⁶⁸⁴

وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ⁶⁸⁵

--- ادغام ---

ارْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَالَ لَهُمْ بِهَا⁶⁸⁶

--- ادغام ---

13. Yâsîn ve Kalem sûrelerinin birinci ayetindeki huruf'u mukattaaların tenvînini kendinden sonra gelen vâv harfine idğâm ederek okur.⁶⁸⁷

يٰسٓ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ

- ادغام -

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ

- ادغام -

14. Ruveys rivayetinde (قِيلَ, غِيضَ, جِيءَ, سِيَقَ, حِيلَ, سِيءَ) kelimelerinin ilk harfini İşmâm ile okur.⁶⁸⁸ (Harekenin harekeye işmamı)

وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ وَأَنَّىٰ لَهُ الذِّكْرَىٰ⁶⁸⁹

- اشمام -

وَسِيَقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَىٰ الْجَنَّةِ زُمَرًا⁶⁹⁰

- اشمام -

15. (بِيَدِهِ, نُورَتِهِ مِنْهَا, وَنُصِّلِهِ جَهَنَّمَ, فَأَلْقَاهُ إِلَيْهِمْ, وَيَتَّقِهِ) gibi kelimeleri kesre hareke ile okurken aynı zamanda ihtilas ile de okur.⁶⁹¹ Zamirlerde olan ihtilas: Meddi terk ederek bu kelimeleri okumaktır.

⁶⁸⁴ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 20-21.

⁶⁸⁵ Nisâ, 4/36.

⁶⁸⁶ Neml, 27/37.

⁶⁸⁷ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 114,136; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 488,546.

⁶⁸⁸ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 49,54,108,113,136; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 148-149,359,527.

⁶⁸⁹ Fecr, 89/23.

⁶⁹⁰ Zümer, 39/73.

⁶⁹¹ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 23-24; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 164,185.

16. Bazı kelimelerin sonunda bulunan zamirlerde vakıf yapıldığında, bu zamirlerin sonuna bir hâ ilave ederek bu kelimeleri okur.⁶⁹²

16.1. (هُوَ, هِيَ, فِيمَ) gibi zamirlerde vakıf yapıldığında; bu zamirlerin sonuna bir hâ ilave ederek bu kelimeleri okur.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ⁶⁹³

--- هُوَ ---

إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ⁶⁹⁴

--- هِيَ ---

16.2. Şeddeli olan cemî müennes ğaib zamirlerinde vakıf yapıldığında; bu zamirlerin sonuna bir hâ ilave ederek bu kelimeleri okur.

وَالَّتِي تَخَافُونَ نُشُورَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ⁶⁹⁵

--- وَاضْرِبُوهُنَّ ---

16.3. Son harfî şeddeli ya olan mütekellim zamirlerinde vakıf yapıldığında; bu zamirlerin sonuna bir hâ ilave ederek bu kelimeleri okur.

مَا أَنَا بِمُصْرِحِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِحِي⁶⁹⁶

--- بِمُصْرِحِي ---

17. Vakıf ve vasıl halinde zâid ya'ların bir kısmını isbat ederek (meddederek) okur.⁶⁹⁷

فَاذْكُرُونِي أَذْكَرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ⁶⁹⁸

--- تَكْفُرُونِي ---

فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ قَالَ أَتُمِدُّونَ بِمَالِي⁶⁹⁹

--- أَتُمِدُّونِي ---

⁶⁹² Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 167.

⁶⁹³ Bakara, 2/255.

⁶⁹⁴ Bakara, 2/271.

⁶⁹⁵ Nisâ, 4/34.

⁶⁹⁶ İbrâhîm, 14/22.

⁶⁹⁷ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 148.

⁶⁹⁸ Bakara, 2/152.

⁶⁹⁹ Naml, 27/36.

18. Bazı izafet yâ'larını fetha hareke ile okur.⁷⁰⁰

فَاذْكُرُونِي أَذْكَرُكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونَ⁷⁰¹
فَاذْكُرُونِي ---

19. Bakara sûresi yüz altmış beşinci ayette geçen (إِنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ)⁷⁰² altı çizili kelimelerin hemzesini kesre hareke ile okur.

إِنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ
إِنَّ --- --- وَإِنَّ ---

20. Yusuf sûresi yetmiş altıncı ayette geçen (نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مِّنْ نَّشَاءٍ)⁷⁰³ altı çizili kelimelerin nûn'unu yâ harfine ibdâl ederek okur.

نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مِّنْ نَّشَاءٍ
يَرْفَعُ --- --- يَنْشَاءُ ---

21. En'âm sûresi yüz sekizinci ayette geçen (فَيَسْتَبُؤُا اللَّهَ عَدُوًّا بِغَيْرِ عِلْمٍ)⁷⁰⁴ altı çizili kelimeyi, ayn ve dâl harfini ötreleyip vâv harfini de şeddeleyerek okur.

فَيَسْتَبُؤُا اللَّهَ عَدُوًّا بِغَيْرِ عِلْمٍ
--- عُدُوًّا ---

22. Tâ Hâ sûresi yüz on dördüncü ayette geçen (وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَىٰ)⁷⁰⁵ (الَّذِيكَ وَحْيُهُ) altı çizili kelimeyi şu şekilde okur.

وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَىٰ الَّذِيكَ وَحْيُهُ
--- نَقْضِي --- وَحْيُهُ ---

⁷⁰⁰ Pâluvî, Zübdetu'l-İrfân, 26,71; Molla efendi, Umdetu'l-Hullân, 347-348.

⁷⁰¹ Bakara, 2/152

⁷⁰² Pâluvî, Zübdetu'l-İrfân, 31; Hârûf, el-Müeyssere, 521

⁷⁰³ Pâluvî, Zübdetu'l-İrfân, 75.

⁷⁰⁴ Pâluvî, Zübdetu'l-İrfân, 56.

⁷⁰⁵ Pâluvî, Zübdetu'l-İrfân, 93.

2.10. İmam Halef'ul-Âşir'in Kırâatteki Usûlü

1. Bir sûrenin evveline başlamada (Tevbe sûresi hâriç) istiâze ve besmeleyi okumada Kâlûn gibi dört vechi vardır.⁷⁰⁶

a. Vasl-1 küll: İstiâze ve besmelenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf-1 küll: İstiâze ve besmelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

c. Vasl-1 evvel vakf-1 sâni: İstiâze'nin sonunda durmayıp besmelenin sonunda durarak sûreyi okumaya başlar.

d. Vakf-1 evvel vasl-1 sâni: İstiâzenin sonunda durup besmelenin sonunda durmayarak sûreyi okumaya başlar.

2. Tevbe sûresinin evveline başlamada (besmele olmadığı için) Kâlun gibi iki vechi vardır.⁷⁰⁷

a. Vasl bilâ besmele: İstiâzenin sonunda durmayıp sûreyi okumaya başlar.

b. Vakf bilâ besmele: İstiâzenin sonunda durup sûreyi okumaya başlar.

3. Bir sûrenin sonundan başka bir sûreye geçerken (Enfâl ile Tevbe sûreleri hariç) bir vechi vardır.⁷⁰⁸

a. Vasl bilâ besmele: Sûrenin sonunda durmayıp besmele okumadan diğer sûrenin evveline başlar.

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ----- الْم

----- صل -----

⁷⁰⁶ İbnu'l-Cezerî, *en-Neşr*, I, 204; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121,123-124.

⁷⁰⁷ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 121-122,124.

⁷⁰⁸ Dimiyati, *İthâf*, 160-161; Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 6-7.

4. Enfâl sûresinden Tevbe sûresinin evveline başlamada (besmele olmadığı için) Kâlûn gibi üç vechi vardır.⁷⁰⁹

a. Vasl bilâ besmele: Sûrenin sonunda durmayıp besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

b. Sekt bilâ besmele: Sûrenin sonunda sekte yaparak besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

c. Vakf bilâ besmele: Sûrenin sonunda durarak besmele okumadan Tevbe sûresinin evveline başlar.

5. Medd-i Munfasıl ve Medd-i Muttasıl'ı üç elif miktârı uzatarak okur.⁷¹⁰

5.1. Medd-i Munfasıl olan kelimeye örnek:

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ⁷¹¹

--- ۳ ---

5.2. Medd-i Muttasıl olan kelimeye örnek:

أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ⁷¹²

--- ۳ ---

6. (اذْ) Kelimesinden sonra (دبت) harfleri gelirse ذ harfini bu harflere idğâm ederek okur.⁷¹³

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا

ادغام ---

7. (فَذْ) Kelimesinden sonra (ج ذ ز س ش ص ض ظ) harfleri gelirse ذ harfini bu harflere idğâm ederek okur.⁷¹⁴

⁷⁰⁹ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 122-123-124,204.

⁷¹⁰ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 126.

⁷¹¹ Bakara, 2/4.

⁷¹² Bakara, 2/19.

⁷¹³ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 31; Hârûf, *el-Müeyyessere*, 521.

⁷¹⁴ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 27,28; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 170,241,496

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجْتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ⁷¹⁵

--- ادغام ---

8. Bazı kelimelerdeki müenneslik tâ'sını (ج ز س ص ظ) harflerine idğâm ederek okur.⁷¹⁶

وَأَنْعَامٍ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا وَأَنْعَامٍ لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِ⁷¹⁷

--- ادغام ---

9. (لَا تَخَذُتْ , أَخَذْتُمْ , اِتَّخَذْتُمْ , لَبِئْسْتُمْ , وَلَبِئْسَ , عُدْتُمْ) gibi kelimelerdeki peltek harfleri, kendinden sonra gelen harflere idğâm ederek okur.⁷¹⁸

وَقَالَ الَّذِينَ أَوْثُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِئْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَىٰ يَوْمِ الْبَعْثِ⁷¹⁹

--- ادغام ---

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ⁷²⁰

--- ادغام ---

10. Yâsîn ve Kalem sûrelerinin birinci ayetindeki huruf'u mukattaaların Tenvînini kendinden sonra gelen vâv harfine idğâm ederek okur.⁷²¹

يَسِّ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ

- ادغام -

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ

- ادغام -

⁷¹⁵ Sâd, 38/25.

⁷¹⁶ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 261,555.

⁷¹⁷ Enâm, 6/138.

⁷¹⁸ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 186,193,423.

⁷¹⁹ Rûm, 30/56.

⁷²⁰ Duhân, 44/27.

⁷²¹ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 114,136; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 488,546.

11. Bâzı zevat-ı yâ ve zevat-ı râ'lı olan elifleri imâle ile okur.⁷²²

أَفَكَلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ⁷²³

--- امالة ---

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا⁷²⁴

--- امالة ---

12. Kelimenin sonunda bulunan kesre harekeli râ'dan önce gelen elifleri (iki râ arasında olmak şartıyla) imâle ile okur.⁷²⁵

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ⁷²⁶

--- امالة ---

13. RÂ kelimesini şu durumlarda imâle ile okur.⁷²⁷

13.1. RÂ kelimesinden sonra lââm'ı ta'rifsiz isim gelmesi halinde En'âm sûresi yetmiş altı, Hûd sûresi yetmiş, Yûsuf sûresi yirmi dört, yirmi sekiz, Tâ Hâ sûresi on, Necm sûresi on bir, on sekizinci ayetlerde geçen RÂ kelimesinin hem ra'sını hem de hemzesini imâle ile okur.

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا⁷²⁸

--- بامالتهما ---

13.2. RÂ kelimesinden sonra zamir gelmesi halinde Enbiya sûresi otuz altı, Neml sûresi on, kırk, Kasas sûresi otuz bir, Fâtır sûresi sekiz, Sâffât sûresi elli beş, Necm sûresi on üç, Tekîir sûresi yirmi üç, Alak sûresi yedinci âyetlerde geçen RÂ kelimesinin hem ra'sını hem de hemzesini imâle ile okur.

⁷²² Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 18,23,25,34; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 150,164,166,183.

⁷²³ Bakara, 2/87.

⁷²⁴ Bakara, 2/135.

⁷²⁵ Pâluvî, *Zübdetu'l-İrfân*, 35; Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 241; Hârûf, *el-Müyessere*, 259.

⁷²⁶ İbrâhîm, 14/26.

⁷²⁷ Molla efendi, *Umdetu'l-Hullân*, 277-278-279; Hârûf, *el-Müyessere*, 137.

⁷²⁸ En'âm, 6/76.

فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَتَتْ كَأَنَّهُهَا جَانٌّ وَلِي مُدَبِّرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ⁷²⁹

- بامالتهما ---

13.3. رَأَى kelimesinden sonra lâm'ı ta'rifli isim gelmesi halinde En'âm sûresi yetmiş yedi, yetmiş sekiz, Nahl sûresi seksen beş, seksen altı, Kehf sûresi elli üç, Ahzâb sûresi yirmi ikinci âyetlerde geçen رَأَى kelimesinin sadece ra'sını imâle ile okur.

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي⁷³⁰

- امالة الراء ---

14. Kur'ân-ı Kerîmde geçen şu kelimeleri (شَاءَ , جَاءَ , رَانَ) imâle ile okur.⁷³¹

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ⁷³²

- امالة ---

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنْشُرَهُ⁷³³

--- امالة ---

15. On bir sûrede (Tâ Hâ, Necm, Meâric, Kiyâme, Nâziât, Abese, Âlâ, Şems, Lâyil, Duhâ, Alak) bulunan zevat'ı ya'larda vakıf yapıldığında, bu kelimeleri imâle ile okur.⁷³⁴ İlk defa Tâ Hâ sûresinde geçtiği için bu kelimeler كَتَشَقَّى diye zikredilir. Ancak Nâziat sûresi otuzuncu ayette geçen (نَحِيهَا), Şems sûresi iki ve altıncı ayetlerde geçen (طَحِيهَا , تَلِيهَا), Duhâ sûresi ikinci ayette geçen (سَجَى) kelimeleri imâle ile okumaz.

⁷²⁹ Neml, 27/10.

⁷³⁰ En'âm, 6/77.

⁷³¹ Pâluvî, Zübdetu'l-İrfân, 17; Molla efendi, Umdetu'l-Hullân, 148.

⁷³² Nasr, 109/1.

⁷³³ Abese, 80/22.

⁷³⁴ Pâluvî, Zübdetu'l-İrfân, 23,74; Molla efendi, Umdetu'l-Hullân, 164,362

إِذْ نَادَيْهِ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى⁷³⁵

--- امالة ---

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى⁷³⁶

--- امالة ---

16. Sakin sâd harfinden sonra harekeli bir dâl harfi gelirse (وَمَنْ أَصْدَقُ، ثُمَّ هُمْ) sâd harfini işmâm ile okur.⁷³⁷ Sâd harfinin kalınlığı zây harfinin keskinliği mecedilerek yeni bir harf elde edilir. Sâd harfi bu harf ile okunur. Buna harfîn harfe işmâmı denir.

وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا⁷³⁸

--- اشمام ---

17. Şu tür kelimelerin cemî mîm'ini damme hareke ile okur.⁷³⁹

17.1. Cemî müzekker ğaib zamirlerinin makabli kesre harekeli olup mâbadinde vasıl hemzesi olur ise:

لَوْلَا يَنْهَاهُمْ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ⁷⁴⁰

--- عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ ---

17.2. Cemî müzekker ğaib zamirlerinin makabli sakın yâ olup mabadinde vasıl hemzesi olur ise:

وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الدَّلِيلَةُ وَالْمَسْكَانَةُ وَبَاؤُ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ⁷⁴¹

--- عَلَيْهِمُ الدَّلِيلَةُ ---

17.3. Cemî müzekker ğaib zamirlerinin makablinde bulunan yâ cezim ve emir sebebiyle düşer ise:

إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُعْزِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ⁷⁴²

--- يُعْزِهِمُ اللَّهُ ---

⁷³⁵ Nâziât, 79/16.

⁷³⁶ Â'lâ, 87/1.

⁷³⁷ Pâluvî, Zübdetu'l-İrfân, 39-40.

⁷³⁸ Nisâ, 4/122.

⁷³⁹ Molla efendi, Umdetu'l-Hullân, 165; Hârûf, el-Müyessere, 64, 118, 354.

⁷⁴⁰ Mâide, 5/63.

⁷⁴¹ Bakara, 2/61.

⁷⁴² Nûr, 24/32.

SONUÇ

Kur'ân-ı Kerîm'in dili olan arapça, Sâmi dillerindedir. Birbirinden farklı lehçeleri ihtivâ eden bu dil içerisinde Kureyş lehçesi, birçok imkân sebebiyle, diğer lehçelere üstün gelmiş; Kur'ân-ı Kerîm de bu lehçenin ağırlığını hissettirdiği ve diğer lehçelere gâlip geldiği için bu lehçe üzerine inmiştir. Zaten Peygamberimiz'in (s.a.v.) de arap oluşu, Allah'ın Peygamber göndermek hususundaki değişmez sünneti icâbı, Kur'ân-ı Kerîm'in Arapça oluşunu zarûrî kılmaktadır.

Kur'ân-ı Kerîm'in yedi harf üzere indiği herkes tarafından kabul edilmektedir. Ancak Kur'ân-ın yedi harf üzere okunması hususundaki iznin Kur'ân-ın inmeye başlamasıyla değil, Peygamber'in (s.a.v.) hicretinden sonra olduğu da unutulmamalıdır. Peygamberimiz (s.a.v.) Kur'ân-ı Kerîm'in yedi harf ile okunuşunu sahâbîlere öğretmiş; ancak ashâbın kırâat bilgileri birbirinden farklı olduğu ve gittikleri bölgelerde öğrendikleri kırâati öğretilerleriyle kırâat ilmi ilk nüvesini vermeye başlamıştır.

Kırâat bilginleri Kur'ân-ı Kerîm'in yedi harf üzere inmesi meselesini ferş ve usul olmak üzere iki başlık adı altında incelemiştir. Ferş: Kelimede harf ya da hareket değişikliği ile veya kelimenin yanındakiler ile yer değiştirmesi (Takdim-Te'hir) şeklinde oluşabilecek farklılıkları ihtiva eder. Usul ise: Her kırâat imamının ve râvilerinin diğerleri ile ittifak veya ihtilaf ettiği teleffuz keyfiyetine dair konulardır. Tecvid kuralları ve lehçe farklılıkları bu başlık adı altında detaylandırılır. Kelime yapısındaki değişiklikler buraya dâhil edilmez.

Kırâat imam ve râvilerinin okuyuşlarına baktığımızda usul kısmında birleştikleri yerler olduğu gibi ayrıştıkları yerler de vardır. Bazı kelimelerde tek vecih varken, bazı kelimelerde iki, üç dört, beş vecih vardır. Bu gibi durumlarda mukaddemlik söz konusu olmaktadır. Kırâat kitapları da bununla ilgili detaylı bilgiyi vermektedir. Bir sûrenin evveline başlamada veya enfâl sûresinden Tevbe sûresine geçişte kırâat imamları arasında ittifak oluşmuş ve hepsi aynı vechileri okumuşlardır. Bir sûreden başka bir sûreye geçişte ise kırâat imamları arasında ihtilaf olduğu için kimileri tek vecih ile okurken, kimileri; iki, üç, dört, beş vecihle de okuyabilmiştir.

Med miktarlarında da aynı şekilde birleştikleri ve ayrıştıkları yerler vardır. idğâm, ibdâl, nakl, teshîl, imâle, taklîl, sekte, işmâm vb. okuyuşlar da aynıdır.

Kırâat farklılıklarının usul kısmına giren konularına bakıldığında şive veya lehçe ön plandadır ve bazı yerlerde daha ziyade muhayyerlik söz konusu olmaktadır. Tercihe bırakılmıştır. Dünyanın her yerinde olduğu gibi ülkemizde de konuşmalarda bölgesel farklılıklar vardır. Bir kelime Ege Bölgesinde söylenirken ağız açılmadan söylendiği için taklîl'e girerken diğer bölgelerde ağız açılarak söylendiği için fetih'e girer. Aynı kelime ülkemizin başka kısmında İmâleli söylenir. Bugün bunu eğitimle düzeltmek kolay iken o dönemde düzeltmek gerçekten zordur. Kur'ân-ı Kerîm'in nazil olduğu dönem göz önüne alındığında, kırâat farklılıklarının insanlar için bir rahmet, bir kolaylık olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

Küreselleşen dünyamızda ve teknolojinin geliştiği bu dönemde, dünyanın herhangi bir ülkesinde yapılan bir buluş anında dünyanın her yerinden duyulmaktadır. Bir ülkeden başka bir ülkeye birkaç saatte gidilmektedir. Kendini herhangi bir konuda geliştirmek isteyen biri teknoloji sayesinde istediği her türlü bilgiye anında ulaşabilmektedir. İmkânlar el verdiği ölçüde istediği konuda veya istediği dilde eğitim alabilmekte buda öğretimi kolaylaştırmaktadır. Oysaki Kur'ân-ı Kerîm'in indirildiği dönemde bu imkânların hiçbiri yoktu.

İnsanların kendini geliştirmesi, eğitim alması veya nazil olan Kur'ân-ı Kerîm ayetlerini yazması ya da yazı malzemesi bulabilmesi imkânsız gibiydi. Kur'ân-ı Kerîm'in satırlarda ve sadırlarda muhafazası da düşünüldüğünde Kur'ân-ı Kerîm'in yedi harf üzere indirilmesi daha kolay anlaşılacaktır. Zaten Peygamber (s.a.v.) ile Cebrail (a.s.) arasında geçen diyaloga bakıldığında ki; Cibril hadîsi diye bilinir. Peygamber'in (s.a.v.) ümmetimin içinde yaşlı olanlar, kadınlar, erkekler, çocuklar ve okuma yazma bilmeyenler var. Rabbinden Kur'ân-ı Kerîm'in okunmasında bir kolaylık diliyorum diye talapte bulunmasını daha iyi anlayabilmek gerekmektedir.

KAYNAKLAR

Kur'ân-ı Kerim

- Akdemir, M. A. (2015). *Kırâat İlmî Eğitimi ve Öğretim Metotları*. (2. Baskı). İstanbul: İFAV Yayınları
- Birişik, A. (2018). *Kırâat İlmî ve Tarihi*. (3. Baskı). Bursa: Emin Yayınları
- Çetin, A. (2013). *Kur'ân Okuma Esasları*. (18. Baskı). Bursa: Emin Yayınları
- Çetin, A. (2013). *Yedi Harf ve Kırâatler*. (2. Baskı). İstanbul: Ensar Neşriyat
- ed-Dâni, Ebu Amr Osman b. Sa'îd (444/1053). *Et-Teyisîr fi'l-Kırâati's-Seb'a*. Beyrut: Daru İbn Kesir, 2016, (I). (*et-Teyisîr*)
- ed-Dâni, Ebu Amr. (1999). *Câmiü'l-Beyan Fi'l-Kıraati's Seb'a*. (Thk. M. Kemal Atik). Ankara: TDV Yayınları
- ed-Dımyâtî, Ahmed b. Muhammed b. el-Bennâ. (1117/1705), *İthâf'u Fudalâ'il-Beşar fi'l-Kırâati'l-Erbeati Aşer*. Beyrut: Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1998, (I). (*İthâf*)
- ed-Düserî, İbrahim b. Said. (2008). *Muhtasarü'l-İbârât Li mu'cemi Mustalahâti'l-Kırâat*. Riyad: Dâru'l-Hadara
- el-Kâdî, Abdulfettah. (1955). *el-Budûru'z-Zâhire fi'l-kırâati'l-Aşereti'l-Mütevâtira*. Beyrut: Daru'l-Kutubi'l-Arabiyye
- el-Mar'aşî, Muhammed b. Ebi Bekir. (2008). *Cühdü'l-Mukil*. Umman: Daru Ammar
- es-Sabûni, Muhammed Ali. (2011). *et-Tıbyân fi Ulûmi'l-Kur'ân*. İstanbul: Yâsîn Yayınevi
- es-Suyûtî, Celâlüddin Abdurrahman (911/1505), *El-İtkân fi Ulûmi'l-Kur'an*. Beyrut: Darü'l Fikr, 2008, (II). (*el-İtkân*)
- Feyizli, H. T. (2016). *Kırâati Aşere*, (1. Baskı). Ankara: DİB. Yayınları
- Hamed, Ğânim Kaddûrî. (2003). *Muhâdarât fi 'Ulûmi'l-Kur'ân*. Ammar: Dâru 'İmâr.

- Hârûf, Muhammed Fehd. (2006). *el Müyessere fi'l-Kirâati Erbeâ Âşere*, (4. Baskı).
Beyrut: Dâru İbn-i Kesîr
- Hârûf, Muhammed Fehd. (2008). *Teshîlu'l-Kirâetit-Tenzîl*, (1. Baskı). Beyrut:
Daru'l-Beyrûtî
- İbn Manzur, Ebu'l-Fadl Cemalü'd-Din Muhammed b. Mükerrerem b. Ali el-Ensârî.
(2004). *Lisanü'l-Arap*. Beyrut: Dâru Sâdır
- İbnü'l-Cezerî, Ebü'l-Hayr Muhammed b. Muhammed (833/1429). *en-Neşr Fi'l-
Kirâati'l- Aşr*. Beyrût: Daru'l-Fikr, 2014, (I). (en-Neşr)
- İbnü'l-Cezerî, Ebü'l-Hayr Muhammed b. Muhammed (833/1429). *Ğâyetu'n-Nihâye
fi Tabakâtu'l-Kurrâ*. Kâhire, 2018, (II). (Tabakâti'l-Kurrâ)
- İbnü'l-Cezerî, Ebü'l-Hayr Muhammed b. Muhammed (833/1429). *Müncidü'l-
Mukriîn ve Mürşidü't-Talibin*. Beyrut: Daru'l-Kutubi'l-ilmîyye (1999), (I)
- Karaçam, İ. (2016). *Kur'ân-ı Kerim'in Nüzûlü ve Kirâati*. (5. Baskı). İstanbul:
İFAV Yayınları
- Karaçam, İ. (2018). *Kur'an Tilavetinin Esasları*. (1. Baskı) İstanbul: İFAV
Yayınları
- Karakılıç, C. (2012). *Tecvid İlmi Kur'ân-ı Kerîm Okuma Kaideleri*. (7. Baskı).
Ankara: Kalkan Matbaacılık
- Koyuncu, R. (2018). *Kirâat İlmi ve Takrîb Usûlü*. (1. Baskı). İstanbul: Çelik
Yayınevi
- Ma'rafî, Süleyman Sefer. (2017). *Fi Ulûmi'l-Kur'ân*. (Kur'an İlimleri). (Çev. Orhan
Parlak). (1. Baskı). Konya: Tekin Kitabevi
- Molla Efendi, Mehmet Emin (1275/1858), *Umdetu'l-Hullân fi İzâhi Zübdeti'l-
İrfân*. İstanbul: Asitane Yayınları, trs. (I). (Umde)
- Müfid Şakaki, Rihab Muhammed. (2018). *Hilyetü't-Tilâvet*. (Çev. Fatma Yasemin
Mısırlı). (2. Baskı). İstanbul: Guraba Yayınları

- Özcan, F. (2013). *Aşere Kavâidi*. Rize: (Yayayınlanmamış Eser)
- Paçacı, İ. (2015). *Dinî Kavramlar Sözlüğü*. Ankara: DİB Yayınları
- Pakdil, R. (2014). *Ta'lim Tecvid Ve Kırâat*. (3. Baskı) İstanbul: İFAV Yayınları
- Pâluvî, Abdulfettah. (1252/1836). *Zübdetu'l-İrfân*. İstanbul: Asitane Yayınları, trs.
(I). (Zübde)
- Temel, N. (2009). *Kıraat ve Tecvid Istulahtarı*. (2. Baskı). İstanbul: İFAV Yayınları
- Tetik, N. (1990). *Başlangıçtan IX. Hicri Asra Kadar Kıraat İlminin Talimi*.
İstanbul: İşaret Yayınları.
- Ünal, M. (2015). *Kur'ân'ın Anlaşılmasında Kırâat Farklılıklarının Rölü*. (1.
Baskı). Ankara: Fecr Yayınları.
- Yıldırım, M. (2013). *Kıraat İlmine Giriş*. (1. Baskı). İzmir: Tibyan Yayınları
- Yüksel, A. O. (2012). *İbn Cezeri Ve Tayyibetü'n-Neşr*. (2. Baskı). İstanbul: İFAV
Yayınları

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : KUŞÇU Mustafa.
Uyruğu : T.C.
Doğum Tarihi ve Yeri : 20.09.1981 Hatay
Telefon : 5354833676
Faks : .....

E-mail : afatsumucsuk@hotmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Doktora	.....	.....
Yüksek Lisans	Van YYÜ-SBE-TİB	.....
Lisans	Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	2008

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
15	DİB Başkanlığı	Kur'ân-ı Kerim Öğretmeni

Yabancı Dil

.....

Yayınlar

.....

Hobiler

.....

02/12/2019

KİRÂAT İMAMLARININ KİRÂATTEKİ USULLERİ

Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmâmın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 139 sayfalık kısmına ilişkin, 02/12/2019 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 9 (Yüzde Dokuz) dur.

Uygulanan Filtreler Aşağıda Verilmiştir:

- Kabul ve onay sayfası hariç,
- Teşekkür hariç,
- İçindekiler hariç,
- Simge ve kısaltmalar hariç,
- Gereç ve yöntemler hariç,
- Kaynakça hariç,
- Alıntılar hariç,
- Tezden çıkan yayınlar hariç,
- 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi İnceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal İçmediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Gereğini bilgilerinize arz ederim.

02/12/2019

Mustafa Kuşçu

Adı Soyadı : Mustafa KUŞÇU
Öğrenci No : 169203019
Anabilim Dalı : Temel İslam Bilimler
Programı : Kur'ân-ı Kerîm Okuma ve Kıraat İlmî Anabilim Dalı
Statüsü : Y. Lisans X Doktora

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Cemil Küçük

02/12/2019

ENSTİTÜ ONAYI
UYGUNDUR

02/12/2019
Doç. Dr. Bekir KOÇLAR
Enstitü Müdürü

